

SOKOLSKI GLASNIK

1924.

12-13.

V Ljubljani, dne 15. julija 1924.

Minuli su dani sarajevskoga pokrajinskoga sleta. Slet nam je pokazao mnogo dobra, ali i nekoliko mana, koje treba u budućnosti odstraniti. Slet je postigao svoju svrhu.

Hoćemo li da nam sarajevska priredba donese koristi, treba je da pogledamo na dobre njene strane i na nedostatke, da se u buduće držimo dobra, a izbegavamo zlo. Naglasujemo to pred zagrebački slet, da onde bude što manje nedostataka.

Najpre treba da istaknemo veliku požrtvovnost, kojom su sarajevska braća priredila slet. Onako maleni brojem, ali veliki po sreću junačkome, po jakoj volji i ustrajnosti priredili su lepo vežbalište, stanove i hranu.

Tehničke pripreme bile su takove, da je javni nastup bio prilično dobar. Učesnici obvezatnih i neobvezatnih župa i društava pokazali su svojim brojnim dolaskom i iz vrlo udaljenih krajeva i priličnom izvežbanošću dobru jezgru budućega ploda, otkrili su najlepše uspehe za budućnost.

Opazili smo i pogrešaka. Jednima je bio uzrok taj, što nisu prireditelji imali dovoljno iskustva, s čega ih dakako ne možemo i ne smemo prekorigiti; drugim manama kriva je nedostatna disciplina, a to treba s temelja odstraniti. Članovi ne smeju biti površni glede pojmovanja i vršenja dužnosti što ih imaju u takvim prilikama, nego je treba, da su dobro poučeni i tačni u tom pogledu.

Svaka takova priredba mora biti savesno pripravljena i tačno izvršena pa će tako i prisutnim Sokolima i općinstvu probuditi ugodan osećaj discipliniranosti. Taj je osećaj uvet za dobro prosudivanje našega rada. Treba dakle, da članovi, a pre svega načelnici i načelnice, ispravljaju na sletu sve netačnosti, koje su počinili prireditelji kod priprava. Na sarajevskom su sletu bili na to upozoreni župski i društveni načelnici.

Na tačnost se mora članstvo uzgajati kod kuće, gde treba i najmanje netačnosti pobijati. Sokol mora biti kao čitav čovek tačniji u svojem nastupanju, u svojem radu i u vršenju svojih dužnosti, nego li drugi ljudi.

Članove treba poučiti, tko dava upute na velikim sletovima, koga treba slediti, koga slušati. Članstvo pozna svoga načelnika, ali ako taj nije višeputa nazočan, izgubi onda članstvo kontakt s vodstvom sleta.

Nadalje nisu bili članovi poučeni o međusobnom pozdravljanju, premda imamo za to stroge propise.

Videli smo do stotinu članova i članica u odori, koji su povorku gledali. To je neoprostivi greh, bio to članova i članica, koji su stajali izvan povorke, ili načelnika, koji svoje članove nisu poučili ni dovoljno uzgojili.

Vodstvo ne sme za sleta menjati pre objavljene dispozicije, jer baš time uništuje disciplinu.

Ne možemo se ovdje upuštati u potankosti, ali ozbiljno opominjemo sve načelnike i načelnice, vode naraštaja i dece kaošto i vodstvo sleta:

Poučavajte, uzgajajte i skrbite se za svoje članove i članice! Budite disciplinirani i prema članstvu! Ne pustite na slet nikoga, koji nije dovoljno uzgojen za nastup u odori!

U Zagrebu ne sme biti takih mana!

M. A.—č.

U Zagreb!

Za Novim Sadom — Zagreb!

Onde smo se združili u jedinstveno jugoslovensko Sokolstvo, ovde hoćemo da postavimo granicu između prošlosti i budućnosti. —

Dignite se, čete Sokolova i Sokolica, na put u Zagreb, da pregledamo svoje delo, da ga prosudimo i da svrnemo jasne, iskrene poglede u buduća leta, kada budemo morali na osnovu stečenog iskustva vršiti sokolske zadaće u dobi od II. do III. sokolskoga sabora!

Oduševljenje, koje nas je pred pet godina dovelo u Novi Sad, da se latimo pozitivnoga rada, još se nije stižalo u našim srcima. To je oduševljenje uvek plamtelo u našem unutarnjem svetu, koji se tada počeo silno dizati na prve dahove mlade nacionalne i državne slobode. Čini mi se, da se to oduševljenje do danas stupnjevalo u iskrenosti i vernosti, jer stoji pred nama gola istina, da smo napredovali kvalitativno i kvantitativno.

Medu Novim Sadom i Zagrebom porazmešteni su Maribor, Osijek i Sarajevo — svaki sa svojim pokrajinskim sletom. U sredini stoji Ljubljana s prvim jugoslovenskim svesokolskim sletom i s međunarodnom gimnastičkom utakmicom, imamo nadalje za sobom pet glavnih skupština, jedan Savezni tečaj za prednjake i bogzna koliko župskih sletova, župskih tečajeva za prednjake, društvenih izleta, gimnastičkih nastupa i drugačijih priredaba. Gotovo je bez međa živi tok sokolskoga življenja i udejstvovanja u toj kratkoj dobi od pet godina. Življenje, samo življenje!

Svega toga ne bi bilo, kad ne bi u nas bilo toliko zdravoga i jakoga življenja, u nas, koje je odgojila sokolska misao — taj praiizvor svega dobroga i lepoga, što nam budi spoznaje, moć i hrabrost. Svega toga ne bi bilo, da se nismo pred pet godina ujedinili, a to sokolsko ujedinjenje otvorilo nam je neiscrpiljive vrutke fizičnoga i moralnoga zdravlja. I svega toga ne bi bilo, ako ne bi živelo u nama čeznuće za savršenošću, koju nam pokazuju sokolski ideali, kojima se približavamo putem usavršavanja. Svakom stopom više se naša cesta napred i u vis.

Pre pet godina zvao nas je u svoj naručaj Novi Sad, danas nas zove Zagreb. Zagreb, taj lepi, ponosni, kraljevski Zagreb, koji znači prevažno mesto u povesti našega Sokolstva, hoće da pregleda naše redove i da također otvori svoje hramove mirnomu i stvarnomu našem radu; taj rad treba da dovrši pod diktatom odgovornosti, apsolutne ozbiljnosti i objektivne uzvišenosti, merilom sokolske strogosti i savesnosti, zadaće II. sokolskoga sabora. Tomu delu sprema zagrebački slet, združen sa saborom, gloriozolu sjaja i divnu sliku jakosti i svesti jugoslovenskoga Sokolstva, sile i svesti, što su zavladaile u našim pročišćenim redovima iza I. sabora i koje su najdragoceniji plod pravoga i jedino pravilnoga sokolskoga uzgojnog delovanja. Uveren sam, da možemo mirna srca čekati na javni sud o nama.

Zagreb će nam dati novih pobuda za rad bližnje budućnosti. Ne čini mi se ni umesnim ni potrebnim, da bi razvijao nacrt o budućem radu. Kad bude sabor za nama i kada stupe na snagu njegove odluke i zaključci, zasukat ćemo rukave i latiti se s podvostručenom silom novoga rada po starom programu: u jedinstvenoj državi i u jednom narodu jedno i jedinstveno Sokolstvo, namenjeno sa svim svojim dobrinama i uspesima svima i svakome, koji je s nama iste krvi, istoga mišljenja i istoga hotenja. To pravilo ne pozna nikakva izuzetka! Osoba ništa, celina sve! —

Zagreb će nam u svoj veličajnosti ponovno otkriti veličinu i lepotu sokolske ideje. Želim od svega srca, da bi je pravo spoznali i oni sinovi i kćeri naše domovine, koji danas krivo prosuđuju naše delo i koji danas tumače sokolsku ideju slepotom lične ili političke strasti.

Zagreb će zarezati u plodnu našu zemlju duboke brazde, kamo će padati seme mladoga, krepkoga življenja, koje će podignuti novo pokolenje u kreposti i snagi svesnoga, vernoga i na svaku žrtvu spremnoga državljana i zdravoga, plemenitoga čoveka. Čudnovato će porasti sve fizičke i moralne moći našega naroda, kada nam svest sokolskog bratstva i sokolske jednakosti prošine i razburka dušu do najdubljih dubina.

Što nam više naprti Zagreb novih zadataka i novoga rada, tim vedrije i ponosnije ostat će nam uspomene nanj. Naše življenje je rad, naše zanimanje borba, naš cilj je pobjeda! U duhu sokolskoga demokratstva zove Zagreb na suradnju svaku našu jedinicu; svatko mora da učestvuje pri sokolskom radu, jer su dužnosti i odgovornost opšte, kako su opšte pravice i uspjesi. Tko je u našim redovima, on nije više sam svoj, on je sav naš i vazda!

Zato ste pozvani svi bez izuzetka: Dignite se, jata Sokolova i Sokolica, na put u Zagreb, koji neka bude i ostane sokolski Zagreb, da zasine mač Jelačića bana u crvenilu sokolskih košulja i da svako srce blagoslovi i napoji bratskom ljubavlju velikih, besmrtnih duh vladike Josipa Jurja!

III. pokrajinski slet Sokolstva u Sarajevu

na Vidovdan (od 27. do 30. juna) 1924. god. Osim obaveznih župa učestvovala su na sletu i druge župe, i to: Sarajevo, Banja Luka, Mostar, Tuzla, Split, Užice, Kragujevac, Beograd, Zagreb, Ljubljana, Bačka - Novi Sad, Niš, Osijek, Skoplje, Šabac, Banatska (Veliki Bečkerek), Zaječar, ukupno 17. Raspored sleta bio je:

27. juna bila je (od 6 časova) utakmica, i to: 5 odeljenja nižih članova i 4 srednja člana — 3 odeljenja članica — 5 odeljenja nižih i 6 viših muškog podmlatka i 9 odeljenja ženskog podmlatka, a osim toga naročito utakmica pojedinih članova. U čem su se utakmice sastojale — javljeno je bilo u sletskom Vesniku župe Sarajevske. Na prethodnoj sednici sudaca sve je bilo uređeno. Utakmicom muškom upravljao je br. Vidović iz Sarajeva, a ženskom sestra Cigojeva (iz Ljubljane), načelnica JSS. — Načelnik JSS. br. Miroslav Ambrožič došao je u Sarajevo nekoliko dana ranije radi tehničkih priprema za slet. Zbor sudija sačinjavala su braća iz tehničkog odbora saveza i ostalih župa. Isto tako su bile i sestre iz raznih župa kao sudije, a najviše njih iz Beograda. Malo bejaše utakmičara prema broju obaveznih župa. Utakmice vršile se glatko, ali se nije takmičilo toliko utakmičara koliko ih je bilo prijavljeno. Uspeh u lakoj atletici bejaše bolji nego na spravama. Nastupanje za proste vežbe, pojava odeljenja, odelo vežbačko — sve to nije baš odgovaralo zahtevima stroge utakmice, lepote, odlučnosti. Većina utakmičara gledala je pri nastupanju zemlju. Pojavom, odelom, disciplinom pravih utakmičara bilo je najbolje odeljenje I. iz Čuprije (župa Kragujevac). Ostala su se odeljenja na prvi pogled poznala kao početnička. U buduću treba svi da znadu, da se utakmica mora smatrati kao škola primernog reda, vladanja, lepote, discipline i rada, inače šteta za izgubljeno vreme, a površnog rada naročito pri prostim vežbama i pri nastupanju (strojeve vežbe) ne sme da bude. Isto to važi za članice i ženski podmladak. Muški podmladak bio je dobar.

Posle završenih utakmica, u 18 časova, bila je sednica svih župskih i društvenih načelnika i načelnica sa prisutnim članovima saveznog tehničkog odbora. Sem iz župe Beogradske bile su sestre slabo zastupane. Sednicu je sazvao i njome upravljao načelnik saveza br. Miroslav Ambrožič. Na sednici je bilo utvrđeno sve, što je trebalo da se prilikom sleta izvrši u celokupnu svrhu i korist Sokolstva. Sednica je bila živa i vrlo korisna ne samo za sam slet — već i za budući rad društava i župa.

28. juna, na Vidovdan, u 6 časova, počeli su pokušaji zajedničkih vežbi za javno vežbanje toga dana. Već pri pokušajima videlo se je, koliko nam nedostaje za vežbe na strojevima, kako se površno vrše proste vežbe u društvima i koliko gubimo, što nemamo dovoljno dobrih, strogih prednjaka, a naročito prednjakinja, pri vođenju pojedinih kolona. Neverovatno je, kako su mnogi došli na slet nespremni, a to pored velikog pisanja i opomena u sletskim Vesnicima župe Sarajevske. To znači, da su se prednjaci i prednjakinje oslonili na načelnike i načelnice, a od ovih mnogi nisu ni čitali propisa za vežbe, vežbačka odela i t. d. Čini se i to, da se niko nije ni brinuo za dosledno izvođenje svega propisanoga — a to je naš najveći neuspeh kod svih sletova. Zanemarujemo sve ono temeljno, što stvara disciplinu, red i lepotu našom pojavom, a to nam se uvek osvećuje pri zajedničkom radu i nastupanju, kada se mnogi gube i lutaju po vežbalištu. Izgleda da treba i u tom pravcu održavati naročite škole za nadležna tehnička vodstva pri društvima kao i pri župama. Zastavice koje su služile za nastupanje bile su tako malene, da ih mnogi zbudjeni vodnici (naročito neke sestre) nisu ni videli. Usled toga bejahu pojedine kolone pri hodanju krive kao paragraf, što se ponavljalo i pri javnom vežbanju pred publikom. Sve se te greške i nedostaci na samom sletu ne mogu ispravljati, jer je tada dockan. Pokušaji su samo za to, da se u skladnost dovedu vežbači svih društava i župa, a ne za to, da se na njima tek uče vežbe.

U 10 časova bilo je osvećenje nove zastave sokolske župe Sarajevske, dar kralja Aleksandra. Osim zastupnika kraljeva generala Hadžića bili su prisutni: ministar Prosvete gosp. Pribičević, izaslanstvo ČOS. br. Štěpánek, dr. Urban, Bilek i sestra M. Malá, izaslanik vojnog ministra general K. Smiljanić, starešinstvo JSS. iz Ljubljane; starosta br. Gangl, načelnik br. Miroslav Ambrožič i drugi izaslanici vojske i vlasti. Prisutno: 16 sokolskih zastava, 2 zastave podmlatka, članova u svečanom odelu 708, članica u vežbačkom odelu 232, muškog podmlatka 136, ženskog podmlatka 164, muške i ženske dece, vojnika 376 i fanfara (glazba) 5. General Hadžić u ime kralja predao je novu zastavu starešini Sarajevske župe br. dr. Besaroviću, koji ju opet dao na čuvanje novom zastavniku. Za to vreme puštane su bile rakete, iz kojih je u ogromnoj visini izleteo štit sa zastavom narodnih i državnih boja, topovi su pucali na brdu, glazba je svirala. U ime vlade govorio je g. ministar Prosvete Pribičević, u ime vojnog ministra general Hadžić, u ime JSS. naš sokolski pesnik i govornik br. Gangl, a u ime ČOS. br. Štěpánek. Svi govori bili su puni žara i priznanja i sokolskog osećanja. Sve je to bila jedna lepa i retka manifestacija izvanredne sloge Sokolstva sa vojskom i narodom. Simbol svega toga bio je — Vidovdan. Pri svečanosti predala je kralju lepu plaketu (uvećenu značku) Sarajevska župa. Svečanost se završila defilovanjem Sokolstva i Vojske.

Posle podne, tačno u 15½ časova, bilo je javno vežbanje. Raspored: 1.) članovi (1020): proste vežbe, seljački radovi; 2.) članice (450): proste vežbe, sletske; 3.) muška i ženska deca (160): sletska scena br. Bogunovića (proste vežbe sa umetnutim kolom i pevanjem); 4.) članovi: dve «devetke» (br. Sockog), Zagreb i Beograd I; 5.) Mornari (iz Gjenovića): prosta vežba uz pesmu «U boj»; 6.) članice (74): prosta vežba Zagrebačkog sleta; 7.) vojnici inžinjerskog puka, Kragujevac (16): vežbe puškama u ratnoj opremi; 8.) podoficirska škola Zagreb (115): proste vežbe (sa originalnim i lepim nastupanjem); 9.) članovi (64): proste vežbe Zagrebačkog sleta; 10.) članovi i podmladak: vežbe na spravama, i to: 2 vratila, 5 razboja, 1 krugovi, 1 konj uzduž, 1 skok na daljinu — a podmladak 2 razboja; 11.) podoficirska škola Zagreb (115): vežbe puškama (Vojinović). — Vežbe su sledile glatko jedna za drugom. Ravnanje, potiljak, ponosno koraćanje, zahodenje (zavijanje) sve to je treba mnogo i mnogo učiti. Stare su to greške. Seljački radovi, u celini

dobro izvedeni, ali pojedinci nisu imali ni pojma o pravilnosti tih vežbi, o lepoti istih i simbolu. Vežbe su lake ali površno su ih spremala mnoga društva, tako da su se vidеле čitave karikature. Disciplinom, redom i tačnim izvođenjem odlikovali su se vojnici, a naročito podoficirska škola Zagrebačka — red primeran, čega kod našeg članstva ne vidamo. Odličan je bio «U boj» mornara i «devetka». Sprave su bile vrlo dobre, samo za podmladak treba davati: skokove, različenosti i slična vežbanja, a ne razboja, i to još vežba samo u potporu, teška. Proste vežbe Zagrebačkih članova dobro izvedene, ravnanja, skladnosti, potiljka usled sastava vežbi na mnogim mestima nije ni moglo biti, pošto su to vežbe teške a zgodne samo za dobre, odabrane vežbače. Vežbe članica Sarajevske osim prve nisu ni malo uspele. Izgledalo je, da svaka vežbačica radi za se; ravnanje, potiljak slabiji nego kod članova. Te vežbe nisu za masu i kvalitet naših vežbačica, jer vrede njima problem. Zagrebačke vežbe članica bile su bolje, bilo ih je manje. Kolone članova i članica kod prostih vežbi nisu bile jednake. Nastupalo se sa dve strane.

Uveče istoga dana bila je svečana predstava u Narodnom pozorištu: II. čin «Smrt majke Jugovića» — glazba, pevanje, recitovanje. Osim toga bejahu na dva mesta sokolske akademije, na kojima su zasebnim tačkama učestvovala mnoga društva. Posle ovih priredaba bejaše u gradskoj većnici zajednička večera, koju je priredila Sarajevska opština. Prisustvovali su izaslanici pojedinih župa, vojske i t. d.

29. juna u jutru bili su pokušaji muškog i ženskog podmlatka i drugi pokušaji.

U 9 časova bilo je razvijanje zastave podmlatka Sarajevske župe. Zastavu je poklonio starešina Sarajevskog sokolskog društva br. dr. Perišić. Zastavu je primio načelnik župe Sarajevske br. Steva Žakula i predao ju izabranom zastavniku. Prisutan je bio odred podmlatka muškog i ženskog kao i starešinstvo saveza i župa.

U 10 časova bila je svečana povorka, u kojoj je bilo: 24 člana sokolske konjice, 1030 članova u svečanom odelu, 186 članova u vežbačkom odelu, 480 članica u vežbačkom odelu, 28 članica u narodnoj nošnji, 184 vojnika pešadije, 5 fanfara, 19 sokolskih zastava i 2 zastave od podmlatka. Povorku je vodio načelnik saveza br. Ambrožić sa starešinstvom saveza, župa i izaslanicima ČOS. Povorka je išla glavnim ulicama, zaustavila se pred gradskom većnicom i tu je br. dr. Perišić pozdravio Sarajevsku opštinu i zahvalio se na lepom dočeku Sokolstva. Za opštinu odgovorio je vladin komesar G. Hadžimerović. Povorka je nastavila svoj put dalje ka grobovima Vidovdanskih Sarajevskih mučenika Prinčipa i drugova, koje je Sokolstvo zajednički posetilo. Na grobovima govorio je br. Gangl i br. J. Nenadović, koji je položio na grob u ime Sokolstva venac uz ostale, koji su se na grobovima već nalazili. Posle toga je članstvo pojedinački dolazilo da vidi izbliza grobove junaka, koji su se žrtvovali za oslobodenje svoje zemlje i naroda.

Posle podne, u 16 časova, bilo je javno vežbanje na sletištu. Nastupili su: 1.) članovi (800): proste vežbe seljačkih radova; 2.) članice (430): proste vežbe; 3.) muški podmladak (360): vežbe kratkom palicom (Zagrebačke); 4.) ženski podmladak (256): ritmičke proste vežbe; 5.) podoficirska škola (115): proste vežbe; 6.) podmladak iz Mostara (36): skupine sa promenom uz glazbu; 7.) članovi iz Zagreba: Erbenovu «devetku»; 8.) podmladak (8): boksovanje sa odbranom; 9.) mornari (9): proste vežbe «U boj»; 10.) podmladak iz Mostara: Erbenovu «šestnaesticu»; 11.) članovi i podmladak: vežbe na spravama, i to: 2 vratila, 4 razboja; podmladak: 1 krugovi i 1 vratilo; ženska deca: igre; 12.) vojnici 10., 15. i 25. puka (240): vežbe puškama (Vojinović).

Vežbe se izvadale glatko. Članova za proste vežbe bilo je manje nego prvoga dana za 200, članica nije toliko odustalo. Pojedine kolone bile su

opet nejednake, i to čini ružan utisak. Vežbe muškoga podmlatka dobro su bile izvedene, u koliko su teški i neodređeni položaji palicom (borenje) dozvoljavali. Razmak preko značke, nejednake dužine i boje palica bile su na štetu celini. Vežbe borbenog karaktera za podmladak u masi nisu zgodne, pošto podmladak ne može da takvoj vežbi dade pravi karakter, sem ako nastupaju odabrani vežbači. Vežbe ženskog podmlatka nisu uspele, suviše ritmike za masu nije dobro u vežbe mešati, jer se ne može postići ova lepa skladnost, koju ritmika zahteva. Sa manjim brojem odabranih vežbačica te vežbe bi uspele bolje. Ravnanje i potiljak kod zajedničkih vežbi opet nije bio dobar, ni koraćanje, ni zahodjenje. Uzorno, sa puno discipline i shvaćanja vežbali su vojnici: proste vežbe (podoficirska škola) i puškama (10., 15. i 25. puk). To je bio primer korisnog rada. Skupine podmlatka bile su dobre, za to vratilo ne odgovara podmlatku. Erbenova «devetka» i boksanje podmlatka uspelo je potpuno, Erbenova «šestnaestica» nije bila izvedena dobro prema opisu, a drugo nije za podmladak, nego za članove. Suviše je naporna, s toga podmladak nije ni mogao da ju savlada kako treba. Podmladak ne treba nikad preopterećivati napornim vežbama. Na ovom vežbanju bilo je više manjih tačaka sa malim brojem vežbača. Igre, skokovi, različnosti, vijače, nadvlačenje i t. d., dakle vežbe posve dečijeg karaktera, nisu bile zastupane. A te se vežbe uvek lakše izvadaju nego zajedničke vežbe. Bolje je, da je vežbalište puno podmlatka ili dece sa raznim vežbama, nego mala odeljenja, jer koriste više telesnom vaspitanju omladine i predstavljaju i svestrani rad u telesnom vaspitanju Sokolstva.

Uveče bila je na sletištu narodna zabava; pevačka društva izvela su neke lepe tačke pevanja. Sokolsko društvo iz Korčule izvelo je igru «Morešku» u starinskom odelu i prema davnim viteškim običajima udešenu. Igra je trajala duže i time nešto gubila na interesantnosti. Članovi sokolskog društva iz Ljubljane (7) vežbali su vrlo skladno i lepo vežbe sa gorećim buzdovanima. Za vreme svega toga priredila je vojska živu sliku uz jako osvetljenje. Slika je prikazala rat: pucanje topova, mitraljeza, streljački stroj Sokolstvo uz vojsku i kapija sa osvetljenim natpisom «Zdravo!». Slika je vrlo lepo uspela.

Ovime su u glavnom završene glavne svečanosti. Celokupan uspeh Sokolstva za Sarajevo bio je dobar i veoma značajan. Nešto slična Sarajevo nikad nije videlo. No pored svih propisa, da svečano i vežbačko odelo bude uzorno i da se upotrebljava samo na to vreme, to nije uspelo, krivdom samih članova i članica, odnosno načelnika i načelnica. Žute cipele, obične (platnene) hlače uz svečano odelo, putovanje u izgužvanom svečanom odelu, uznojenoj crvenoj košulji bez belog vratnika, u zasukanim rukavima košulje, sve to članu u sokolskom odelu ni malo ne dolikuje. Naprotiv svečano odelo nije više svečano, nego sasvim obično, ako zanj nitko ne mari. Na taj način svečano odelo najviše se profaniše. Nikad ne treba na sletove, a naročito sa sletova, putovati u svečanu odelu, naročito ako je put duži. Slika takvog jednog izgužvanog od ležanja po vozovima brata ni malo nije prijatna. A sestre? Svečana odela nemaju, samo vežbačko, koje važi samo za vežbalište. Osim toga upotrebljava se mesto svečanog i za povorku! Dakle: Za vežbalište i za povorku, ali nikako za šetanje i za putovanje. I tu se da mnogo primetiti: suknje raznih dužina, većinom suviše dugačke, čarape providne i svilene, u povorei lakove cipele sa potpeticama kao dimnjak — zar je to propis? Sestre idu kao na gigaljama. Propis je: vežbačke cipele ili obične sa niskim potpeticama. Neke sestre doputovale su samo u vežbačkom odelu (sa kaputom), tako odevene videle su se i posle sleta na izletima na Ilidži i na izvornu reku Bosne i pri putovanju sa sleta. To već nije vežbačko odelo, nego odelo za sve. Kako bi bilo da i članovi putuju i šetaju svuda u vežbačkom odelu? A kako izgleda, nismo od toga daleko, jer ako se bude

ovako nastavljaljo, kroz kratko vreme imaćemo prilike da vidimo razne slike i — karikature. Od sestara jedino Beogradska župa bila je odevena propisno i jedino ona upotrebljavala odelo vežbačko za vežbalište i za povorku.

Što se tiče uređenja sletišta, Sarajevo nas je zbilja veoma prijatno iznenadilo. Sletišta divno, intimno i toplo osećanjem odmah se svakom pojavilo na prvi pogled. Uopšte, uzevši u obzir prilike sokolske u Sarajevu, može se kazati, da su naši mili Sarajlije veoma uspešno slet izveli, da, van očekivanja. To im moramo priznati. Imena braće: Besarovića, Perišića, Žakule, Vidovića, Čovića, Čihaka i ostalih ostaće u lepoj uspomeni istorije ovoga lepoga Sarajevskog sleta. Svi su učesnici bili zadovoljni. Većina je prvi put posetila Sarajevo i njegovu lepu okolinu sa zdravim vazduhom i lepim planinama.

Dakle slet u Sarajevu potpuno je uspeo: To je glavno! Pre deset godina Vidovdan Sarajevski bio je još dan ropstva i nasilja, a ove 1924. godine Sarajevski Vidovdan bejaše dan slobode, pobede — dan Sokolstva.

U čemu smo uspeli, ponosimo se time i dičimo! A u čemu nismo uspeli sada, moramo uspeli ubuduće. Iza Sarajeva dolazi Zagreb! Da tamo uspemo u svemu potpuno, to mora biti dužnost svakoga od nas. Budimo svi strogi sami proti sebi, i to sokolski strogi, to treba, a drugo sledi samo od sebe. Na taj ćemo se način primaknuti bliže k našem cilju i sokolskim idealima.

Ne ustima, ne perom, nego delom!

M. V. jć.

Pokrajinski zlet v Čes. Budejovicah

Češkoslovaški narod ima za seboj lepo zgodovino. Imena njegovih znamenitih mož niso znana samo v domovini, daleč preko granice slove in se bleste v svetovni povestnici. Komensky, Hus, Žižka, Palacky, Tyrš itd. so možje, ki jih pozna in spoštuje ves kulturni svet, a s tem večjim ponosom in častjo zre nanje češki narod sam, ki se zaveda, da so tudi ti zgodovinski, kulturni in politični delavci mnogo pripomogli k osamosvojitvi in k uresničenju narodovega ideala — k ustanovitvi lastne države, češkoslovaške republike, ki je ponos vsakega zavednega Čeha.

Češko Sokolstvo, ki je največja in najvažnejša narodna organizacija ter ima največ zaslug pri zgradbi samostojne republike, pazno zasleduje preteklost češkega naroda ter se spominja vseh velikih zgodovinskih jubilejev, da pri takih prilikah spominja svoje članstvo na velike vrline slavnih mož in ga izpodbuja k posnemanju in delavnosti za povzdigo celokupnega naroda. Jubilej za jubilejem se vrši na Češkem in vselej in povsod je pri takih praznikih češko Sokolstvo prvo, ki pritegne svoje članstvo in mladino k proslavam. Z delom — s trdim in težkim sokolskim delom — in s poukom so v zvezi proslave zgodovinskih jubilejev in to je baš oni veliki moment, ki ga zasleduje češko Sokolstvo z zgodovinskimi proslavami.

Letošnje leto je posvečeno spominu Jana Žižke s Trocnova. «Človek boži», veliki boritelj za češke narodne in socialne pravice, je izdihnil po viharne in trudapolnem življenju v letu 1524. svojo blago dušo. Pet stoletij je minulo od časa, ko se je boril Jan Žižka za pravice, ki si jih je priboril češki narod šele pred kratkim časom. Po vsej Češki se praznuje letos 500letnica smrti Jana Žižke, velikega bojevnika in državnika za časa husitskih vojsk. Žižka je bil rojen okoli leta 1360. (točen čas ni znan) v Trocnovu, to je večje kmetiško posestvo, ki leži približno 16 km oddaljeno od Čeških Budejovic. Pravijo, da se je rodil pod velikim hrastom, na mestu, kjer stoji danes tridelna skala kot Žižkov spomenik z napisom: «Zde se narodil Jan Žižka z Trocnova». Prvotni dvor Trocnov danes ne stoji več, pač pa je nedaleč od tam postavljen nov dvor Trocnov, ki ga je kupil Trocnovski odbor Sokolske župe Husove in ga pozneje prodal državi, tako da je danes državna last. Ta odbor si je nadel nalogo, da skrbi za vse, kar spominja na življenje

in delovanje Jana Žižke, da zbira spominske predmete, izdaja knjige, da oskrbuje spomenik itd. Dne 27. aprila t. l. je zasadil odbor okoli spomenika v Trocnovu pet rdečelistnih hrastov v spomin na preteklih pet stoletij od smrti Žižke. Pod enim hrastom je vložena škatlica s pismom, v katerem je zabeleženo, da se vrši v spomin Jan Žižkove smrti župni zlet v Budějovicah in da proslavi Sokolstvo ta spominski dan tudi v Trocnovu ter da je bilo pet hrastov zasajenih v spomin petstoletne obletnice velikega in dalekovidnega državnika Jana Žižke s Trocnova, ponosnega bojevnika za pravice češkega jezika, za svobodo naroda, za čistost vere in za prostost prepričanja.

Ker spada ta kraj v področje Sokolske župe Husove, ki ima svoj sedež v Čeških Budějovicah, je razumljivo, da je bila dolžnost te župe, da tem častnejše in dostojnejše proslavi 500letnico smrti Jana Žižke. Toda Žižko smatrajo vsi južni Čehi za svojega rojaka, zato so se zedinile vse sokolske župe na južnem Češkem, da skupno proslave ta jubilej ter skupno prirede zlet, ki je dobil zato ime pokrajinski zlet. Udeležene so bile župe: Blanicka, Husova, Jeronymova, Plzenska, Rokycanska, Šumavska in Žižkova, kot gost se je udeležila še župa Dolnjeavstrijska, to so dunajski Čehi.

Zaeno s proslavo obletnice smrti Jana Žižke pa je tudi Sokol I v Čeških Budějovicah otvoril svoje novozgrajeno letno telovadišče, ki je eno najlepših na Češkem in ki je prvi del velikopoteznih projektov, ki jih hoče uresničiti to društvo.

Češke Budějovice so staroslavno mesto v južni Češki in veljajo kot njena metropola. Mesto šteje okoli 50.000 prebivalcev in ima visoko razvito industrijo. Do nedavnih časov je veljalo kot nemško mesto, in Čehi so si morali izvojevati vsako narodnostno pozicijo s hudim bojem, toda po prevratu je postalo povsem češko z majhno nemško manjšino. Budějoviški Sokol doslej ni imel lastnih prostorov, namreč niti lastne telovadnice niti telovadišča. Posrečilo se mu je pa, da si je nakupil veliko zemljišče na otoku tik poleg mesta. Otok tvorita reki Vltava in Malša, ki tečeta deloma ob mestu, deloma skozi mesto. «Sokolský ostrov», tako se imenuje odslej ta otok, bo služil izključno telesni vzgoji budějoviške mladine. Po regulaciji Vltave bo nivô otoka, precej višji ter bodo poleg stadiona, ki je že zgrajen, na otoku še sokolski dom, razna igrišča, plavalna, veslarna itd. Vse delo vodi Društvo za zgradbo doma Sokolu I v Budějovicah, ki mu predseduje neumorni br. Ad. Novak, načelnik Sokolske župe Husove. Iz obširnega programa, ki ga hoče društvo izvesti na sokolskem otoku, je bil letos dovršen prvi del, namreč stadion, ki je bil neobhodno potreben, da se je mogel pokrajinski slet dostojno vršiti. Stadion je krasno betonsko delo in ostane kot stalno letno telovadišče. Leži na severnem delu otoka, kamor je dohod iz Resselove ulice. Ima obliko potegnjene elipse in je okoli in okoli obdan s tribunami, od katerih sta vzhodna in zapadna močni betonski stavbi, severna in južna pa deloma iz betona, deloma iz nasipa. Med telovadiščem in tribunami je še širok pas, ki je določen za telovadno orodje. Telovadišče se lahko uporabi tudi za nogometni prostor (100 × 64 m), za proste vaje pa ima prostora 1728 telovadcev, ki se zvrstijo lahko v 18 trostopih ali v 6 deveterostopih. Tribune imajo mesta za 14.000 gledalcev. Glavna, na zapadni strani, ima 1558 sedežev ter je deloma pokrita. Stranski krili glavne tribune vsebujeta v prtiličju shrambo za telovadno orodje, pisarno, prostor za zdravnika, v prvem nadstropju pa stranišča za občinstvo. Prostor pod glavno tribuno je služil med zletom kot restavracija, sicer se bo uporabljal kot garderoba za kopalnišče. Vzhodna tribuna ima v sredini godbeni paviljon za 70 godcev, pod njim je glavni vhod na telovadišče za telovadce. Pod tribuno so garderobe, in sicer za 80 članic s predsobo in za 80 članov ter stranišča. To je kratek opis impozantne stavbe, ki je stala preko milijona

češkoslovaških kron. Ko bodo vsi projekti izvršeni, bo sokolski otok lep park z najrazličnejšimi napravami, ki bodo vse služile telesni vzgoji.

Budějoviški pokrajinski zlet je bil razdeljen na daljšo dobo, ker so se vsi nastopi sokolske dece in naraščaja izvršili v predzletnih dneh, tako da so bili glavni dnevi od 28. do 30. junija določeni samo za članstvo. Prva prireditev, akademija dece iz mestnih in okoliških sokolskih društev, se je vršila že 11. junija.

14. in 15. junij sta bila določena za nastop dece iz vseh sedmih žup. Nastopila je deca s telovadnimi igrami in z vajami z zastavicami (moška) ter s kratkimi kolebnicami (ženska). 18. in 19. junija so bile akademije domačega naraščaja, 21. in 22. junija pa naraščajski zlet imenovanih žup. Naraščaj je nastopil v raznih igrah, v prostih vajah, v vajah z obroči in na gredeh ter z orodno telovadbo. Vrhutega je posetil tudi rojstni kraj Jana Žižke v Trocnovu.

28. junij, prvi glavni zletni dan, je bil namenjen samo sokolskima župama Husovi in Dolnjeavstrijski. Mesto je bilo svečano okrašeno in prebivalstvo je posvečalo gostom, ki so prihajali od raznih strani, največjo pozornost. Prva je prispela župa Dolnjeavstrijska s posebnim vlakom, v teku dneva in došlo še 46 sokolskih vlakov. Dopoldne so bile skušnje domače župe in Dolnjeavstrijske. Pri skušnjah se je spočetka pokazala nepazljivost članic, ki je povzročila več napak pri nastopu in razstopu k vajam s kiji. Ostri opomini sestre župne načelnice pa so hitro izboljšali pogreške. Popoldne se je zbralo Sokolstvo na vrtu «Besede» ter je v sprevidu odkorakalo na zletišče k javni telovadbi, ki se je pa nekoliko zakasnila. Prva je nastopila Dolnjeavstrijska župa s skupinskimi vajami in rajalnimi pohodi. Sestava vaj, pri katerih so istočasno delovali člani, članice in moški ter ženski naraščaj, je bila jako lepa in slikovita. V obliki romba so nastopili naraščajniki, med dvema naraščajnikoma po ena naraščajnica, in izvajali vsak zase svoje vaje. V četverokotniku pa so v štirih oglih vadile članice lastne skupinske proste vaje, enako člani v sredini. Z rajalnimi pohodi so se strnili končno vsi telovadeči v lepo skupino, ki je predstavljala zmago Slovanstva. Najvišje stoječi telovadeč v skupini je razvil slovansko trobojnico, članice in naraščaj pa so oklepali skupino v različnih oblikah in položajih. Avtorja sestave sta župni načelnik br. Munzar, ki je vajo tudi vodil, in župna načelnica sestra Cjakařová. Dunajska sokolska društva imajo težko stališče, ker nimajo lastnih in primernih telovadnic in so navezana le na vežbanje pod milim nebom. Vzlic temu je razpoloženje med njimi izborna in navdušeno, kar kaže udeležba pri zletu in nastopu, pri tej sestavi je nastopilo 120 članov, 88 članic in 104 naraščajniki in naraščajnice. Razveseljivo je, da je načelnik enega dunajskega sokolskega društva Jugosloven, mlad visokošolec iz Beograda, ki je med dunajskim Sokolstvom jako priljubljen.

Vaje s kiji, ki so jih izvajale članice, so precej težke, enako tudi razstop, ki je bil vezan z velikimi čelnimi krogi. Izvedba je bila prav dobra, le v kritju in skladnosti so se pojavile malenkostne hibe. Nastopilo je 256 članic, kar znači za eno župo lepo število. Proste vaje, ki so sledile vajam s kiji, je izvajalo 480 članov. Vaje močno spominjajo na naše letošnje zagrebške, sestavljene so iz gibov pri dviganju ročkov, start pri teku in tek za eno značko naprej, metanje krogle, plavanje in veslanje (jako efektivni gibi), udar in kritje. Izvajane so bile prav dobro.

Sobotni večerni program je bil jako obsežen. V narodnem gledališču je bila slavnostna predstava Libuše, na Vltavi in Malši zabavna prireditev «Beneška noč» s petjem, godbo in umetnim ognjem ter čarobno razsvetljavo. V «Besedi» pozdravni večer gostom, v stadionu pa telovadna akademija z bogatim in lepim sporedom. Pri akademiji so nastopila društva: Rokycany, Příbram, Pisek, Karlín (3 točke), Smichov (3 točke) in Kladno. Vse točke

so bile dovršene izvedene in težko je reči, katera je bila najboljša, vsekako pa zasluži, da omenimo posebej «Petindvajsetko», ki so jo izvajali člani iz Karlina pod vodstvom br. Erbena. Čudovito lepa sestava najtežjih vaj in sprememb, do najvišje popolnosti izvedeni gibi in kombinacije so očarali občinstvo. Telovadci so nastopili v belih trikotnih oblekah z zelenim pasom, kar je efekt pri močni razsvetljavi, ki je bila koncentrirana samo na telovadce, še povečalo.

Pri pozdravnem večeru v dvorani «Besede» so bili zbrani zastopniki Sokolstva in meščanskih krogov. Otvoril ga je združeni orkester in pevsko društvo «Foerster» pod vodstvom spretnega dirigenta O. Jeremiaša. Sestra Korábova je deklamirala za to priliko zloženo pozdravno pesem, nakar je podpredsednik zletnega odbora br. dr. Lexa, starosta Sokola I v Budějovicah, v daljšem govoru pozdravil zbrano Sokolstvo in se spominjal jubileja smrti Jana Žižke. V govoru, zasnovanem v sokolskem duhu, je pozdravil nato navzočnega mestni župan g. Bedř. Kral. Za pozdrave so se zahvalili: za jugoslovensko Sokolstvo podstarosta JSS. br. Bajželj, za ČOS. podstarosta br. Mašek, za dunajske Sokole starosta br. Jandik, za ruske Sokole br. dr. Vergun, za Sokole iz Podkarpatske Rusije br. Kožmin. Govorila sta še predsednik «Besede» dr. Ružička in poslanec Kamelsky, nakar so pevci s koralom od B. Jeremiaša «Hej Slované!» zaključili lep večer.

V nedeljo dopoldne so bile skušnje. Ob 11. pa se je zbralo vse Sokolstvo, da priredi povorko po mestu. Topovski strel je javil pričetek povorke, ki jo je otvoril oddelek konjenice. V povorki je bilo 68 praporov in devet godb. Za rapori je korakalo predsedništvo ČOS. z br. dr. Scheinerjem, dr. Vaničkom, Maškom in Hellerjem, zastopniki inozemskih sokolskih organizacij, zastopnik ministrstva zdravja, zastopnik vojske general Horak, župni staroste itd. Krasen je bil pogled na 400 članic v najrazličnejših češkoslovaških narodnih nošah, ki so, vihteč svoje robce, pozdravljale občinstvo, katerega so bile vse ulice, koder se je pomikal sprevod, polne. Vseh udeležencev v sprevodu je bilo preko 6000. Opažati pa je bilo tudi izven sprevoda nekaj rdečih srajc, kar je vse graje vredno in dokaz, da ima tudi češkoslovaško Sokolstvo še nekaj nediscipliniranih članov. Povorka se je strnila na glavnem mestnem Trgu svobode, kjer je nagovoril najprej članstvo predsednik zletnega odbora br. Novak, nato pa še podstarosta ČOS. br. Mašek in mestni župan g. Kral. Na mestnem stolpu je zaigrala godba fanfaro iz opere Libuše, sokolske godbe pa narodno himno, nakar se je Sokolstvo razšlo. Nagovorom je prisostvoval tudi notranji minister Malypetr.

Ob treh popoldne je bil glavni nastop v stadionu, ki je bil do zadnjega prostora napolnjen. Starejši člani v slavnostnem kroju brez surk so izvajali tri proste vaje, od katerih je bila ena sestavljena tako, da so prehajali telovadci z mesta, a vzlic temu so bile izvedene prav dobro in se je na članih opazalo, da so resnično starejši telovadci. Če pomislimo, da jih je nastopilo 760, potem imamo pred seboj jasno sliko, kako se v čeških sokolskih društvih goji telovadba tudi med starejšimi člani. Neverjetno lep vtis je napravil nastop članic v narodnih nošah. Pestre barve narodnih noš so ustvarjale krasne slike, ko so telovadke prožnih korakov izvajale lep rajalni pohod. Proste vaje v obliki narodnih plesov na godbo narodnih pesmi so bile v pisanih, narodnih krojih očarljive in bi v običajnih telovadnih oblekah članic gotovo mnogo izgubile na lepoti. Gledalcu se je zdelo, da vidi pred seboj narod ob veliki praznični zabavi. Posnemanja vredna novost, seveda morajo biti vaje v skladu z narodno nošo, kar so v prvi vrsti narodni plesi.

Posebno pozornost je vzbujala mednarodna tekmovalna vrsta za olimpijado v Parizu. Nastopila je najprej pod vodstvom br. Erbena na drugo. Obvezno vajo je izvedel samo prvi telovadec, vsi ostali pa so izvajali svoje prostovoljne vaje, ki so bile dobro kombinirane in vsebujejo najtežje prvine.

Verjetno, da bodo na olimpijadi vzbujale pozornost med ostalimi tekmovalci. Eden najboljših telovadcev je imel nesrečo, da ga je v močnem kolebu odtrgalo od droga in je po prevratu v zraku padel na tla, vendar brez hujših posledic. Tudi na bradlji je pariška vrsta pod vodstvom br. Čade izvajala prostovoljne vaje razen enega, ki je pokazal obvezno. Vaje na bradlji mogoče prekašajo one na drogu na težkoči in lepoti.

Br. Erben je nastopil tudi s svojo «Petindvajsetko», kar smo omenili že pri večerni akademiji, toda telovadci so bili v običajni telovadni obleki. Izvedba ni zaostajala za ono prejšnjega dne.

Pri orodni telovadbi so nastopile članice na dveh krogih, šestih bradljah in na eni gredi. Na krogih so bile vznosne in strmoglave vese ter obese redne prvine, ki so sestavljale za članice težke vaje. Na bradlji z neenako visoko lestvino pa smo opazili po raznih kolesih na nižji lestvini vzmičke na višjo lestvino in iz teh podmetne seskoke, vaje, ki bi našim telovadkam delale preglavice, v našem občinstvu pa mogoče odpor, češ, da so neprimerne za članice. Vsekako pa je telovadno krilo pri teh vajah precejšnja ovira in tudi v estetičnem oziru oporečno, zato proč s krili pri orodni telovadbi. Pri nas smo v tem pogledu že toliko napredovali, da smo videli nastopati članice in ženski naraščaj pri orodni telovadbi že brez kril.

Orodna telovadba članov je bila prav dobra, videti je bilo lepo število dobrih in tudi vrhunških telovadcev na vseh orodjih, kar pri nas večkrat pogrešamo. Vadili so na šestih drogovih, na drogu in bradlji v zvezi, na dveh krogih, na treh bradljah, na dveh konjih in na eni mizi.

Lepo sestavljen in dovršeno izveden je bil rajalni nastop članic k vajam s kiji. Tudi vaje same so šle prav dobro, telovadišče je bilo pri dvojnem razstopu popolnoma polno, kar je nudilo krasen pogled na telovadišče. Pri prostih vajah je nastopilo 1224 članov, ki so vežbali prav dobro. Nastopili so še dunajski Sokoli s svojimi skupinskimi vajami, nakar je zaključila konjenica z lepim rajalnim nastopom javno telovadbo, ki je napravila najlepši vtis na vse gledalce. Med njimi so bili: minister notranjih zadev Malypetr, generalni inspektor armade, pesnik Machar, francoski general Foucher, starosta ČOS. br. dr. Scheiner, načelnik br. dr. Vaníček in več drugih članov predsedništva ČOS., mestni župan Kral in drugi vojaški dostojanstveniki.

Ponedeljek, dne 30. junija, je bil posvečen proslavi 500letnice smrti Jana Žižke v Trocnovu, kamor je dospelo Sokolstvo deloma peš, deloma v vlaki. Ob spomeniku Žižke je delalo častno stražo vojaštvo, ki se je udeležilo proslave, minister vojne je položil na spomenik venec v imenu češkoslovaške armade. Na prostornem travniku nad dvorom Trocnov je bila postavljena tribuna za govornike in za pevce. Prvi je govoril starosta ČOS. br. dr. Scheiner, ki je v krasnem govoru tolmačil veliko delo Jana Žižke in gesla dr. Tyrša in Fügnerja. Primator mesta Prage dr. Baxa je razpletel v svojem govoru Žižkovo geslo: disciplina, red in edinost naroda, ki so prvi pogoji za napredek naroda. Za ameriške Čehe je govoril G. Vogel iz St. Louisa. K sklepu je spregovoril še minister narodne obrane Udržal. Njegov govor je bil velepomemben. Zatrjeval je, da bo baš delo po zgledu Jana Žižke in Tyrša usposobilo češki narod, da bo mogel kljubovati vsem notranjim in zunanjim sovražnikom. Z besedami: Če hočemo biti močni in nepremagljivi, nam morata biti dobrobit in napredek države čez vse, je zaključil minister svoj govor.

Skromna, a v srce segajoča proslava je bila, ko so pevci zapeli pesem «Božji bojevniki» in je godba odigrala narodno himno, zaključena. Vsem pa je ostal spomin na slavnega češkega junaka Žižko trajen in neizbrisljiv. Češki narod je dostojno proslavil Žižkovo delo. Slava njegovemu spominu!

Bajželj.

Odborova seja Češkoslovaške Obce Sokolske

Odbor ČOS. se sestaja dvakrat na leto k rednemu zasedanju, spomladi in v jeseni. Na sejo odbora pošiljajo vse župe, združene v ČOS., tolikokrat po enega zastopnika, kolikorkrat po 5000 članov štejejo. Ta korporacija predstavlja v ČOS. bolj kompetentno organizacijsko telo kot naš odbor JSS.; ona je hkratu glavna skupščina organizacije, ki ji je nadrejen edino občni zbor ali sabor, kateri se skliče, ako je za to potreba.

Spomladansko zasedanje odbora ČOS. se je letos vršilo 14. in 15. junija. Pred tem so se vršile plenarne seje moškega in ženskega prednjaškega zbora ter prosvetnega odbora ČOS., da pripravijo razne predloge za odborovo sejo. O zasedanju zborov smo že zadnjič poročali. Letošnja spomladanska seja je imela predvsem nalogo, odobriti računске zaključke ČOS., fonda za Tyršev dom, urediti poslovnik občnega zbora, ki se bo vršil letos 8. decembra v Pragi; dalje je bila na dnevnem redu cela vrsta upravnih in tehniških zadev. Odbor je v glavnem svojo nalogo izvršil, vendar pa je ostalo tudi mnogo vprašanj odgovorenih, ker so potrebna še velikega predhodnega poslovanja. Predvsem je še nerešeno vprašanje razmerja prednjaških zborov in njih kompetence napram prosvetnim odborom, ravno tako ni bil odobren zaenkrat novi izpitni pravilnik za prednjaške izpite.

Glavni in najvažnejši sklepi pa so bili oni, ki posegajo globoko v organizacijo direktno ali indirektno. Mnogo svežega duha bo prinesel v ČOS. soglasni sklep, da se vrši leta 1926. vsesokolski zlet v Pragi. Dalje pa bo imel velik vpliv sklep, da se telovadna dolžnost skrči do samo izpolnjenega 26. leta. Ta sklep bistveno korigira prejšnje določbe glede telovadne obveznosti. — Za članice prinaša odbor ČOS. končno rešitev ženskega slavnostnega kroja, ki ga je odbor na predlog ženskega prednjaškega zbora s pičlo večino dveh glasov odobril. — Zelo važna je tudi odločitev odbora, da se skliče letos na jesen sestanek vseh najvažnejših župnih činovnikov, ki naj v skupnem posvetovanju kar najbolj poenoti, poenostavi in obenem izpopolni sedanje administrativne določbe.

K seji dne 14. junija so poslale vse župe razen dolenjeavstrijske svoje delegate. Jugoslovenski sokolski savez je zastopal br. Verij Švajgar, ki so ga zbrani delegati kar najsrčneje pozdravili kot zastopnika bratskega saveza.

Po uvodnih formalnostih je najprej stavil br. dr. Scheiner, starosta ČOS., v imenu vsega predsedništva odboru predlog, naj se ob priliki 70letnice sestri Renati Tyrševi podeli v znak zaslug za sokolsko stvar in kot znak spoštovanja in hvaležnosti — zlata medalja ČOS. — Navdušeno pritrjevanje, ki se je izpremenilo v gromovito ploskanje in viharno pozdravljanje, ko so trije najstarejši odborniki pripeljali Tyrševo v dvorano, je bil najvidnejši, najlepši dokaz, kako globokovdano ljubi Sokolstvo Tyrševo. Nagovoril jo je v krasnem govoru br. Karel Vaníček. Sestra Renata Tyrševa se je v dovršeno lepem, nacionalnem govoru zahvalila, poudarjajoč, naj Sokolstvo vedno dosledno in neomajno koraka po poti, ki sta mu jo pokazala Tyrš in Fügner, k cilju.

Takoj nato je odbor podelil isto odlikovanje br. Agatonu Hellerju na predlog br. dr. Jindre Vaníčka in sestri Miladi Mali na predlog sestre Olge Fučíkove. Brat Heller je član načelnštva ČOS., eden najboljših telovadnih metodikov pri ČOS. in dolgoletni tehniški delavec. Ime sestre Male je znano tudi pri nas, saj je ona prva načelnica ČOS., izborna prednjakinja, strokovna pisateljica.

Po poročilu brata staroste, ki je odboru točno poročal o poteku zadnje seje Svaza češkoslovenskega-jugoslovenskega Sokolstva (15. maja 1924.) in ko je odobril odbor vse tozadevne ukrepe in sklepe, je referiral br. Petru o Tyrševem domu. Do danes je stala stavba 6.337.507 Kč in še daleko ne

bo dovršena. Potreba bo še ogromnih novcev, da bo vse dokončano tako, kakor je zamišljeno. — O uspehu loterije za Tyršev dom je poročal brat Štěpánek. Kakor znano, se je izdalo en milijon srečk po 5 Kč. Prodanih je bilo 750.000 srečk, kar znači, da je povprečno vsak član kupil po dve srečki. Čisti dobiček v iznosu 2,229.615 Kč pripade za stavbo Tyrševoga doma.

Pri razpravi o občenem zboru, ki se bo vršil 8. decembra 1924., se je določilo, da pošlje vsaka župa za vsakih 1000 članov po enega zastopnika. Zastopniki se volijo; izreka se želja, da naj se izvolijo za odposlance sami dobri sokolski delavci. Volitev izvrše društva na izrednih skupščinah, in sicer po listkih. Ugotovi se točno postopanje pri volitvah, po njih, overovljenje itd. Nato se je debatiralo o poslovanju občnega zbora. Pripuščeni bodo na zbor odposlanci žup in društev, sokolski uredniki, zastopniki javnih novin; dalje pa ostalo članstvo. Zboru predseduje starosta ČOS., posamezne odseke pa volijo člani odbora ČOS. — O dnevnem redu smo že poročali, vendar pa pripominjamo danes znova, da se bo razpravljalo o vseh važnih vprašanjih, zadevajajočih Sokolstvo, kot n. pr. Sokolstvo in država, vera, politika, narodnost. Specielno se bo posvetilo mnogo pozornosti razmerju med Sokolstvom in socializmom. Občni zbor bo tudi imel nalogo, bistveno izpremeniti nekaj členov pravil ČOS. Tako se n. pr. razširi delovanje starešinstva od dveh na tri leta. Namestniki v starešinstvu odpadejo. Vsako leto izstopi ena tretjina članov starešinstva. Nova je tudi določba, da mora imeti oni, ki se ga kandidira v starešinstvo, najmanj petletno delovanje v župi ali ČOS. za seboj ter mora dokazati, da je najmanj dve leti redno telovadil.

Drugi dan se je seja nadaljevala. Blagajniško poročilo pravi, da so znašali dohodki 1,365.389 Kč, izdatki pa 1,191.808 Kč. Knjižarna ČOS., ki vodi poseben račun, je prodala za 1,000.000 Kč strokovnih in idejnih knjig. Poškodbeni fond je imel dohodkov 1,013.000 Kč, izplačal je na podporah članstvu 344.000 Kč, naraščaju 100.000 Kč in deci 28.657 Kč. Iz rezerve se je podarilo 28.000 Kč. Skupno je tedaj znašala podpora poškodbenega fonda nad pol milijona čeških kron. Fondi te zelo važne sokolske socialne institucije znašajo: 260.000 Kč za sokolsko zdravilišče, 1,050.000 Kč rezervni zaklad, 60.000 Kč za zdravljenje članstva ob morju in 85.000 Kč za izredne podpore. Tyršev dom je stal do sedaj kot smo že poročali. Garančni sklad znaša 2,034.000 Kč, loterija je prinesla nad 2,500.000 Kč. ČOS. ima dalje svoj Narodni sklad, ki mu je naloga, podpirati sokolska društva v ponemčenem ozemlju, ki stavijo telovadnice. Imetje tega sklada znaša okroglo 600.000 Kč. Fügnerjev sklad za onemogle prednjake in starejše invalidne sokolske delavce znaša 357.000 Kč. Celokupno premoženje ČOS. znaša 2,212.478 Kč in skladi za Tyršev dom. — Po poročilu se je oglasilo nekaj govornikov za znižanje prispevkov; vendar pa je ogromna večina soglašala s starešinstvom, da to za enkrat ne izvrše, ker ČOS. še vedno gradi Tyršev dom. — Po poročilu računskih preglednikov je bila podeljena blagajniku odveza in zahvala za njegovo ogromno delo.

Na predlog poročevalca za podelitev podpor iz Narodnega sklada se je podelilo raznim društvom v ponemčenem ozemlju nad 60.000 Kč podpor za gradbo sokolskih domov.

V imenu načelnštva in prednjaškega zbora je stavil načelnik dr. J. Vaníček vrsto predlogov. Odbor je spremenil društvena pravila v tem zmislu, da vodijo telovadno delovanje prednjaški zbori mož in žen, ki imajo svoj lastni pravilnik, ki ga odobri odbor ČOS. Dalje je sklenil odbor brez debate po predlogu načelnštva, da se vrši leta 1926. v dnevih Husove proslave 4. in 5. julija VIII. vsesokolski zlet v Pragi. Načelnik je utemeljil potrebo po zletu prav kratko, naglašajoč pravilno, da je treba poglobiti nacionalno in sokolsko zavest članstva. Najboljše sredstvo za to pa je podvojeno delo po telovadnicah — priprave za vse-

sokolski zlet. — Odbor je dalje odobril predlog prednjaškega zbora, da se poostri poskušna doba za člane s tem, da mora vsak novo priglašen član pod 26. letom starosti najmanj enkrat tedensko obiskovati redno telovadbo, ako naj bo definitivno sprejet. Do 26. leta obstoji nato telovadna obveznost, do 35. leta pa ta obveznost odpade. V času telovadne dolžnosti, od 18. do 26. leta, mora član ali članica najmanj enkrat tedensko redno vežbati.

Za predlog istega poročevalca glede odprave češkoslovaškega Sokolstva na pokrajinski zlet v Zagrebu je odločil odbor, da pošlje ČOS. vzorno člansko vrsto, dalje pa iz vsake župe šest do osem dobrih telovadcev in telovadk. Telovalci nastopijo na orodju, telovadke pa z vajami s palicami, določenimi za Žižkovo proslavo. — Predlog o novem izpitnem redu in razmerju prednjaških zborov k prosvetnim odborom je bil odgođen na jesensko zasedanje.

Nato je odbor po daljši debati sprejel s pičlo večino osnutek slavnostnega kroja za članice, ki je tak-le: Bela haljina iz sirove svile ali pa iz platna, slična slovaški haljini z životkom, ki je zelo lepo obšit z narodnimi ornamentami. K temu pride še rjav plašč in bela ozka ruta, bogato obšita, na glavi. Vobče je kroj prav ličen.

V imenu zdravstvenega odseka ČOS. je predložil br. dr. Masak odboru osnutek zdravstvenega pravilnika za društva, župe in ČOS. Odbor je pravilnik odobril. Bistvo vse preosnove je, da se osnuje v vsakem društvu zdravstveni referat, ravno tako v župi in zvezi. Zelo važno poročilo je podal v imenu organizacijskega odseka ČOS. br. Štěpánek. Iz njega posnemamo, da se mora tudi v ČOS. vse poslovanje, ki je postalo zadnje čase preokorno, poenostaviti in izvesti enotno za vso oblast ČOS. Posledice okornosti in neenotnosti so tako velike, da zaradi tega zaostaja glavno delo. Zato je poročevalec mnenja, da je potreben po možnosti najširši sestanek vseh župnih glavnih funkcijonarjev, ki naj najprej po sekcijah prouči dosedanje poslovanje in izdela nato nove smernice, ki bi ves aparat poenotile in poenostavile. — Ta sestanek naj se vrši po dovršeni letni sezoni v Pragi. — Odbor je po daljši debati odobril predlog poročevalca ter bo sklican ta sestanek v Prago potem, ko bo organizacijski odsek ČOS. za razpravljanje vse potrebno pripravil.

Isti poročevalec poroča tudi o pripravah za ustanovitev sokolske zavarovalnice. Predpriprave so v polnem teku, vendar se poveri starešinstvo, da še nadalje proučuje to važno zadevo, ki se v sedanjih težkih gospodarskih prilikah ne more kar naenkrat, brez dobrega premisleka, udejestiti.

Sejo je zaključil brat starosta, poudarjajoč, da je odbor zadnjikrat zboroval to pot pod tujo streho in vabeč vse brate in sestre na skorajšnjo otvoritev Tyrševoga doma v jeseni.

V. Šv.

IZ STAREŠINSTVA JSS.

Odborova seja JSS. se bo vršila v nedeljo dne 3. avgusta 1924. ob 9. uri dopoldne v prostorih JSS. (Narodni dom) v Ljubljani. — Dnevni red: 1.) Poročilo štarešinstva JSS. 2.) Odobritev poslovnikov in pravilnikov. 3.) Razgovor o saboru. 4.) Slučajnosti. — Prosimo zanesljive udeležbe. — Delegati, ki želijo prenočišča v Ljubljani, naj to javijo savezni pisarni vsaj do 1. avgusta 1924. Zdravo!

Starešinstvo JSS.

1920

XVI. redna seja starešinstva JSS. dne 17. junija 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Čobal, Deu, Fux, Jeras, Jamar, Kajzelj, Marolt, Miklavc, Poženel, Rupnik, Svetlič, Trdinova, Turk. Opravičeni: Fettich, Hadži, Švajgar.

Zleta v Sarajevu se udeležita oficijelno brat starosta Gangl in načelnik Ambrožič.

Župa Bačka brzojavno pozdravlja starešinstvo o priliki svojega zleta. Župa Tuzla izraža sožalje ob trboveljskih dogodkih. ČOS. sporoča, da pošlje na zlet bolgarskih Junakov pismen pozdrav, Češko sokolsko društvo v Sofiji pa se bo udeležilo tega zleta samo zase. — Sokolsko društvo Trogir prosi, da se mu dovoli zbirati za sokolski dom na zletu v Sarajevu in Zagrebu. Se odkloni. — Jugoslovenska sokolska matica stavi predlog, naj bo vsako sokolsko društvo za vsakih 50 članov z enim deležem član Matice. Na predlog podstaroste br. Bajželja se sklene, da se o tej stvari dogovori na skupnem sestanku starešinstva JSS. in odbora Matice. — Društvo Litiija-Šmartno razvije prapor in prosi za žebliček Din 60—. Se dovoli. — Tyrševi vdovi Renati se čestita k njeni 70letnici.

Zleta čeških žup v Budějovicah 29. in 30. junija se udeleži brat podstarosta Bajželj.

Potrdi se izključitev Branka Pečovnika (župa Celje) iz vseh sokolskih društev.

V. zleta župe «Rijeka» se udeleži zastopnik starešinstva JSS.

Na vprašanje brata Bajželja glede ugodnosti netelovadcev na Olimpijadi v Parizu, odgovori brat Ambrožič, da imajo iste ugodnosti kakor telovadci, prigrasiti se je samo pri Olimpijskem odboru. V Pariz ne smejo iti v kroju.

Prosvetno delo naj se razširi tudi med vojaštvom. (Sklep zadnje odborove seje.) Z ozirom na to je naročil prosvetni odsek vsem župam, ki imajo v svojem okolišu garnizijo, naj prirejajo predavanja za vojaštvo.

Belgijska telovadna zveza sporoča, da bo menjavala svoj list za naše glasilo.

Savez luksemburških telovadnih društev praznuje 25. in 26. julija 25letnico obstoja in vabi k tej proslavi.

Seja se je nadaljevala dne 18. junija:

Odobri se osnutek pravilnika za disciplinarno postopanje v zmislu § 12. društvenih pravil in načrt poslovnika manjšinskega odseka.

XVII. redna seja starešinstva JSS. dne 23. junija 1924.

Navzočni: Gangl, Bajželj, Cigojeva, Fux, Jamar, Jeras, Kajzelj, Miklave, Svetlič, Švajgar, Turk in Trdinova. Opravičeni: Ambrožič, Deu, Marolt in Pozenel.

Brat starosta prečita pismo brata Brozoviča iz Zagreba, v katerem poroča o načrtu zagrebačke župe za svečano otvoritev sabora. Podrobno je omenjena v tem načrtu povorka, ki naj bi se vršila en dan pred saborom. Predlog zagrebačke župe se odda T. O.

Tajnik br. dr. Fux prečita načrt sporeda drugega Jugoslovenskega sokolskega sabora v Zagrebu, ki naj se preda članom starešinstva v proučenje. En izvod tega načrta se pošlje župi Zagreb, ki naj vstavi v načrt vse prireditve.

Poročilo brata Vojinovića o zletu župe Bačke v Starem Bečeju se objavi v Sokolskem Glasniku.

Ministrstvo je dovolilo dopust vsem državnim uradnikom, ki se udeležijo sabora v Zagrebu od 15. do 18. avgusta (P. br. 5888 od 20./6./24.) — Tekmovalce za olimpijado naj se zavaruje proti vsem nezdodam. — Vidovdanske proslave v Vinkovcih se udeleži kot delegat starešinstva JSS. br. Turk. Bratu Fuxu se dovoli dopust za mesec julij, nadomestujeta ga brata Jeras in Turk.

Poročilo br. Švajgarja: Stanje saveza 22. junija 1924.: žup 26, društev 375, seljaških čet 38, mrtvih društev 41 (454), članov 33.023, članic 8397, skupaj 41.420. Stanje katastra 23. junija 1924.: 29.290.

Brat Švajgar poda poročilo o odborovi seji ČOS, ki se je vršila 14. in 15. junija 1924. v Pragi. ČOS. se pošlje zahvala za bratski sprejem brata Švajgarja.

Brat Turk poroča o stanju zadeve sveta ge. Kunaverjeve za vsesokolski zlet. — Poroča o predlogih gospodarskega odseka, ki jih bo dal v razpravo pri skupni seji starešinstva JSS. in Matice. Za sklepe starešinskih sej se nabavi poseben zapisnik.

Kot oficialni zastopnik JSS. se udeleži 5. zleta sokolske župe «Rijeka» br. Marolt.

V zadevi izključitve br. Cesarovića (društvo Derventa) župa Tuzla se sklene, naj župa izvrši pravilno disciplinarno postopanje in to tekom enega meseca.

Brat Švajgar poroča, da je prevzel posle staroste župe Ljubljana I. ker je brat dr. Krejči na dopustu.

Navodila za vodstvo članskega katastra.

Savezni statistični odsek, ki upravlja in vodi članski kataster JSS., objavlja naslednja navodila, ki so merodajna za vodstvo članskih katastrov po župah in društvih.

A. Organizatorno:

1.) Vsako društvo, odsek, četa mora imeti svojega činovnika, ki vodi članski kataster.

2.) Župe si ustanove pri starešinstvu statistične odseke, ki vodijo župni članski kataster in nadzorujejo delovanje društvenih katastralnih činovnikov.

3.) Savezni statistični odsek vodi celokupno kartoteko vsega saveznega članstva, nadzoruje župe v izvrševanju saveznih statističnokatastralnih navodil.

B. Administrativno:

1.) Društvo. Dolžnosti društvenega odbornika za članski kataster so:

a) imeti ob vsakem času kataster v popolnem redu, t. j. v katastru mora biti vpisano le toliko članstva, kolikor ga društvo ob času faktilčno ima. Vsi umrli, izstopivši, izključeni, izbrisani se morajo z dnem smrti, izstopa, izključitve, izbrisa tudi iz katastra črtati. Vsak novo pristopivši član se mora z dnevom sprejema na poskusno dobo šest mesecev vpisati v kataster;

b) vsaka izprememba pod točko a) se javi takoj župnemu statističnemu odseku, in sicer:

a) novo pristopivše člane je javiti na posebnem formularju, tako zvaní priglasnici. Vsaka priglasnica ima v gornjem desnem kotu številko, ta številka znači že katastralno številko, ki pripade novemu članu. Zato se ta številka vpiše tudi v društveni kataster;

b) umrli, izključeni, izstopivši in izbrisani člani ter članice, ki vsled poroke izpremene priimek, javijo na navadni dopisnici župi naslednje: Ime, priimek, poklic, katastralno številko, vzrok črtanja.

Vsaka prijava na župo naj se izvrši takoj.

c) Letno sestavi društveni matrikar (vodja katastra) v januarju abecedni seznam vsega članstva po stanju 31. decembra dvojno in ga pošlje župi do 15. januarja.

Za društveno kartoteko izdaja savez primerne tiskovine na kartonu. Vsak član se vpiše na karton in se lahko abecedno uredi kataster v najkrajšem času. Tiskovine za društveni kataster naročite takoj pri savezu. Ravno tam se dobe priglasnice in tudi odglasne tiskovine. Pripominjamo pa, da se priglasnice v prihodnje na eno naročilo ne bodo izdajale več kot po 25 komadov.

2.) **Župa.** Župni statistični odsek ima nastopno delo:

a) Župni članski kataster mora biti ob vsakem času točen. Vse članstvo, ki ga društva prijavijo, oziroma odjavijo, se mora nemudoma vpisati, oziroma izpisati iz katastra;

b) o novih članih se vodi točna evidenca glede njihove poskusne dobe šestih mesecev;

c) mesečno enkrat, in sicer od 1. do 5., se sestavi statistično poročilo za minuli mesec za savezni statistični odsek, ki vsebuje:

1.) seznam novo pristopivših članov (bela tiskovina),

2.) seznam umrlih, brisanih in izstopivših članov (modra tiskovina).

V ta seznama se vpiše vno članstvo, ki so ga društva pretekli mesec priglasila, oziroma odglasila.

Tiskovine za župni kataster, nove člane in odjavnico članstva ima v zalogi savez.

č) Društva pošljejo letno do 15. januarja župi letni članski seznam dvojno. En izvod obdrži župa in ga primerja s katastrom, drugi izvod se pošlje na savez obenem s prihodnjim mesečnim poročilom. (31. januarja vsakega leta.)

d) Nadzorstvo društvenih katastrov.

Savezni statistični odsek pozivlja vse župe, da takoj pričnejo z organizacijo statističnih odsekov. Vsa podrobna navodila dobe za celotno poslovanje od saveza.

Statistični odsek JSS.

Statistika 1923.

Župe, ki so popolnoma zadostile dolžnosti glede savezne statistike za leto 1923., so: Bjelovar, Celje, Kranj, Kragujevac, Ljubljana, Ljubljana I, Maribor, Mostar, Novi Sad, Sarajevo, Užice.

Od ostalih društev manjkajo statistične pole iz društev:

Banja Luka: Bihač, Bos. Kobaš, Bos. Krupa, Ključ, Kostajnica;

Beograd: Lazarevac, Ub;

Niš: Aleksinac, Leskovac, Niš, Piroć, Prokuplje, Vlasotince, Vranje;

Novo mesto: Adlešiči, Dugaresa, Ruperčevrh, Št. Janž, Št. Vid-Stičina;

Osijek: Darda, Draž, Kneževno, Valpovo, Vinkovci, Vukovar, Županja;

Rijeka: Aleksandrovo, Crikvenica, Ogulin, Senj;

Skoplje: Peć, Veles;

Split: Jesenica-Dugirat;

Šabac: Sid;

Šibenik: Biograd, Vodice;

Tuzla: Bos. Šamac, Gračаницa;

Veliki Bečkerek: Bašahid, Bela Crkva, Perlez, Srpski Padej, Taraš;

Zagreb: Ivanićgrad, Klanjec, Okučani, Zaprešić;

Zaječar: Negotin.

Statistični odsek nujno pozivlja br. župe in društva, da statistične pole «Izvestje o delovanju 1923.» takoj pošljejo, drugače statistika do sabora ne more biti gotova. Društva, ki nimajo tiskovin, naj jih naroče pri savezu.

Statistični odsek JSS.

Iz prosvetnega odbora JSS.

Poslovnik prosvetnog odbora Jugoslovenskoga sokolskoga saveza.

Čl. 1. Zadaća prosvetnog odbora jest da vodi i nadzire celokupni prosvetni rad u Jugoslovenskom sokolskom savezu u smislu sokolske ideje.

Čl. 2. Članovi prosvetnog odbora jesu: predsednik, potpredsednik, tajnik, knjižničar, urednik Sokolskog Glasnika, novinar, načelnik i načelnica ili njihovi namesnici, arhivar, zastupnik zdravstvenoga odeljenja. No po potrebi može prosvetni odbor sam pomnožiti broj članova. Predsednika

izabere glavna skupština, ostale članove, koji još nisu po svojim funkcijama članovi prosvetnog odbora, imenuje starešinstvo saveza na predlog predsednika prosvetnog odbora. Prosvetni odbor konstituira se sam.

Čl. 3. Dužnosti pojedinih članova jesu:

a) **predsednika**: voditi prosvetno delo, izveštivati o zaključcima prosvetnoga odbora savezno starešinstvo, odborske sednice i glavne skupštine, supotpisivati sa starostom i tajnikom spise, koji spadaju u njegovo područje. U nenazočnosti zamenjuje ga njegov namesnik (potpredsednik). Predsednik je član saveznog starešinstva i saveznog T. O.;

b) **tajnika**: da piše zapisnike, obavlja korespondenciju, sastavlja izveštaje o prosvetnom radu, vodi zapisnik svih spisa i dopisa, koji se tiču prosvetnoga rada. U posebnu knjigu upiše broj, koji ima spis u glavnom upravnom zapisniku, zatim ime dopisnika, kratki sadržaj i rešenje. Spisi se čuvaju u skupnoj saveznoj registraturi;

c) **knjižničara**: da upravlja saveznom knjižnicom i posluje po pravilniku za knjižnicu. Izveštuje prosvetnomu odboru o novim knjigama, o stanju i prometu knjižnice i nadopunja sokolsku bibliografiju. Skrbiti se mora za izmenjivanje knjiga i časopisa telesno-uzgojnoga značaja s knjigama i časopisima inozemskih gimnastičkih organizacija;

d) **novinara**: da prima časopisne izreske s vestima o Sokolstvu i stavlja ih u posebni arhiv, referira o novinarskim vestima glede Sokolstva, reagira sporazumno s odborom na eventualne napadaje na Sokolstvo ili na neispravne informacije, šalje Sokolstvu sklonjenom časopisu članke i vesti o Sokolstvu;

e) **arhivara**: da sem skrbi za arhiv, sakuplja, inventarizira i čuva predmete saveznoga sokolskoga muzeja.

Čl. 4. Sednica prosvetnoga odbora neka se drži bar jedamput mesečno. Zaključuje se običnom većinom. Za zaključivanje nužna je prisutnost bar polovice odbora.

Čl. 5. Prosvetni odbor ima pravo da ustanavlja odseke.

Čl. 6. Prosvetni zbor čine: a) prosvetni odbor i b) svi predsednici župskih prosvetnih odbora. Prosvetni zbor saboruje na temelju posebnog pravilnika.

Poslovnik župskoga prosvetnoga odbora.

Čl. 1. Zadaća župskoga prosvetnoga odbora, koji je podređen prosvetnom odboru saveza, je:

a) da vodi, organizuje i nadzire celokupni prosvetni rad društava, učlanjenih u župi;

b) da posreduje u prosvetnom radu među prosvetnim odborima pojedinih društava i prosvetnim odborom JSS.;

c) da izveštuje savezni prosvetni odbor i župsku glavnu skupštinu o prosvetnom radu u župi.

Čl. 2. Članovi župskoga prosvetnoga odbora jesu: predsednik, potpredsednik, tajnik, knjižničar, novinar, urednik župskoga sokolskoga vesnika, župski načelnik i župska načelnica ili njihovi namesnici, zastupnik župskoga zdravstvenoga odeljenja i župski nadzornik.

Prema potrebi može sam župski prosvetni odbor povećati broj svojih članova.

Predsednika izabere glavna skupština, a ostale članove, koji nisu po svojim funkcijama još članovi prosvetnoga odbora, imenuje župsko starešinstvo na predlog predsednika prosvetnoga odbora. Prosvetni odbor konstituira se sam.

Gore imenovani članovi prosvetnoga odbora, osim potpredsednika, moraju boraviti u sedištu župe.

Čl. 3. Dužnosti pojedinih članova prosvetnoga odbora jesu:

a) **predsednika**: da po vlastitoj inicijativi i po uputama, što ih primi od saveznoga prosvetnoga odbora, vodi prosvetni rad u župi, da nadzire prosvetni rad u župskim društvima, da izveštuje o zaključcima prosvetnog odbora starešinstvu župe, čije je član, da izveštuje na župskoj glavnoj skupštini i saveznom prosvetnom odboru o prosvetnom radu u župi, da supotpisuje sa starostom i župskim tajnikom spise, koji spadaju u njegovu područje. Predsednik je član župskoga tehničkoga odbora. U njegovoj odsutnosti zastupa ga njegov namesnik (potpredsednik).

b) **tajnika**: da piše zapisnike, obavlja korespondenciju, sastavlja izvešća o prosvetnom radu, vodi protokol svih spisa i dopisa, koji se tiču prosvetnoga rada. U posebnu knjigu upiše broj, što ga ima spis u glavnom upravnom zapisniku, zatim ime dopisnika, kratki sadržaj i rešenje. Spisi su pohranjeni u skupnoj župskoj registraturi;

c) **knjižničara**: da upravlja župskom knjižnicom i posluje za knjižnicu po pravilniku, da izveštuje prosvetni odbor o novim knjigama, o stanju i prometu knjižnice;

č) **novinara**: da referira o novinskim vestima, koje se tiču njegove župe, da reagira sporazumno s prosvetnim odborom na eventualne napadaje na Sokolstvo ili na krive informacije, da izveštuje novine o sokolskim prilikama, da vodi nadzor glede broja pretplatnika na sokolske listove u svojoj župi.

Čl. 4. Pravilnik o potankom prosvetnom radu u župi sastavi si svaki župski prosvetni odbor sam i predloži ga na odobrenje saveznom prosvetnom odboru.

Čl. 5. Sednica župskoga prosvetnoga odbora drži se bar jedamput na mesec. Zaključci se primaju običnom većinom glasova. Za zaključivanje potrebna je prisutnost bar polovice odbora.

Čl. 6. Župski prosvetni odbor ima pravo da ustanavlja odseke.

Čl. 7. Župski prosvetni zbor čine: a) župski prosvetni odbor i b) svi predsednici društvenih prosvetnih odborova. Prosvetni zbor zboruje po posebnom pravilniku.

Poslovník društvenoga prosvetnoga odbora.

Čl. 1. Zadaća društvenoga prosvetnoga odbora je, da surađuje pri uzgoju sokolskih članova, naraštaja i dece sporazumno sa zborom prednjaka; tako spadaju na prosvetni odbor posebice sledeće stvari:

a) buditi sve to dublje u članovima sokolsku svest;

b) objašnjivati sokolsku misao i gajiti sve moralne vrline, što ih nalaže sokolska misao;

c) tražiti prilike za vršenje opšte izobrazbe članova;

č) širiti sokolsku misao izvan sokolskih redova.

Čl. 2. Sredstva za to jesu:

a) **periodično obdržavanje idejne sokolske škole u društvu**, to je tačno i potpuno objašnjavanje sokolske ideje i sokolskih načela, spoznavanje povesti Sokolstva i sokolske organizacije, tumačenje o ustroju države i o vršenju državljanskih i nacionalnih dužnosti, nastava o nacionalnoj prošlosti;

b) **redoviti nagovori pred vrstom**; to su kratki govori od 4 do 8 časaka u svakom satu gimnastike pred svakim odeljenjem, pri čem se kratko i jezgrovito pretresavaju sve sokolske i Sokolstva tičuća se pitanja, kaošto i važni povesni događaji;

c) **predavanja**; to su podulji govori, kojima se potanje obravnava tvarina iz nagovora pred vrstom. K tomu predavanju treba po mogućnosti pritegnuti sve članove;

č) debatni večeri; to su a) prosti razgovori o temi, što ju razvija voditelj večera; b) razgovori o aktualnim pitanjima, koja zasecaju u Sokolstvo; c) pitanja i odgovori o Sokolstvu; č) razgovori članova i naraštaja o pročitanim stručnim novinama i knjigama;

d) sokolska štampa; to je raspačavanje saveznih, župskih i društvenih glasila i sudelovanje kod njih, širenje druge sokolske literature, izveštivanje o sokolskom radu i novinama;

e) sokolska knjižnica, u prvom redu stručna, zatim i beletristična, obe za članove, naraštaj i decu; amo spada uprava i popunjavanje knjižnica, iznajmljivanje knjiga, kontrola o pročitanim knjigama;

f) pomoćna prosvetna sredstva više ili manje zabavnoga značaja, koja koriste sokolskom i društvenom uzgoju; to su poučni i zabavni izleti, posećivanje muzeja i izložbi, tvornica, povesnih spomenika, lepih krajeva domovine, pevanje, glazba, dramatička prikazivanja, društveni večeri i druge pristojne zabave, protialkoholno gibanje i slično.

Čl. 3. Članovi društvenoga prosvetnoga odbora jesu: predsednik, potpredsednik, tajnik, knjižničar, novinar, urednik društvenoga glasila, načelnik i načelnica ili njihovi namesnici, zastupnik društvenoga zdravstvenoga odeljenja, zastupnik priredbenog odeljenja.

Ali prema potrebi može prosvetni odbor i sam povećati broj članova. Predsednika izabere glavna skupština. Ostale članove, koji još nisu po svojim funkcijama članovi prosvetnog odbora, imenuje starešinstvo na predlog predsednika prosvetnog odbora. Prosvetni se odbor konstituiru sam.

Čl. 4. Dužnosti pojedinih članova društvenoga prosvetnoga odbora jesu:

a) predsednika: da vodi prosvetni rad u društvu, predseduje sednicama, izveštuje o društvenom odboru i župskom prosvetnom odboru, izvršava zaključke društvenoga i župskoga prosvetnoga odbora, potpisuje sa starostom i tajnikom spise, koji spadaju u njegovo područje. Predsednik je član društvenog odbora i zbora prednjaka; u odsutnosti zamenjuje ga njegov namesnik (potpredsednik);

b) tajnika: da piše zapisnike sednica, obavlja korespondenciju, sastavlja izvešća i statistiku o društvenom prosvetnom radu, vodi evidencu spisa, koji spadaju u područje prosvetnog odbora;

c) knjižničara: da upravlja društvenom strukovnom knjižnicom i da posluje za knjižnicu po pravilniku, da izveštuje prosvetnom odboru o novim knjigama i da ih preporuča za nakup, izveštuje o stanju i prometu knjižnice, kontrolira lica, koja iznajmljuju knjige, izveštuje o pročitanim knjigama. Ako ne može svladati svega posla sam, neka mu prosvetni odbor priskrbi pomoćnika, osobito u društvima, gde mora osim stručne knjižnice voditi i beletrističnu;

č) novinara: da vodi nadzor o broju pretplatnika sokolskih listova, širi sokolske listove i knjige među članovima, naraštajem i decem, referira o novinskim vestima o Sokolstvu, izrezava i pohranjuje zanimive sokolske obavesti iz nesokolskih listova, izveštuje sporazumno s predsednikom u sokolskim i u Sokolstvu naklonjenim listovima i časopisima o važnijim društvenim događajima;

d) zastupnika priredbenog odeljenja: da izveštuje o svim priredbama, što spadaju u njegovo područje (zabave, dramatička prikazivanja, pevački i glazbeni nastupi) i da isposluje od prosvetnog odbora dozvolu za priredbu i odobrenje programa.

Čl. 5. Sednica društvenoga prosvetnoga odbora vrši se bar jedamput mesečno. Na sednici se fiksira uvek program za budući prosvetni rad. Zaključuje se s natpolovičnom većinom glasova. Za zaključivanje potrebna je prisutnost barem polovice članova.

Čl. 6. Društveni prosvetni odbor ima pravo da ustanavlja odseke (priredbene, dramatičke, pevačke i slične). Predsednik odeljenja je član prosvetnog odbora.

Pravilnik za stručnu knjižnicu JSS.

Član 1. Sustav knjižnice.

Stručna knjižnica JSS. ima svu literaturu, koja se odnosi na gimnastičke organizacije u Jugoslaviji i to sa idejne i tehničke strane ne gledajući na sadržinu i smer, što ih zastupa dotična publikacija.

Od inozemske gimnastičke literature neka bude zastupana po mogućnosti sva slovanska gimnastička literatura (idejna i tehnička), a od ostalih naroda bar najnovija dela te struke. Knjižnica spada u područje saveznoga prosvetnoga odbora.

Član 2. Uporaba knjižnice.

Knjižnica je u prvom redu namenjena na uporabu članovima saveznoga starešinstva i T. O. i prosvetnoga odbora. Smeju se njome služiti također članovi sokolskih društava, ipak treba da se što više omeđi raspačavanje knjiga iz knjižnice.

Član 3. Knjižničar.

Knjižnicom upravlja knjižničar, koga imenuje savezni prosvetni odbor od svojih članova.

Njegove dužnosti jesu:

- 1.) da upravlja knjižnicom po poslovniku saveznostručne knjižnice;
- 2.) da izveštuje savezni prosvetni odbor i zbor o novim knjigama, o stanju i prometu knjižnice;
- 3.) da vodi i nadopunjuje sokolsku bibliografiju. U tu su svrhu dužne sve jedinice, što spadaju u sokolsku organizaciju JSS., da šalju saveznomu prosvetnomu odboru po jedan dužnosni primerak svih izdanih publikacija. Obzirom na njenu sadržinu prosvetni odbor preporuči ili ne publikaciju.

Član 4. Uprava knjižnice.

Knjige su sahranjene u ormanima i žigosane na naslovnoj strani i na više mesta u knjizi. Osim toga je svaka knjiga označena rednim brojem. Ako je u knjižnici više primeraka iste knjige, označi se knjiga još i slovima a, b i t. d., koja se pripisu broju.

Svaka se knjiga, pre nego se smesti u knjižnicu, upiše u knjižnični inventar, koji sadržava redni broj, koji nosi knjiga, piščevo ime, naslov knjige, ime nakladnika, mesto i godinu izdanja, broj svezaka i broj primeraka i prostor za napomene, kamo se zabeleži, ako se je knjiga izgubila ili ako je neuporabljiva. Sem toga treba upisati, kada je knjiga bila nabavljena, ako je bila kupljena ili darovana i ime darovatelja.

Svaka se knjiga po svojem naslovu upiše također u abecedni popis knjiga; uz naslov se u izkaz pripiše i inventarni broj. Iz abecednog se popisa lakše potraže zahtevane knjige. Kod svakog slova treba da je dovoljno praznoga prostora, da se upišu novo nadošle knjige.

Za iznajmljivanje knjiga iz knjižnice služi posebna knjiga, u koju s upiše datum, kada se knjiga iznajmila, naslov knjige, inventarni broj, ime stranke i datum povratka knjige i beleška glede odštete, koju je stranka platila, ako je knjigu izgubila ili oštetila.

Član 5. Statistika.

Knjižničar vodi i statistiku, iz koje je razvidno, koliko je bilo knjiga u godini naručeno za knjižnicu, koliko ih je bilo u godini iznajmljenih, izgubljenih, neuporabljivih, koliko se je primilo za odštete i broj darovanih

knjiga. Nadalje treba da je iz statistike razvidno, da li su bile iznajmljene knjige idejnoga ili tehničkoga sadržaja i da li je knjigu iznajmio vežbač ili nevežbač.

Statistika treba da koncem godine pruža točan pregled o poslovanju knjižnice.

Član 6. O iznajmljivanju knjiga.

Knjižničar neka odredi dan i sat u sednici, kada će moći posluživati stranke. Knjižnica mora biti bar jedamput na sednicu otvorena i pristupna članovima, da si iznajme knjige. Pre nego knjižničar preda knjigu, upiše je u knjigu iznajmljenih knjiga; to valja i kad je knjiga povraćena. Pristojbine se za iznajmljivanje ne plaćaju. Ako stranka knjigu izgubi, odredi knjižničar odštetu, koju mora stranka da plati. Odšteta iznaša toliko, da se uzmogne nabaviti nova knjiga. Prosvetni odbor odluči na predlog knjižničara, koliko vremena sme stranka držati knjigu. Kada taj rok prođe, upozori knjižničar stranku pismeno. Ako dvokratna opomena ništa ne koristi, predloži knjižničar prosvetnom odboru, neka knjigu sudbenim putem zatraži.

Član 7. Popunjavanje knjižnice.

Knjižničar predloži starešinstvu svake godine pred glavnu skupštinu po prosvetnom odboru proračun za knjižnicu. Proračun neka sadržava tolike iznose, da bude moguće nabaviti sve knjige i listove, koje spadaju u knjižnicu; treba da bude predviđena i svota za vezanje knjiga. Sve knjige u knjižnici neka budu po mogućnosti uvezane, a neophodno je potrebno, da su uvezane sve periodične publikacije. Nove knjige nabavlja knjižničar, ali i na zahtev prosvetnoga odeljenja mora se knjiga nabaviti.

Član 8.

Knjižničar izveštava prosvetni zbor o stanju i poslovanju knjižnice.

Iz organizacijskega odseka JSS.

Nacrt pravilnika za disciplinarno postupanje.

§ 1. Disciplinarni postupak protiv članova sokolskih društava uvede se usled pritužbe ili uređovno, netom društveni odbor sazna, da je podana sumnja proti članu, da se je ogrešio o društvena pravila, osobito da je kršio svoje dužnosti, predviđene u društvenim pravilima.

§ 2. Čim odbor dozna, da je podana sumnja o disciplinarnoj pogreški kojega člana, treba da odluči u prvoj svojoj sednici koja na to sledi, da li se ima disciplinarno postupati proti njemu ili ne.

§ 3. Za zaključak, da se ima povesti disciplinarni postupak, dostatna je natpolovična većina glasova. Od većanja i zaključivanja pri tom izključeni su, kako kod svakoga disciplinarnoga postupanja, dojavnik (tužitelj), optuženik i oni članovi odbora, koji su s optuženikom u bližnjem rodbinstvu.

§ 4. Zaključak za uvedbu disciplinarnoga postupka treba da sadržava točne činjenice i prilike, radi kojih se mora vršiti istraga. Ujedno treba odrediti istražnoga komesara između članova odbora ili drugih društvenih članova. Zadaća istražnoga komesara je, da provede istragu po odredbi odbora i da namakne čitavo potrebno gradivo za disciplinarnu raspravu.

§ 5. Društveni odbor mora tekom triju dana pismeno ili usmeno javiti optuženiku, da je uveden proti njemu disciplinarni postupak i treba da mu ujedno javi ime istražnoga komesara.

§ 6. Proti zaključku za disciplinarno postupanje nema priziva; ali ipak ima okrivljenik pravo zahtevati, da se odredi drugi istražni komesar. Odnosni zahtev treba da pismeno donese društvenom odboru i da točno navede

razloge protiv istražnoga komesara; optuženik sme da navede u svojem dopisu imena onih društvenih i odborovih članova, protiv kojih nema nikakvih prigovora.

§ 7. O prigovoru glede imenovanja istražnoga komesara odluči društveni odbor u svojoj sledećoj sednici; od većanja i zaključivanja glede te pritužbe bezuveretno je isključen otklonjeni; odluka odbora u toj je stvari konačna i nema protiv nje priziva.

§ 8. Istražni komesar vodi istragu samostalno; njemu se moraju naznaniti odnosno izručiti optužba i svi odnosni spisi, njemu se moraju izručivati svi odnosni naknadni spisi i dopisi i moguće kasnije pritužbe, a da ne treba da odbor o tom nanovo zaključuje.

§ 9. Dužnost je istražnoga komesara da učini sve da se postigne potpuna jasnost u stvari, mora s jednakom savesnošću sabirati dokaze za optuženika i proti njemu; ima pravo da protegne istragu i na čine, koji nisu bili navedeni u odluci za uvedbu istrage, ako tokom istrage izbije kakva sumnja na dan; ima pravo da neposredno presluša društvene članove i članove drugih sokolskih društava, i, ako ti pristanu, i nečlanove; ima pravo da dopisuje bez posredovanja odbora ili nadležnih sokolskih organizacija s drugim sokolskim društvima i organizacijama i privatnicima. No na takovim dopisima mora izrično navesti, da ih piše kao od odbora postavljeni istražni komesar dotičnoga sokolskoga društva u disciplinarnoj stvari. S državnim i javnim uredima te korporacijama dopisuje istražni komesar samo putem društvenoga odbora.

§ 10. O preslušavanju okrivljenika treba sastaviti zapisnik, koji mora biti verna slika pitanja, stavljenih na okrivljenika, i njegovih odgovora na nje, zapisnik potpiše okrivljenik i istražni komesar.

Ako se okrivljenik brani da potpiše zapisnik, neka istražni komesar pripiše njegove razloge za to, a okrivljeniku je dano na slobodu, da u pismu, koje se priloži spisima, navede i sam razloge.

Uopšte je dozvoljeno okrivljeniku da se pismeno brani; odnosnu njegovu izjavu treba priklopiti spisima.

§ 11. Svedoke saslušaava redom istražni komesar pojedince i usmeno.

§ 12. O saslušanju svakog svedoka treba sastaviti tačan zapisnik, koji potpiše uz istražnoga komesara i saslušani svedok.

U slučaju da svedok neće da potpiše, postupa se po § 10, odlomak 2.

§ 13. Ako nije istražnom komesaru moguće, ili ako je teško, da usmeno sasluša svedoke, može to obaviti pismeno tako, da zahteva od svedoka pismen odgovor na određena jasna pitanja i da uopšte izjavi sve, što mu je o stvari poznato.

Članove drugih sokolskih društava neka istražni komesar sasluša po mogućnosti sam. Ako mu to nije moguće, neka u tu svrhu zamoli ono društvo, kome pripada svedok. Odnosni saslušaj nek obavi starosta umoljenog društva ili po njem određeni namesnik.

§ 14. U svakoj zamolbi istražnoga komesara neka bude naveden rok za odgovor; taj rok ne sme biti duži od 14 dana.

§ 15. Istražni komesar sme saslušati okrivljenika po višeputa, mora mu dati prilike, da se izjavi o čitavom dokaznom gradivu pa mu u tu svrhu u svojoj prisutnosti dozvoljava pogled u sve istražne spise. Istražni komesar mora uvek saslušati optuženika pre nego zaključi istragu i pozvati ga, da navede sve, što ima u stvari još da napomene.

§ 16. Dužnost je istražnoga komesara, da provede istragu sa svom mogućom brzinom. Svaka disciplinarna istraga mora da se redovno završi najkasnije za dva meseca iza izručenja spisa istražnome komesaru.

Ako iz važnih uzroka to ne bi bilo moguće, sme društveni starosta na pismeno obrazloženu molbu istražnoga komesara produžiti rok, ipak ne više nego za dva daljna meseca.

§ 17. Kad je istraga završena, ili kad je protekao za provedbu istrage određeni, odnosno produženi rok, predloži istražni komesar sve istražne spise starosti društva.

Spisima neka doda svoj izveštaj, u kojem neka ukratko navede podatke istrage uzdržavajući se pri tom svake izjave glede eventualne kazni za okrivljenika.

§ 18. Posao istražnoga komesara častan je posao, i ni jedan član društva, odnosno društvenoga odbora, ne sme mu se ustezati.

§ 19. Društveni starosta prouči spise i odredi — ako smatra da je stvar dovoljno pojašnjena — između članova društvenoga odbora izvestitelja, koji spise prouči i izvesti o stvari u sledećoj sednici društvenoga odbora. I starosta sam može biti izvestitelj.

§ 20. Ako društveni odbor pronade, na osnovu donesena izveštaja, da stvar još nije dostatno pojašnjena, vrati spise istražnome komesaru s pozivom, da istragu popuni i odredi mu rok, do kojega mora spise opet predložiti starosti.

§ 21. Ako smatra starosta da je stvar dostatno pojašnjena, odredi o stvari raspravu za prvu odborovu sednicu, koja raspravlja o disciplinarnim stvarima uvek tajno.

§ 22. Na odborsku sednicu, na kojoj se obravnava disciplinarna stvar, treba svakako pozvati i okrivljenika tako, da mu se dostavi poziv k sednici bar 7 dana pre. U tom pozivu treba navesti, da ima okrivljenik pravo da tokom triju dana od primitka poziva ponovno pregleda sve spise kod odbora izvestitelja, da predloži da se istraga popuni, i da zahteva da se pojedini već saslušani ili novi svedoci neposredno saslušaju na disciplinarnoj sednici.

Ako se optuženik nije poslušio u roku od 3 dana tim pravima, ne može kasnije donošati takih predloga.

Da li se ima primiti predloge optuženika, o tom odlučuje društveni odbor, koji mora odrediti potrebno radi pravodobnoga poziva svedoka i namaknuti drugih dokaznih sredstava.

§ 23. Optuženik ima pravo da prisustvuje sednici, kad izvestitelj izveštuje i kad se donošaju dokazi, a krajem rasprave sme navesti sve, što smatra potrebnim za svoju obranu.

§ 24. Smatra li odbor umesnim, sme ponovno saslušati u svojoj sednici, bilo po donesenom predlogu, bilo iz vlastite volje one svedoke, koji su već bili saslušani za vreme istrage, pa i još nesaslušane svedoke, i zahtevati pismene obavesti, koje mu se čine važnima za rasuđivanje.

§ 25. Na disciplinarnoj sednici pred društvenim odborom sme okrivljenik imati i branitelja, no izabrana samo od društvenih članova.

§ 26. Od disciplinarnе sednice, gde se veća i zaključuje o krivdi optuženika i o kazni, isključen je istražni komesar; ipak sme odbor od njega zahtevati pri raspravi kakva konkretna razjašnjenja.

§ 27. Iza kako se saslušao izveštaj izvestiteljev, event. saslušalo istražnoga komesara, svedoke, optuženika i njegova branitelja, zaključuje odbor tajno, u odsutnosti optuženika i njegova branitelja, o tom:

- a) da li je optuženik kriv i u kojoj meri,
- b) kakvom kaznom da se kazni.

§ 28. Glasuje se o svakom prijavljenom okrivljenju, i to glede krivde posebice, glede kazne skupno.

Svaki član odbora mora svoje mnjenje o krivdi optuženika utemeljiti razlozima; prvi glasuje izvestitelj, onda alfabetskim redom ostali članovi odbora, poslednji glasuje starosta.

§ 29. Predlozi se primaju većinom glasova. Ako je jednaki broj glasova proti optuženiku i zanj, onda vredi milije stanovište.

§ 30. O pitanju kazni moraju glasovati svi člani odbora, pa i oni, koji su bili u pitanju krivde nadglasani. Odlučuje većina glasova, a ako je jednaki broj glasova, neka vredi za optuženika ugodnije stanovište. Ako se pri tom pojave više nego dva mnjenja, neka se pribrajaju za optuženika najneprijatniji glasovi k ugodnijima zanj toliko vremena, dok se ne dođe do većine.

Drastičan primer za to:

I. Glasuje 9 odbornika; natpolovična većina je 5; 4 glasa jesu za opomenu, 2 za ukor, 3 glasa za zabranu nošenja odore za dva meseca.

Pošto nema za nijednu kaznu većine, pripišu se 3 glasa najveće kazne k onima 2 glasovima za manje strogu kaznu i time se dođe do 5 glasova, dakle do natpolovične većine za ukor.

II. Glasuje 18 odbornika; natpolovična većina je 10; 5 glasova je bilo za opomenu, 4 za ukor, 7 za zabranu nošenja odore i 2 za isključenje. Pošto nije većine ni za koju kaznu, pribrojimo 2 glasa najstrože kazne k glasovima za manje strogu kaznu, pa dobijemo razmer: 5 : 4 : 7 + 2; pošto još nije većine, pribrojimo tih 9 glasova k 4 glasovima za ukor, pa tako dobijemo većinu za ukor.

§ 31. Disciplinarne kazne jesu:

a) opomena;

b) ukor, eventualno pooštren s objavom u gimnastičkoj dvorani ili na društvenoj dasci;

c) zabrana nošenja društvene odore i znaka, zabrana učestvovanja na javnim nastupima i zabrana uporabe određenih društvenih sprava za neko vreme;

č) isključenje iz društva, s predlogom saveznom starešinstvu za isključenje iz svih jugoslovenskih sokolskih društava.

Kazna pod č) može se izreći samo onda, ako su za nju glasovale dve trećine celokupnoga odbora.

§ 32. Prisutnomu optuženiku, odnosno njegovu branitelju, treba presudu s glavnim razlozima usmeno odmah razglasiti.

§ 33. Presuda se mora izraditi i pismeno. Izradi ju izvestitelj a potpišu uz njega društveni starosta i tajnik.

§ 34. Pismena presuda treba da sadržava:

a) prilike, radi kojih bijaše okrivljenik osuđen, i razlozi za to;

b) kaznu, kojom se osudilo;

c) napomenu o eventualnom pravu za priziv.

§ 35. Najkasnije za 8 dana iza sednice odbora treba dostaviti optuženiku prepis presude.

Prepis mora overiti društveni tajnik.

§ 36. Priziv proti presudi društvenog odbora dozvoljen je samo u slučaju § 31, točke c) i č).

§ 37. Priziv na župsko starešinstvo treba uložiti pismeno u toku od 8 dana po dostavi prepisa presude i to pri društvenom odboru.

Društveni odbor mora uloženi priziv sa svim spisima i eventualnim svojim dodatnim izveštajem predložiti župskom starešinstvu do 8 dana.

Župsko starešinstvo odluči o prizivu konačno u nejavnoj sednici. Prema potrebi sme pred odlukom saslušati svedoke i zahtevati druga razjašnjenja.

Kada župsko starešinstvo ponovi neposredno već izvedene dokaze ili upotpuni dokazno postupanje s novim, na prvom stepenu još neizvedenim dokazima, treba da k tome postupku pozove također i optuženika, koji ima u tom slučaju ista prava kao kod postupka na prvom stepenu.

Odluku župskoga starešinstva o prizivu mora društveni odbor objaviti optuženiku za 8 dana u prepisu, overovljenom od župskog tajnika.

§ 38. Netom postane presudba pravomoćnom, mora ju društveni odbor bez odnašanja izvršiti.

§ 39. Ako je izrečena kazna po § 31, točka č), pošalje društveni odbor sve spise s eventualnim prizivom župskom starešinstvu, da o njem zaključi i izjavi se.

Ako župsko starešinstvo odbije priziv optuženika glede kazne, predloži spise sa svojim predlogom saveznomu starešinstvu, koje zaključuje definitivno o isključenju i ako prizna isključenje, objavi ga u Sokolskom glasniku.

§ 40. Ako društveni odbor misli, da je stvar samo manja disciplinarna pogreška, koja se kazni opomenom ili ukorom, može zaključiti takvu kaznu bez formalnoga postupanja i javiti optuženiku svoj zaključak s pozivom, neka se za tri dana izjavi, ako prima tu kaznu. Ako okrivljenik izrekom izjavi, da kazni ne prima, uvede se proti njemu redovito disciplinarno postupanje. U tom slučaju sme se izreći konačno proti optuženiku i oštija kazna, nego je bila od odbora prvotno odlučena.

§ 41. Svaku disciplinarnu presudu, odnosno izjavu o kazni (§ 40), mora društveni odbor za 8 dana bez navedbe razloga poslati župskom starešinstvu, koje ima pravo zahtevati, da mu se predlože spisi u svrhu, da u slučaju kršenja sokolskih načela poništi tekom jednoga meseca presudu i odredi ponovni postupak.

§ 42. Svi disciplinarni spisi moraju se sačuvati u društvenom arhivu za pet godina počam od dana, kad je odnosna presuda postala pravomoćnom.

Poslovník manjinskog odeljenja JSS.

Čl. 1. Manjinsko odeljenje JSS. ima zadaću da vodi čitavo manjinsko delo u jugoslovenskom Sokolstvu.

Pod manjinskim delom razumeva se skrb za društva u narodno mešanim krajevima, osobito u pograničnim pokrajinama, i potanko sokolsko delo u takim društvima i župama.

Čl. 2. Odeljenje mora pre svega nadzirati delo župa, kojima je povereno delo za manjine, mora imati u evidenci sve potrebe manjinskih društava i mora biti tačno obaveštano o svim narodnim, kulturnim i socijalnim prilikama u krajevima, gde su manjinska društva.

Čl. 3. Sporazumno sa župama tih krajeva skrbi se odeljenje za sokolsku propagandu u krajevima s mešanim narodnostima, pomaže pri osnivanju novih društava, organizuje na zgodan način doseljivanje narodnih ljudi n. pr. obrtnika, trgovaca, nameštenika, učenika, pomoćnika i radnika, pre svega onih, koji su članovi sokolskih organizacija.

Čl. 4. Odeljenje podržava prijateljske veze s drugim narodoobranbenim organizacijama i učestvuje kod svih akcija, gde to smatra potrebnim.

Čl. 5. Odeljenje ima u svim župama takozvane manjinske pouzdanike te je s njima u stalnom doticaju i izveštuje o svim stvarima, koje se tiču dela za manjine.

Čl. 6. Odeljenje sakuplja s dozvolom starešinstva JSS. novčana sredstva, koja su nužna za manjinsko delo. S novcem, koji je sabran u tu svrhu, ras-

polaže odelenje po prethodnom odobrenju starešinstva JSS., nadzire uporabu tih novaca po župskim nadzornicima i nastoji pre svega, da se novac upotrebi u svrhu, za koju je bio izdan.

Čl. 7. Odelenje za manjine sastoji se iz predsednika, koga u tu svrhu imenuje iz svoje sredine starešinstvo JSS., iz župskih manjinskih pouzdanika te članova, koje u odelenje pozove predsednik. Svi ti izaberu iz svoje sredine tajnika i blagajnika.

Čl. 8. Župske pouzdanike odelenja imenuje župno starešinstvo, koje ima pravo, da ih po volji opozove i imenuje druge.

Čl. 9. Župski pouzdanici moraju odelenje neprekidno izveštivati o prilikama u manjinskim društvima i upozorivati na sve potrebe u tim društvima. S njima moraju biti u stalnom dodiru te se društva moraju u svim stvarima obraćati u prvom redu na župske pouzdanike.

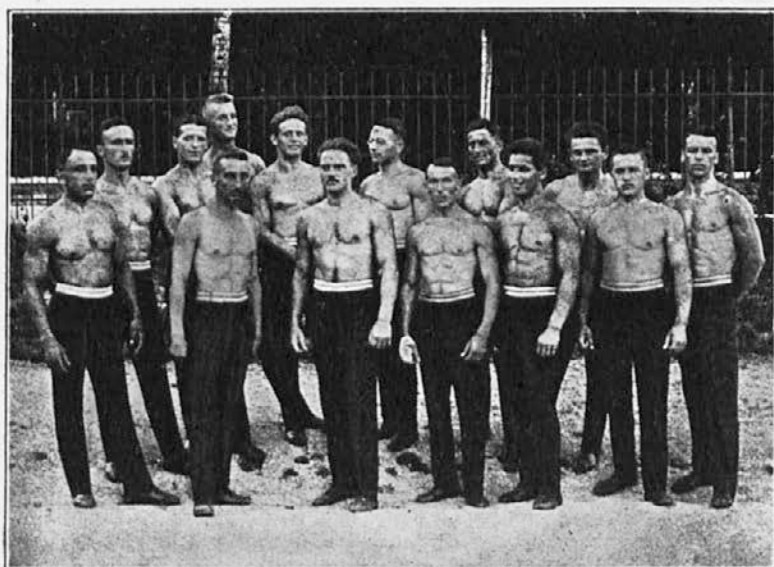
Čl. 10. Svi dohoci, namenjeni za manjinsko delo JSS. steču se u posebnu zakladu, kojom upravlja manjinsko odelenje JSS. u sporazumu sa starešinstvom JSS.; starešinstvo odobrava sve izdatke iz toga fonda. Doprinosi, namenjeni za manjinsko delo župa, odnosno društava, steču se u odnosne njihove fondove.

IZ TEHNIČNEGA ODBORA JSS.

Seja prednjaškoga zbora JSS. se bo vršila ob prilici II. sokolskoga sabora v Zagrebu dne 14. avgusta 1924. ob 7. uri zjutraj v Zagrebu, v prostorih, ki jih objavimo pozneje. — Dnevni red: Predlogi za sabor. — K seji prednjaškoga zbora JSS. so vabljeni vsi župni načelniki in vse župne načelnice. Pred prihodom na sabor pa naj se posvetuje še z društvenimi načelniki in načelnicami. Osnutek predlogov za sabor (pravilnike in poslovnike tehničnih organov JSS.) smo razposlali vsem župam in društvom v slovenskem jeziku. V srbohrvaščini bodo ti poslovniki priobčeni v «Sokolskem Glasniku» ter jih po ponatisu tudi društvom razpošljemo. Polnoštevilna udeležba na seji prednjaškoga zbora je važna in nujno potrebna, zaradi tega pozivam vse brate župne načelnike in sestre župne načelnice, da se seje zanesljivo udeleže. Prejmite bratski pozdrav! Zdravo! Miroslav Ambrožič, načelnik JSS. — V Ljubljani, dne 10. julija 1924.

Zadnja izbirna tekma sokolske tekmovalne vrste za olimpijado v Parizu se je vršila dne 4. in 5. julija na Taboru. Tekmovalo je 13 tekmovalcev, ki so bili dokaj dobro trenirani. Tekmovali so na bradlji, drogu, krogih, konju na šir z ročaji in na konju na šir brez ročajev v obvezni in poljubni vaji, na konju vzdolž in v plezanju na vrvi pa samo v obvezni vaji. Bratje: Drganc Stane, Ljubljana I, Stukelj Leo, Novo mesto, in Lovšin Evgen, Ljubljana I, so med tekmo toliko ponesrečili, da niso mogli tekme popolnoma dokončati. Br. Drganc je tekmoval samo na bradlji, krogih, konju na šir brez ročajev in na vrvi ter dosegel pri tem 57·8 točk. Br. Stukelj, ki je nedvomno najboljši tekmovalec, je tekmoval le na krogih v obeh vajah, na bradlji in konju na šir pa le v obveznih vajah ter dosegel 39 točk. Br. Lovšin je tekmoval na vseh orodjih razen na konju vzdolž in je dobil 76·8 točk, vendar ga je boleča noga pri tekmi dokaj ovirala. Ostali tekmovalci so dosegli sledeči rezultat: Hlastan Slavko, Trbovlje, 87·3, Jeras Hubert, Ljubljana II, 58·3, Jeršek Pavel, Ljubljana II, 83·7, Oswald Miha, Ljubljana 99·3, Poljšak Rudolf, Celje, 84·3, Porenta Ivan, Ljubljana I, 103, Primožič Josip, Ljubljana II, 92·5, Roknić Đorđe, Zemun, 82·3, Zupan Oton, Ljubljana I, 77·5, Žilič Stanko, Ljubljana, 97·5 točk. Tekmovalno vrsto je vodil namestnik saveznega načelnika br. Poženel, kot sodnika sta fungirala brata Smertnik

Jože, Celje, in Jeras Josip, Ljubljana II. — Z ozirom na izid tekme je bila tekmovalna vrsta sestavljena tako-le: Štukelj, Drganc, Porenta, Oswald, Žilič, Primožič, Hlastan, Jeršek; za namestnike so določeni: Poljšak, Roknič,

Olimpijska vrsta JSS.

Lovšin in Zupan. — Tekmovalna vrsta je odpotovala dne 12. julija v Pariz. Vrsto bo vodil pri tekmi br. Poženel, ker je brat savezni načelnik zaradi zaposlenosti zadržan; za sodnike so določeni bratje: Jeras, Kuščer Vladimir in Smertnik. Jugoslovenski sokolski savez bo zastopal v Parizu starosta br. E. Gangl, kot tolmač in vodnik potuje s tekmovalno vrsto br. Juvančič.

*

Pravilnike in poslovnike tehničnih organov JSS. kot osnutek za predlog je razposlal savezni tehnični odbor vsem društvom in župam v slovenščini. V srbohrvaščini jih prinašamo danes nekaj na tem mestu, ostale bomo prinesli v prihodnji številki Glasnika.

Pravilnik tehniških organa JSS.

I.

Pitanja, koja rešavaju tehnički organi, i predmeti, o kojima ti organi samovlasno odlučuju, jesu:
samovlasno odlučuju, jesu: Uzgojni sistem i metoda, organizacija tehniških organa i javni nastupi.

1. Uzgojni sistem i metoda.

a) Sistem telesnog uzgoja za Sokolstvo; popravci i promene sistema; način uzgajanja; određenje časova i sastanaka za uzgajanje; nacrti za vežbe i uzgoj; postupak pri vežbanju i uzgajanju.

b) Tehničke pripreme i ustroj tečajeva i škola za uzgoj prednjaka.

c) Tehničke pripreme za izdavanje stručnih listova, brošura i knjiga i izdavanje istih; upute za bilo kakvu priredbu, koja spada u područje tehničkih organa.

č) Stručna terminologija.

d) Oprema prostorija za telovežbu.

e) Predlozi za realizovanje sokolskog uzgoja u izvansokolskom delovanju za narod.

Te predloge izrade tehnički organi, a publicira ih starešinstvo JSS. kao predstavnik Sokolstva na spoljašnost.

2. Organizacija tehničkih organa.

a) Način, kako treba da bude podeljena organizacija tehničkih organa u savezu, župama i društvima i odlučivanje o promenama.

b) Određivanje funkcionara tehničkih organa i pravilnici za njihovo poslovanje.

c) Predlog za izbor onih funkcionara, koji vode tehničke organe, a izbiru ih skupštine saveza, župe i društva.

č) Organizovanje lekarskih i drugih odeljenja, koja surađuju kod uzgoja.

3. Javni nastupi.

a) Vodstvo javnih nastupa u odori, izleta, sletova, javnoga vežbanja, utakmica i ostalih javnih priredbi, što ih priređuju savezni, župski ili društveni tehnički organi, spada isključivo načelniku saveza, župe, odnosno društvu ili od određenog tehničkog organa za to odlučenom namesniku.

b) Oprema vežbališta za javne nastupe.

II.

4. Opšte odredbe.

a) Tehnički organi moraju uvek i svuda nastojati o tom, da deluju sporazumno i u najlepšoj slogi s upravnim organima.

b) Tehnički organi odlučuju samo u onim unutrašnjim stvarima organizacije, koje spadaju u njihovo područje, i kao takvi se smeju nikada stupiti direktno pred izvansokolsku javnost. Niti javnih nastupa ne smeju priređivati bez sporazuma s upravnim organima.

c) Svaku stvar, s kojom su skopčani materijalni izdaci, mora tehnički organ predložiti upravnome odboru a izvršiti je sme jedva onda, kad je upravni organ na to pristao i zajamčio potrebna novčana sredstva.

č) Tehnički organi nemaju prava da disciplinarno postupaju protiv nikoga. Svaki slučaj, gde bi bilo takvo postupanje umesno, treba prijaviti za to određenome upravnome organu.

d) Dogodi li se za vreme vežbanja, uzgojnog sastanka ili kod javnog nastupa neki slučaj nediscipline, ima službujući načelnik ili njegov zamenik pravo da ukloni člana, koji se ogrešio o disciplinu, ali odmah zatim mora predložiti određenome upravnome odboru optužbu u svrhu disciplinarnoga postupanja.

e) Načelnici saveza, župâ i društava izveštaju o delovanju tehničkih organa skupštine, odborske sednice, starešinstvo i odbore.

5. Tehnički organi jesu:

a) U saveznom vodstvu: Načelstvo s tehničkim odborom i zbor župskih načelnika.

b) U župskom vodstvu: Načelstvo s tehničkim odborom i zbor društvenih načelnika.

c) U društvima: Društveni zbor prednjaka.

III.

Savezno tehničko vodstvo.

Savezno načelstvo, tehnički odbor, zbor župskih načelnika.

1.

Savezno tehničko vodstvo čine: savezno načelstvo, savezni tehnički odbor i zbor župskih načelnika.

2.

Savezno načelstvo sačinjavaju:

a) načelnik JSS.,

b) načelnica JSS., trojica namesnika načelnika i tri namesnice načelnice JSS.

Sva ta lica izabere na predlog zbora župskih načelnika skupština JSS. Načelnik i načelnica treba da stanuju u sedištu saveza, istotako jedan namesnik načelnika i jedna namesnica načelnice. Ostala dvojica namesnika načelnika i dvije namesnice načelnice borave u drugim dvema središnjim gradovima Jugoslavije, koja jesu Beograd, Zagreb i Ljubljana, ili u blizini.

Načelnik JSS. vrhovni je vođa tehničkoga i uzgojnoga delovanja u JSS. pa je za to odgovoran zboru župskih načelnika i saveznoj skupštini. Ostali člani načelstva najprvi su njegovi pomoćnici, a ujedno su i članovi saveznoga tehničkoga odbora pa se treba radi sastava tehničkoga odbora s njima sporazumeti.

Načelstvo JSS. je pozvano, da vodi svaku javnu priredbu, pri kojoj sudeluje više župa. Ako je načelnik (za ženska odeljenja: načelnica, koja vodi po uputama načelnika, odnosno načelstva) prisutan, vodi priredbe načelnik, a u njegovoj odsutnosti njegov namesnik.

Za onakve nastupe, gde nije nazočan ni jedan ni drugi, odredi načelstvo JSS. za to najstarijega župskoga načelnika ili člana tehničkoga odbora.

3.

Savezni tehnički odbor čine:

a) načelstvo JSS.;

b) veći ili manji broj članova i članica, najboljih stručnjaka, koji stanuju u sedištu JSS. ili u njegovoj najbližoj blizini.

Te članove i članice pozove u tehnički odbor načelnik JSS. sporazumno s ostalim članovima načelstva. Ako se načelstvo uveri, da koji član ili članica tehničkoga odbora ne može da vrši svoje dužnosti ili ih zanemaruje, otpusti ga iz tehničkoga odbora. Člani tehničkoga odbora smeju biti samo oni, koji su člani bilokoga društvenoga zbora prednjaka.

c) Sem toga su članovi saveznoga tehničkoga odbora tadanji predsednik saveznoga lekarskoga odeljenja i delegat prosvetnoga odbora.

Zbor župskih načelnika čine:

a) načelstvo i tehnički odbor JSS.,

b) svi župski načelnici i sve župske načelnice.

Zborovim sednicama mogu prisustvovati također namesnici župskih načelnika i namesnice župskih načelnica; pasivno i aktivno pravo glasa imaju ipak samo dva od svake župe: načelnik i načelnica, ili u njihovoj odsutnosti njegov namesnik (-ica).

Zbor župskih načelnika JSS. vrhovna je instanca tehničkih organa u JSS. i njemu pripada pravo da konačno odluči o svim stvarima, što spadaju na tehničke organe.

IV.

Župsko tehničko vodstvo.

Župsko načelstvo, tehnički odbor, zbor načelnika.

1.

Župsko tehničko vodstvo čine: župsko načelstvo, župni tehnički odbor i zbor načelnika.

2.

Župsko načelstvo čine:

a) načelnik župe,

b) načelnica, namesnici načelnika i namesnice župske načelnice.

Sva ta lica izabere župska skupština na predlog zbora društvenih načelnika.

Načelnik i načelnica i bar po jedan namesnik načelnika i načelnice bivaju u sjedištu župe. Broj namesnika određuju župska pravila po opsegu dotične župe. Ostali namesnici mogu biti nastanjeni prema mesnim prilikama i izvan središta župe, ali ne moraju.

Načelnik župe vodi tehničko i uzgajno delovanje u župi i odgovoran je za to zboru društvenih načelnika, župskoj skupštini i saveznomu tehničkomu odboru. Ostali članovi načelstva najprvi su njegovi pomoćnici i jesu ujedno članovi župskoga tehničkoga odbora pa se treba s njima sporazumeti za sastav tehničkoga odbora.

Načelstvo župe vodi svaku javnu priredbu, pri kojoj sudeluje više društava ili više okružja jedne župe. Ako je načelnik prisutan, vodi on priredbu, a u njegovoj odsutnosti njegov namesnik (isto vredi glede ženskih odeljenja i za načelnicu, no ona se ravna po uputama načelnika, odnosno načelstva). Za nastupe, gde nije nazočan ni načelnik ni namesnik, odredi župsko načelstvo najstarijega društvenoga načelnika ili člana tehničkoga odbora.

3.

Župski tehnički odbor sačinjavaju:

a) župsko načelstvo;

b) veći ili manji broj članova i članica, najboljih stručnjaka, koji stanuju u sedištu župe ili u blizini;

c) gde je provedena organizacija okružja, također okružni načelnik i načelnica.

Članove i članice, označene pod b), pozove u tehnički odbor župski načelnik sporazumno s ostalim članovima načelstva. Ako načelstvo uvidi, da neki član ili članica ne može vršiti svoje dužnosti ili je zanemaruje, otpusti ga iz tehničkoga odbora. Članovi tehničkoga odbora smeju biti samo oni, koji su članovi kogagod društvenoga prednjačkoga zbora u onoj župi.

č) Sem toga su redoviti članovi župskoga tehničkoga odbora tadanji predsednik župskoga lekarskoga odeljenja i delegat župskoga prosvetnoga odbora.

4.

Zbor načelnika sačinjavaju:

a) načelstvo i župski tehnički odbor;

b) svi društveni načelnici i sve društvene načelnice.

Zborovim sednicama mogu prisustvovati također namesnici načelnika i namesnice načelnica; pasivno i aktivno pravo glasa imaju ipak samo dva od svakoga društva: načelnik i načelnica ili u njihovoj odsutnosti namesnik (namesnica).

Zbor načelnika vrhovna je instanca tehničkih organa u župi, a podređen je saveznomu tehničkomu odboru, odnosno načelstvu.

V.

Društveno tehničko vodstvo. Društveni zbor prednjaka.

1.

Društveni zbor prednjaka tvore:

a) društveni načelnik i društvena načelnica; jedan od njih vodi društveno uzgojno delovanje, a izabere ga u tu svrhu zbor prednjaka;

b) društveni prednjaci i njihovi pomoćnici (muški i ženske); to su oni društveni člani, koji su po zaključku prednjačkog zbora postali njegovi redoviti članovi kao pravilno ispitani prednjaci ili kao kandidati, sposobni za prednjački ispit;

c) predsednik društvenoga lekarskog odeljenja i zastupnik društvenoga prosvetnoga odbora.

Ipak sam prednjački ispit ne daje još pravo, da netko postane član prednjačkoga zbora. Prednjački zbor ima pravo, da odlučuje, hoće li primiti pojedinca za člana, a ima i pravo, da ga na temelju stvarnih razloga isključi iz zbora.

VI.

Opšte naredbe.

1.) Svaki tehnički organ ustanovi za uspješnije vršenje svojih dužnosti posebna odeljenja. Ta odeljenja jesu:

a) odeljenje za naraštaj;

b) odeljenje za decu;

c) literarno odeljenje;

č) lekarsko odeljenje.

2.) Svaki tehnički organ kao što i sva odeljenja tehničkih organa posluju po posebnom poslovniku.

3.) Pravilnik tehničkih organa i poslovnike, koji moraju biti potvrđeni od zbora župskih načelnika JSS., sme menjati jedino zbor župskih načelnika JSS.

Predloge mogu donošati iz svojega iskustva svi tehnički organi JSS.

4.) Lekarska odeljenja pomažu tehničkim odeljenjima u savezu, župama i društvima, i deluju po posebnom pravilniku, koje potvrđuje i menja zbor župskih načelnika JSS. — Stručne poslovnike sastavljaju u smislu pravilnika sama lekarska odeljenja.

5.) Tehnička vodstva saveza, župâ i društava vode točnu evidencu svih prednjaka u društvima i svih prednjaka, koji imaju društveni, župni ili savezni prednjački ispit.

Prednjački se ispiti vrše po posebnom poslovniku. Taj poslovnik potvrđuje i menja zbor župskih načelnika.

Ispitnu komisiju za savezne prednjačke ispite bira zbor župskih načelnika, komisiju za župske ispite zbor župskih načelnika; komisiju za društvene ispite odredi župa. Župske prednjačke ispite nadzire savezni tehnički odbor time, da dađe ispitnoj komisiji predsednika.

VII.

Zbor sudaca za utakmice.

1.) Savezni i župski tehnički odbori i društveni prednjački zborovi vode evidencu članova stalnoga zbora sudaca za utakmice.

2.) Zbor sudaca za sokolske utakmice sastavlja se ovako:

a) Svako društvo izabere između svojih članova i članica, koji kod sokolskih utakmica usled starosti ne sudeluju, sposobne stručnjake, pre dobre gimnastičare, i ustanovi vrst telovežbe, za koju bi bili sposobni sudije. Za nje prirede društvo i župa posebne tečajeve, gde se proučavaju redovi utak-

mica i tumači se način suđenja. Svi ti sudije i sudinje podvržu se posebnome ispitu kod župe, koji se vrši pod nadzorstvom saveznoga tehničkoga odbora.

b) Župski tehnički odbori vode škole za sudije u društvima i evidencu svih potvrđenih sudija, koji su položili sudački ispit.

c) Savezni tehnički odbor priređuje za sudije tečajeve, na koje su pozvani pre svega župski načelnici i župske načelnice kao što i članovi župskih tehničkih odborova.

Učesnici tih škola kojima je savezni tehnički odbor priznao sposobnost za sudije, i sudije, koji imaju za to potrebni župski ispit, tvore stalni zbor sudaca.

č) Stalni zborovi sudaca jesu župski i savezni.

Savezni zbor sudija sačinjavaju župski zborovi sudija. Zborovi sudija su pod vodstvom župskih načelnika, odnosno saveznoga načelnika. Prvi vršenju sudačke vlasti razdele se prigodom utakmica na muške i ženske zborove.

Predsednik je muškoga sudačkoga zbora tadanji načelnik (župski, odnosno savezni) ili njegov namesnik; predsednica ženskoga sudačkoga zbora je načelnica (župska, odnosno savezna) ili njena namesnica.

d) Za društvene utakmice daje sudije odnosno župa iz svojega sudačkoga zbora. Kod pojedinih društvenih utakmica mogu kao sudije fungirati također samo članovi domaćega društva pod vodstvom domaćega načelnika, odnosno načelnice.

Poslovník društvenega zbora prednjaka.

1. Svrha.

Zadaća društvenoga zbora prednjaka je da vodi sokolsko društvo i vrši u njem uzgojno delovanje. Pod uzgojnim delovanjem u ovom slučaju razumeva se ono neposredno uzgajanje članstva, naraštaja i dece u smislu sokolske ideje i uređivanje te vodenje sviju priredbi, kojima je u Sokolstvu za temelj telesno-ćudoredni uzgoj.

2. Sredstva.

Zborovi prednjaka imaju da sporazumno s društvenim odborom namaknu i upotrebe sva potrebna sredstva za telesno-ćudoredni i duševni uzgoj, koji odgovara sokolskoj svrsi, i da ta sredstva upotrebljuju savesno i potpuno ih iscrpljuju.

Poglavite dužnosti u tom pogledu jesu:

a) uzdržavanje i vodenje redovite telesne nastave po sokolskom uzgojnom sustavu i metodi kod ćlanstva, naraštaja i dece;

b) uzgajanje prednjaka s priređivanjem stalnih nastavnih satova za prednjake i priređivanjem društvenih ispita za prednjake;

c) uzdržavanje stručne knjižnice i stručnih listova;

ć) pošiljanje prednjaćkih pripravnika i pomoćnika u (okružne) župske tećajeve za prednjake; priglašivanje k saveznim prednjaćkim tećajima, župskim i saveznim ispitima za prednjake;

d) suradnja u lekarskom odelenju i prosvetnom odboru;

e) vodenje statistike o telesno-uzgojnim prilikama;

f) priređivanje javnih priredbi, utakmica i nastupa u smislu sokolske uzgojne metode.

3. Sastav zbora.

Društveni se zbor prednjaka sastoji od:

a) načelnika i načelnice;

b) prednjaka i prednjaćica;

c) prednjaćkih pomoćnika i pomoćnica;

ć) zastupnika lekarskog odelenja;

d) zastupnika prosvetnog odbora.

Načelnika i načelnicu izabere društvena glavna skupština na predlog zbora prednjaka; prednjake i prednjačice imenuje na osnovu posebne kvalifikacije zbor prednjaka, istotako i prednjačke pomoćnike i pomoćnice.

Nadalje je član zbora prednjaka predsednik lekarskog odeljenja, da uzdržuje dodir zbora s odeljenjem, i u istu svrhu zastupnik prosvetnog odbora.

Pod b) navedeni prednjaci mogu postati i ostati samo oni, koji su bili meseca augusta 1924. priznati za prednjake i članove prednjačkih zborova u bilo kojem društvu JSS.; od tih moraju svi, koji još nemaju župskoga prednjačkoga ispita, učiniti taj ispit do 31. augusta 1925. i to po pravilima poslovnika JSS. za prednjačke ispite; a iza 31. augusta 1925. mogu postati prednjaci samo oni, koji imaju župski ili savezni prednjački ispit.

Pod c) spomenuti prednjački pomoćnici mogu postati prednjački pripravnici, koji su učinili društveni ispit za prednjaka, a dužni su da u toku dveju godina učine župski ispit za prednjaka. Društvo im mora dati zgodu, da se za to vaspitaju.

Izuzetke u tom pogledu dozvoljava savezni tehnički odbor na temeljito obrazloženu preporuku društvenoga ili župskoga tehničkog odbora.

Pod e) i d) navedeni zastupnici lekarskog i prosvetnog odbora imaju samo savetujući glas, ako nisu kvalifikovani za prednjaka ili pomoćnika [pod b) i c)].

4. Načelnik i načelnica.

Nakon izbora na skupštini izabere si prednjački zbor glasovanjem listićima vođu društva i zbora između načelnika i načelnice. Dužnost članova zbora je, da izaberu sposobnijega za celokupno vodstvo bez obzira na rod.

Izabrani vođa društva sazivlje sednice zbora prednjaka i predseduje im; zastupa zbor u društvenom odboru; vodi društvene javne nastupe.

U ostalom vodi po zaključcima zbora načelnik uzgoj muškoga članstva, naraštaja i dece, načelnica uzgoj ženskoga članstva, naraštaja i dece, a pri javnim nastupima svatko svoje odele.

Dužnosti načelnika i načelnice u njihovu području jesu pre svega:

- a) razvrštavanje članstva u vrste;
- b) određivanje prednjaka i pomoćnika pojedinim odelenjima i vrstama;
- c) vodstvo skupnih vežbi ili poveravanje vodstva skupnih vežbi drugim prednjacima;
- č) uvrštavanje pripravnika u vrste;
- d) nadzorovanje gimnastičkih satova i uzgojnih sastanaka; osobito treba da paze da se vrši telesno vežbanje sviju odeljenja po dobrom vežbenom redu;
- e) vodstvo i nadzorovanje prednjačkih nastavnih satova i prednjačkih tečajeva;
- f) zastupanje društva na (okružnom) župskom zboru načelnika.

Privremene dopuste dava članovima načelnik, a članicama načelnica; dočim dopuste članovima prednjačkoga zbora dava zbor.

5. Namesnik načelnika i namesnica načelnice.

Na prvoj sednici poslovne godine, odmah iza društvene glavne skupštine izabere zbor prednjaka iz svoje sredine namesnika načelniku i namesnicu načelnici. U velikim društvima može izabrati zbor još drugoga i trećega namesnika, odnosno namesnicu, ako je to potrebno.

Namesnik zastupa načelnika (-icu) u njegovoj odsutnosti ili za vreme dopusta u svim dužnostima i pravima. Ipak sme namesnik postupati u slučaju kratke odsutnosti načelnikove samo po namerama načelnika. Odnosaj II. i III. namesnika prema I. odgovara onomu I. namesnika napram načelniku.

6. Prednjaci.

Prednjaci (muški i ženske) su dužni da:

- a) vode i uzgajaju dodeljenu im vrstu;
- b) vode skupne vežbe po naređenju načelnika (-ce);
- c) vode pojedina dodeljena im odeljenja;
- č) preuzmu uzgoj pojedinih pripravnika;
- d) preuzmu svaki nalog i delo, što im ga poveri zbor prednjaka;
- e) redovito dolaze na sednice;
- f) učestvuju kod svake akcije društvenoga zbora prednjaka i sudeluju po uputama zbora;
- g) zastupaju načelnika (-icu) i namesnike po njegovim (njenim) uputama ili po uputama zbora.

7. Pomoćnici prednjaka.

Pomoćnici prednjaka (muški i ženske) imaju iste dužnosti kako i prednjaci, sem onih pod tačkom č), odsek 6.

Odeljenja i vrste vode samo u nedostatku prednjaka.

Pomoćnici prednjaka imaju na sednicama zbora svetujući glas i pravo glasanja.

8. Prednjački pripravnici.

Prednjački pripravnici i pripravnice nisu članovi zbora prednjaka nego se za to pripravljaaju. U tu ih svrhu odredi prednjački zbor, koji naloži jednome od prednjaka dužnost, da se s pripravnikom posebice bavi upućivajući ga i pomažući mu u pripravljanju.

Dužnosti pripravnikâ jesu da:

- a) učestvuju kod društvenih prednjačkih satova i sviju priredbi za vaspitanje prednjaka;
- b) se uče u redovima izučenih prednjaka i vaspitaju samostalno za prednjaka;
- c) učestvuju na svim sednicama prednjaka sa svetujućim glasom;
- č) vode dodeljene im vrste;
- d) teže, da što pre učine društveni ispit za prednjaka.

9. Činovnici zbora.

Zbor prednjaka izabere iz svoje sredine činovnike (funkcionare) prema svojim potrebama. Činovnici zbora jesu:

- a) tajnik za tajničke poslove (dopisivanje, vodstvo evidencija i t. d.);
- b) zapisničar, koji piše zapisnike zborovih sednica;
- c) vođa muškoga naraštaja i vodnica ženskoga naraštaja;
- č) vođa muške dece i voditeljica ženske dece;
- d) blagajnik, koji upravlja novčanom imovinom zbora;
- e) knjižničar, koji ima skrb za zborovu stručnu knjižnicu;
- f) novinar, koji pribavlja za zbor listove i ima u evidenciji stručnu publicistiku;
- g) arhivar, koji sahranjuje važnije listine i imanje, što sve spada u arhiv zbora;
- h) spravar, koji skrbi za društvene sprave;
- i) upravitelj garderobe i upraviteljica garderobe, koji nakazuju vežbačima (-cama) mesto u odevaonici;
- j) statističar, koji vodi tačnu statistiku zbora, društvenoga pohađanja na vežbe i uzgojnoga delovanja.

Funkcije zborovih činovnika počinju bez obzira na poslovnu godinu odmah nakon izbora i prestaju, kada činovnika zameni zbor z drugim. Ipak se preporuča, da se funkcionari izabiru svake godine posebice.

Funkcije se porazdele bez obzira na rod.

10. Nadopunjivanje zbora.

Zbor se nadopunjuje prema potrebi i broju kvalifikovanih lica u društvu. Broj njegovih članova je neomeđen.

Opcijsko pravo ima zbor prednjaka.

S predlogom za opciju moraju biti sporazumni načelnik, načelnica i namesnici, pre nego dođe na raspravu.

11. Isključenje iz zbora prednjaka.

Zbor prednjaka isključi posebnim zaključkom člana iz svoje sredine radi sledećih pogrešaka:

1.) Ako član prednjačkoga zbora u toku od 30 dana izostane bez pravoga uzroka triput iz vrste, kojoj ga je vodstvo dodelilo, ili od tri udžbena sata;

2.) ako u toku od 30 dana zanemari dvaput povereno mu vodstvo skupnih vežbi ili vodstvo odelenja;

3.) ako bez dozvole zbora ne dođe na javni nastup, utakmicu i pripravu za nju;

4.) ako zanemari neopravdano dve zborove sednice redom;

5.) ako greši proti disciplini ne pokoravajući se odlukama zbora;

6.) ako škodi ugledu prednjačkoga zbora, pa taj zbor ne prizna njegova opravdanja.

Predlog za isključenje pojedinca iz zbora mora biti izrično naveden u pozivu k sednici. Da bude valjan zaključak za isključenje, potrebno je, da su na odnosnoj sednici prisutne najmanje dve trećine članova zbora. Zaključak stupa na snagu, kad ga potvrdi župski tehnički odbor. Radi toga mora društveni prednjački zbor, pre nego razglasi zaključak o isključenju, poslati župskom tehničkom odboru tačan zapisnik o optužbi i odnosnom zaključku.

Prednjaci, koji redovito rade u višim jedinicama sokolske organizacije, to jest u župskom i saveznom tehničkom zboru, pa radi toga ne mogu redovito učestvovati u radu društvenoga prednjačkoga zbora, ne smeju radi toga biti isključeni iz zbora, nego im mora društveni prednjački zbor dati potrebni dopust na preporuku onoga tehničkoga organa, u kojem rade.

12. Vodstvo vrsta.

Vrste dodeljuje pojedinim prednjacima (prednjačicama) načelnik (-ica). Taj posao treba poveriti pre svega prednjacima, a u nedostatku prednjaka smeju voditi vrste pomoćnici ili čak pripravnici. Svaki voda vrste mora imati namesnika, koji redovito vežba u onoj vrsti. Namesnici mogu biti prednjaci, pomoćnici i pripravnici.

Ako je voda vrste zaprečen, mora se pred vežbeni sat opravdati načelniku (-ici) i o tom obavestiti svoga namesnika.

Za vođenje vrste mora se voda uvek tačno da pripravi.

Vodstvo muških vrsta poverava se muškima, a vodstvo ženskih vrsta ženskima.

Drugačiji postupak u tom pogledu dozvoljava samo u skrajnom slučaju župski tehnički odbor.

13. Nastavni satovi za prednjake.

To su one telesne vežbe, kod kojih se uče članovi prednjačkoga zbora i pripravnici, sem toga svi oni sastanci u društvu, koji su namenjeni izobrazbi prednjaka, a to su prednjačke škole i prednjački tečajevi.

Satovi za prednjake, u kojima se vežba, dele se po rodu, oni pako, kad se samo predava, tumači i debatira, mogu biti i zajednički za muške i ženske.

Svako je društvo dužno, da neprekidno kroz čitavu godinu priređuje nastavne satove za prednjake, i to najmanje po jedan sat na sedmicu.

Te nastavne satove vodi ili načelnik, načelnica ili najsposobniji iz zbora, koga za to odredi zbor; no zbor može da zamoli strukovnjake iz drugih društava da pomažu pri vodstvu tih satova i pri stručnom vaspitanju prednjaka.

Vaspitanje prednjaka treba da bude što temeljitije i opširnije, pri čem neka suraduju i prosvetna odelenja.

14. Sednice.

Sednice sazivlje načelnik (ili načelnica), koji je vođa društvu (tačka 4.).

Sednice su redovite i izvanredne; prve se vrše bar jedamput mesečno, a druge prema potrebi. Vođa društva mora sazvati izvanrednu sednicu, ako to zahteva trećina zbora prednjaka. Na sednicu se pozivlje pismenom okružnicom, koju moraju da potpišu svi pozvanici. Na pozivu je treba naznaiti predmete, koji će se raspravljati na sednici a nisu konkretno navedeni u običajnom raspravnom redu sednica (tačka 18.), to su:

- a) izbori,
- b) primanje članova u zbor i isključivanje iz njega,
- c) predlozi za promenu ovoga poslovnika,
- č) pitanje o promeni kakvoga zaključka zbora.

15. Valjanost zaključivanja i glasovanja.

Sednica zaključuje valjano u nazočnosti dveju trećina članova zbora, koji nisu na dopustu.

Glasuje se dizanjem ruku ili listićima. Listićima se glasuje na zahtev vođe ili jednoga samoga člana zbora.

Vođa glasuje samo uz jednaki broj glasova.

16. Izbori.

Izbori se vrše samo listićima. Skrutinatore imenuje predsedatelj.

Izabrani su oni, za koje glasuje većina svih članova zbora prednjaka, koji imaju izbornu pravo.

Za izbor prednjaka ili pomoćnika potrebna je dvetrećinska većina nazočnih, za izbor pripravnika dostaje natpolovična većina.

Izbornu pravo imaju samo u točk 3.) navedeni članovi zbora prednjaka s prednjačkom kvalifikacijom (prednjačkim ispitom).

Pred glavnu skupštinu izabere zbor kandidata načelnika i načelnicu, a u toku od 14 dana iza glavne skupštine namesnike načelnika i načelnice te po potrebi ostale funkcionare (u smislu tačke 9.).

Funkcionare može se birati po odluci vođe sednice pojedince ili skupno.

Ako kod prvog izbora nije bila postignuta natpolovična većina glasova, izvede se uži izbor između onih, koji su dobili najveći broj glasova. Pri jednakom broju glasova odluču ždreb.

Svaki izbor stupa na snagu netom je izabrani pristao na svoj izbor.

17. Opravdanja i kazne.

U zborovima prednjaka mora se gajiti tačno vršenje sokolskih dužnosti i potpunu disciplinu. Ako tkogod bilo pri kakvu radu ne može da sudeluje, ili ako je bio zaprečen da izvrši bilo kakve svoje naloge i dužnosti i slično, mora se radi toga dostatno opravdati.

O svakom opravdanju zaključuje zborova sednica. Ako zborova sednica ne prizna opravdanja, kazni člana ukorom ili mu oduzme poverene mu

vrste za neku stalnu dobu ili ga kazni novčanom globom. Radi li se pako o slučajevima tačke 11., primi zbor predlog za isključenje, a taj se predlog pretresa konačno na prvoj budućoj sednici odbora.

Iznosi, što ih prednjački zbor primi od uplaćenih globa, upotrebe se po odluci zbora za njegove upravne troškove, za nabavu stručnih knjiga i listova.

Nijedan zaključak o opravdavanju i o kaznama ne može se opozvati.

O opravdavanju raspravlja i glasuje se u prisutnosti interesovanoga člana; glasuje se listićima.

Među raspravom i glasovanjem o kazni interesovani se član za toliko vremena odstrani, dok se ne svrši ta rasprava i glasovanje.

18. Raspravni red sednice.

Obični dnevni red sednice je sledeći:

- 1.) Čitanje zapisnika zadnje sednice.
- 2.) Izveštaj o izvršidbi zaključaka zadnje sednice.
- 3.) Izvešće a) načelnika,
b) načelnice.
- 4.) Izvešća voda pojedinih odeljenja:
a) muškoga naraštaja,
b) ženskoga naraštaja,
c) muške dece,
č) ženske dece.
- 5.) Izvešća ostalih funkcijonara.
- 6.) Izvešća odseka.
- 7.) Opravdanje i dopusti.
- 8.) Rasprava o posebnim predmetima, koji su bili naznačeni na pozivu k sednici.
- 9.) Slučajnosti.

19. Promene zaključaka.

Pronađe li zbor, da nije učinjeni zaključak uspeo, sme ga promeniti, ali nikada u istoj sednici. Promena već opstojećega zaključka mora se navesti na pozivu k sednici kao posebna tačka dnevnoga reda i primljena je, ako za nju glasuje natpolovična većina sviju redovitih članova zbora (ne samo prisutnih).

20. Odseci (odelenja).

Odsek (odelenje) prednjačkoga zbora je lekarsko odeljenje. Sem toga može zbor ustanoviti još druga pomoćna odeljenja za pojedine vrste svoga uzgojnoga delovanja, n. pr. omladinsko, jahaće, streljačko odeljenje.

Dokle savezno tehničko vodstvo ne izda jedinstvenih pravilnika za sva ta odeljenja, mora prednjački zbor, kad ustanovi odeljenje, predložiti odnosni poslovnik, što ga je sam sastavio, saveznomu tehničkomu odboru na odobrenje.

21. Promena ovoga poslovnika.

Društveni zborovi prednjaka smeju promeniti tački 9. i 18. ovoga poslovnika.

Sve ostale tačke sme menjati samo zbor župskih načelnika.

Promenu predlažu saveznomu tehničkomu odboru društveni prednjački zborovi prema svojem iskustvu putem župskih tehničkih organa; savezni tehnički odbor izradi na temelju predloga izvešće za zbor župskih načelnika.

Poslovnik za ispite prednjaka.

Opšte odredbe.

1.) Stručno se vaspitanje sokolskoga prednjaka vrši:

- a) pri unutarnjem specijalnom uzgoju u društvu;
- b) na župskim tečajevima za prednjake;
- c) na saveznim tečajevima za prednjake.

Prema tome vaspitivanju potvrđuje se stručna konačna sposobnost pojedinaca:

- a) društvenim,
- b) župskim,
- c) saveznim ispitima prednjaka.

2. a) Povoljnim uspehom položeni prednjački društveni ispit, koji se vršio po odredbama ovoga poslovnika, usposablja ispitana člana za društvenoga prednjačkoga pomoćnika.

b) Povoljnim uspehom položeni župski ispit za prednjaka daje ispitivanom pravo, da postane društveni prednjak i da nosi znak prednjaka za vreme, dok je uistinu član kojega prednjačkoga zbora.

c) Povoljnim uspehom položeni savezni ispit za prednjaka valja kao potvrda najviše i konačne usposobljenosti za prednjaka.

3.) Sve odredbe ovoga pravilnika vrede jednako za članove i za članice.

4.) Ispiti za prednjake vrše se prema potrebi i to onda, kada to odredi i razglasi:

- a) za društvene ispite društveni zbor prednjaka;
- b) za župske ispite župski tehnički odbor;
- c) za savezne ispite tehnički odbor JSS.

U razglasu ispita treba da je određen rok za prijavu k ispitu.

No to pravilo ne zabranjuje nikome, da po svojoj volji zamoli svoj prednjački zbor za prijavu k ispitu.

5.) O svakom se ispitu vodi tačan zapisnik; unj se upišu sva pitanja i ocene, koje je kandidat dobio. Zapisnik potpišu svi članovi ispitne komisije i kandidat.

6.) Čitavo poslovanje pri ispitu vodi predsednik ispitne komisije.

Vladanje kandidatovo napram komisiji i obratno treba da je dostojno i bratsko; u protivnom slučaju ima predsednik komisije pravo da ispit prekine ili da ga uopšte poništi.

I. Društveni ispiti za prednjake.

1.) Građu za društvene prednjačke ispite određuje za svaki slučaj posebice društveni prednjački zbor sporazumno sa članom župskoga tehničkoga odbora, koji je određen za predsednika ispitne komisije. [Gle tačku 3.] Za određenje građe vredi načelno:

Treba uzeti u obzir čitavu građu župskoga prednjačkoga ispita; glede teškoće i potankosti (kako n. pr. glede vežbi na spravama, kojima nisu sva društva potpuno snabdevena) treba se što više približiti zahtevima župskoga ispita.

2.) Način prijave odredi društveni zbor prednjaka; on odlučuje također, da li će se molitelj pripustiti k ispitu ili ne.

3.) Ispitnu komisiju imenuje župski tehnički odbor, a sastoji se iz tri prednjaka domaćega društva, ali i iz drugih društava, i iz predsednika ispitne komisije. Peti član ispitne komisije je društveni lekar, odnosno član lekarskoga odeljenja, koga delegira župa.

4.) Ispitivati se mora tako, da se spozna teoretsko i praktično znanje kandidatovo; teoretski ispit mora biti pismen i usmen. U potankosti zalazi

se prema društvenim prilikama, ipak neka udovoljavaju po mogućnosti od-
nosnim odredbama poslovnika za župske ispite.

5.) Za ocenjivanje, za fiksiranje uspeha, za svedodžbe i za ponovne ispite
vrede iste odredbe, koje su poslovníkom propisane za župske ispite.

II. Župski ispit za prednjake.

Grada.

1.) Kandidat mora kod ispita dokazati:

a) da pozna i pravilno tumači sokolsku misao;

b) znanje sokolskoga gimnastičkog sustava i metode;

c) poznavanje sokolske povesti i najvažnijih sokolskih literarnih dela.

č) da pozna sokolsku organizaciju i način poslovanja svih njenih organa;
d) da ume postupati sa spravama i da zna kako mora biti opremljeno
vežbalište;

e) da ima temeljne pojme o anatomiji tela i fiziologiji i higijeni telesnih
vežbi te da pozna propise za prvu pomoć pri neizgodama i da ih ume prakti-
čno izvesti.

Prijava za ispit i dozvola zanj.

2.) Tko hoće da se prijavi za ispit, mora vlastoručno napisanu prijavu
predati zboru prednjaka svojega društva, a zbor ju izruči predsedniku ispitne
komisije.

3.) U prijavi treba da je:

a) ime i prezime, mesto, dan, mesec i godina rođenja kandidatova;

b) opis njegova sokolskoga rada od prvog početka do prijave za ispit;

c) dokaz, da je kandidat član sokolskoga društva bar dve godine (iz-
nimno može se ubrojiti i doba provedena kod naraštaja).

To prijavi kandidat sam. Društveni zbor prednjaka dostavi:

č) svoju izjavu o molbi.

4.) Ispitna komisija odluči većinom glasova, hoće li se kandidat pripustiti
k ispitu ili ne; uz jednaki broj glasova odlučuje predsednik, koji inače ne
glasuje.

5.) O svojoj odluci obavesti komisija pismeno kandidata najkasnije 8 dana
iza roka za prijave; ujedno mu poruči potrebne pitanje odredbe glede ispita.

Ispitna komisija.

6.) Ispitna se komisija sastoji:

a) od predsednika, koga imenuje savezni tehnički odbor, i

b) od četiri člana, koje između stručnjaka svoje župe, ili drugih župa,
odredi zbor društvenih načelnika (među njima mora biti jedan lekar).

7.) Ispitna komisija podeli si građu tako, da ipituje svaki član komisije
po jedan predmet (po jednu skupinu predmeta); ti predmeti (skupine pred-
meta) su:

a) sokolska misao [vidi gore «Grada»: 1. a)];

b) gimnastički sustav i metoda [b)];

c) povest, literatura, organizacija, uprava, sprave, vežbalište [c), č), d)];

č) anatomija, fiziologija, higijena, prva pomoć [e)].

Na volju je članovima komisije, da koji član preuzme i više predmeta,
ali samo onda, ako su s time sporazumni svi članovi komisije.

Predsednik ispitne komisije, koji nema svoga predmeta, može kod svakoga
predmeta postaviti po koje svoje pitanje, ako mu se to čini potrebnim.

Po odluci komisije može i predsednik preuzeti koji predmet pri ispitu,
ali za ispitivanja mora predsedati onaj član komisije, koga odredi ista
komisija.

Način ispitivanja.

8.) Ispitivati se mora tako, da se sazna za teoretičko i praktičko znanje kandidato.

Teoretski ispit mora biti pismen i usmen.

9.) Za pismen ispit odredi ispitna komisija za svakoga kandidata po jednu građu za čitavi sat vežbanja bilo za decu, naraštaj ili članstvo. Tema mu se naznani tik pred začetkom ispita. Kod ocenjivanja zadaće obazire se ispitna komisija na pravilnost izrazivanja, primerenost i lepotu vežbi i na metodično razvrštenje vežbi. Oblik izradene pismene zadaće pokaže također stepen kandidatova opšteg vaspitanja.

Pismeni ispit, koji traje dva sata, vrši se uz neprekidni nadzor bar jednoga člana ispitne komisije, koji mora da pazi, da je izradak vlastito delo kandidato.

10.) Usmeni ispit i praktični nastave samo oni kandidati, koji su pismeni ispit učinili povoljnim uspehom. Usmeni ispit mora se vršiti još isti dan po pismenom.

11.) Kod teoretskog ispita moraju ispitivači stavljati pitanja jasno i određeno, a s pitanjem ne smeju polagati na jezik i odgovor. S odgovorima mora kandidat dokazati jasan pregled i razumevanje tvarine. Da se sazna za terminološko znanje kandidato, pokažu mu se vežbe iz raznih struka, kojima mora dati ime, i imenuju mu se vežbe, koje mora izvađati.

12.) Praktičnim ispitom mora kandidat da pokaže svoju gimnastičku izvežbanost i dokaže sposobnost za vodstvo vrste. Ispit treba da pokaže:

a) ume li kandidat zadatu mu građu izvesti praktično sa poverenom mu vrstom;

b) znade li vežbe, koje pokazuje, i pravilno nazivati;

c) ume li vežbe pravilno pokazati i tumačiti;

č) je li on gimnastički toliko izvežban, da lako vodi bar vrstu drugoga stepena;

d) je li toliko spretan u čuvanju, da mu se lako poveri svaka vrsta;

e) je li vešt u sokolskoj metodi;

f) govori li i postupa s vežbačima, kako to zahteva sokolsko bratstvo;

g) znade li svoju nastavu pred vrstom obrazložiti, pred njom izgovoriti nagovor i držati kratko predavanje.

Praktični ispit mora opsežati tumačenje i izvađanje (nastavu, vodstvo) redovnih vežbi, prostih vežbi, vježbi na dve glavne i dve nuzgredne sprave te iz koje grane lake atletike. Koliko je kandidat praktično izvežban, pokaže izvađanjem zadanih mu vežbi srednje teškoće na četiri glavne sprave i u kojojgod grani lake atletike.

Ocenjivanje.

13.) Ocenjivanje je tajno. Svaki odgovor ocene ispitivač i predsednik ispitne komisije, i to s primernim brojem tačaka od 1 do 10. Tačke obiju zbroje se, razdele s brojem pitanja a zatim sa dva. Rezultat se upiše kao prava ocena u zapisnik, i to iznad osam tačaka s redom <odlično>, 5 do 8 tačaka redom <povoljno>, ispod 5 tačaka s <nedostatno>.

14.) Ocenjivanje moraju pratiti svi članovi komisije. Ako bi se naime pokazala prevelika razlika u oceni ispitivača i predsednika, treba da odlučuje čitava komisija o pravilnosti jedne ili druge ocene. Takove sporne slučajeve rešava komisija u odsutnosti ispitivača glasovanjem, a pravo glasanja ima i predsednik.

Konačna ocena uspeha.

15.) Kandidat je nesposoban za prednjaka, ako je zadobio u jednome predmetu nezadosnu ocenu.

Je li u tri predmeta zadobio «odlično», onda je «odlično sposoban» za prednjaka, inače je «sposoban».

Ponovni ispit.

16.) Ako je kandidat zadobio u prvom (ideja) ili u četvrtom predmetu (četvrtoj skupini) nedostavno, komisija mu može dozvoliti ponavljanje ispita iz toga predmeta. Komisija odredi ujedno i vreme ispita, koji se ima vršiti pred predsednikom komisije i onim članom, koji taj predmet ispituje.

Svedodžbe.

17.) O ispitu izda ispitna komisija svedodžbu, u kojoj je:

- a) ime i prezime, mesto i vreme rođenja kandidatova;
- b) ime sokolskog društva, kojega je član;
- c) ocene iz pojedinih predmeta;
- č) ukupni uspeh ispita.

Svedodžbu, snabdevenu žigom komisije, potpišu svi članovi komisije.

Imena prednjaka, koji su učinili ispit s odličnim ili povoljnim uspehom, mora ispitna komisija objaviti u «Sokolskom Glasniku».

III. Savezni ispit za prednjaka.

Grada.

1.) Kandidat mora ispitom dokazati:

- a) da temeljito pozna i pravo razume sokolsku misao i da ju znade pravilno tumačiti i obrazložiti;
- b) da mu je potanko poznat gimnastički sustav;
- c) da ume sokolski gimnastički sustav praktično upotrebiti po metodičkim načelima, koja treba da zna i teoretski obrazložiti;
- č) da pozna povesni razvoj telesnog vežbanja uopšte a sokolskog posebice kaošto i najvažniju sokolsku i izvansokolsku telesnu uzgojnu književnost;
- d) da pozna sokolsku organizaciju i način poslovanja svih njenih organa;
- e) da ume baratati sa spravama i da zna, kako mora biti opremljeno vežbalište;
- f) da pozna ustroj čovečjega tela: kostur, šavove i mišiće, živčevlje, hrptenjaču, moždane, organe za disanje, krvni optok i probavila; fiziološke procese usled rada i napora i rezultate tih procesa; da razlikuje glede vežbi i različenog individualnog utecanja njihova na vežbača, da pozna dakle temelje za higijenu telesnih vežbi; treba nadalje da pozna propise za prvu pomoć pri nezgodama i da također ume i praktično izvesti te propise.

Prijava za ispit i dozvola zanj.

2.) Tko hoće da čini savezni ispit za prednjaka, mora vlastoručno napisanu prijavu predati zboru prednjaka svoga društva, koji ju po župskom tehničkom odboru pošalje ispitnoj komisiji saveza.

3.) Prijava treba da sadržava:

- a) lične podatke kako i za župski prednjački ispit, tačka 3. a), b) i c);
- b) morebitne svedodžbe o društvenom i župskom prednjačkom ispitu.

Toj prijavi treba dodati:

c) izjave društvenoga prednjačkoga zbora i župskoga tehničkoga odbora o molbi.

4.) Ispitna komisija zaključuje većinom glasova, ima li se kandidat pustiti na ispit ili ne; uz jednaki broj glasova odlučuje predsednik, koji inače ne

glasuje. O svojoj odluci obavesti komisija kandidate pismeno najkasnije 14 dana nakon roka za prijave; ujedno im naznači dan ispita.

Ispitna komisija.

5.) Ispitnu komisiju izabere za dobu od jedne godine zbor načelnika Jugoslovenskoga sokolskoga saveza. Ta se komisija sastoji od:

- a) predsednika,
- b) njegova namesnika,
- c) četiri člana, od kojih je jedan član saveznoga lekarskoga odeljenja.

6.) Predsednikov namesnik je u nazočnosti predsednika jednakopravan član komisije, a u odsutnosti predsednika preuzme on sve njegove funkcije i prava.

7.) Članovi komisije si glede ispitivanja razdele sporazumno u tački 1.) navedenu gradu. Predsednik, i u njegovoj odsutnosti potpredsednik, ima pravo, da postavi dodatna pitanja, kako je to određeno u tački 7.)

Način ispitivanja, ocenjivanje, konačna ocena uspeha, ponovni ispit, svedodžbe.

O tom vredi ono, što i za župski prednjački ispit [vidi II., 8.) do 17.).]

Važniji propisi za javne nastupe.

Red javnih nastupa.

1.

Javni nastupi bilo koga sokolskog odeljenja vrše se samo onda, kada javni nastup odredi tehničko vodstvo sporazumno sa starešinstvom (društvenim odborom), i to:

1.) U propisanoj svečanoj odori:

- a) kod izleta pešice, kad je za izlet određena odora;
- b) kod svečanih pohoda (povorki);
- c) kod drugih sličnih prilika.

Svakome od tih nastupa učestvuju ona odeljenja, za koje je određen nastup. Pojedina odeljenja vode člani (-ce) prednjaci.

2.) U propisanom vežbačkom odelu:

- a) kod javnih i utakmičkih vježbi;
- b) kod svečanih povorki stupaju vežbači (muški i ženske), naraštaj, deca u vežbačkim odelima samo onda, kada je to izričito dozvolilo odnosno tehničko vodstvo.

3.) U građanskom odelu sa sokolskim znakom:

- a) kod izleta pešice, kada je za to određeno građansko odelo;
- b) kod svečanih povorki, ako to dozvoli odnosno tehničko vodstvo (neka se to što manje čini);
- c) kod drugih izvanrednih prilika.

Za vrhovno načelo pri određivanju odela za javne nastupe vredi:

- a) gimnastičke priredbe vrše se u vežbačkoj odeći;
- b) svi veći nastupi vrše se u svečanoj odori: samo se iznimno dozvoljava nastup u vežbačkoj odeći;
- c) u građanskom odelu sa znakom nastupa se skupno kod izleta pešice i kod manjih pogreba, drugačije pako samo u izvanrednim slučajevima i uz dozvolu župskog ili saveznog tehničkog vodstva.

2.

Svako odelenje, koje nosi jednako odelo, stupa skupa.

U svečanim povorkama neka u načelu stupaju samo članovi i članice; u danim prilikama dozvoljava se, da koraca s članovima i naraštaj, nikada deca.

U naraštajnim i dečjim priredbama nastupaju deca pod vodstvom članova i članica, koji moraju biti odeveni u svečanu odoru, odnosno u vežbačko odelo.

Raspored svečane povorke jest:

1.) vodstvo povorke i vodstvo jedinice, koja nastupa, sa zastavama (barjacima);

2.) žensko članstvo (odmah za njim ženski naraštaj);

[3.) naraštajska odelenja];

4.) muško članstvo.

Veće svečane povorke (za većih sletova) rasporedi vodstvo sleta.

Kada nastupaju naraštaj i deca, stupaju deca spređa i to najpre ženska, onda muška deca.

3.

U povorke ili nastupe, što ih priređuje Sokolstvo, ne spadaju niti nesokoli niti nesokolske korporacije.

4.

Svaki javni nastup vodi odnosni načelnik ili njegov namesnik, i to:

a) društvene nastupe društveni načelnik;

b) ako nastupa više društava jedne župe, župski načelnik (ili odnosni okružni načelnik);

c) ako nastupa više društava raznih župa, domaći ili stariji župski načelnik;

č) ako nastupa više župa, savezni načelnik ili njegov namesnik, stariji župski načelnik ili član saveznoga tehničkoga odbora.

5.

Svaki javni nastup naredi odnosno tehničko vodstvo i izda ujedno potanke upute glede dužnosti učestvovanja, odeće, sakupljanja i oblika redovne tvorbe, u kojoj će se nastupiti.

Gde nastupa više društava ili više župa, odrede društvena i župna tehnička vodstva mesto sakupljanja za svoja društva i župe te stupaju skupno na sabiralište župa, odnosno sabiralište celokupnoga nastupa.

Kada su pojedina odelenja na sabiralištu uređena i pripravna za pohod, vode odelenja prijave to načelniku i navedu broj učesnika.

Kada vode društveni, odnosno župski načelnici na sabiralište društava ili župa svoja odelenja, jave kod dolaska svoju pripravnost i broj učesnika vodniku javnoga nastupa. Ako su pako na sabiralištu određena za nje posebna mesta, koja nisu u neposrednoj blizini vodnika, pregleda vodnik redovne tvorbe pred pohodom i tada mu jave vodnici odelenja svoju pripravnost i broj učesnika.

6.

Za vreme pohoda i odmora zabrajeno je u redovnim tvorbama međusobno razgovaranje ili razgovaranje s općinstvom izvan redova. Zabranjen je i izlaz iz redova. U redovima se ne sme pušiti. Ako odredi načelnik pevaju se u redovnim tvorbama narodne pesme i koračnice.

7.

U redovnim tvorbama pozdravljaju samo vodnici, koji tvorbama zapovedaju.

U svečanim povorkama odzdravljaju pozdravima općinstva svi učesnici povorke dizanjem desne ruke i usklikom; Zdravo! ali samo onda, kada to naredi vođa povorke.

8.

Iz bilo koje redovne tvorbe javnih nastupa ne sme se bez dozvole vođe odstraniti ni pojedinac ni odelenje.

9.

Kod društvenih izletova pešice nije neophodno potrebno, da učesnici koracaju neprestance u redovnim tvorbama. To je propisano samo na putu kroz sela i gradove, u ostalom može vođa dozvoliti hodanje po volji.

10.

Sokolska društva učestvuju pri pogrebima svojih umrlih članova i to po odaslanstvu (poslanicama) u građanskom odelu sa znakovima ili korporativno u odori. Za svaki pojedini slučaj odredi to društveni odbor sporazumno s društvenim zborom prednjaka.

Ako je umrli član vrlo zaslužan za sokolsku organizaciju te je njegovo delovanje sezalo preko područja društva ili župe, odlučuju o učestvovanju župna starešinstva, odnosno savezno starešinstvo u sporazumu s odnosnim tehničkim organima i odrede pratnju u odori i potankosti nastupa.

Za sve nastupe kod pogreba vredi u načelu:

a) sokolska deputacija ili vod, četa (koraca) stupa pred lesom; počasna straža uz les (po tri na svakoj strani);

b) veća pratnja ide do groblja, dočim prate les do groba odaslanstva i, kod većeg odaslanstva, starešinstvo i zastave;

c) pratnje, koje idu k grobu, vladaju se obzirom na verozakonske obrede po tamošnjim običajevima.

Kada ima sokolska pratnja kod pogreba glazbu, zabranjeno je na povratku sviranje koračnica.

11.

Kada Sokolstvo učestvuje u bilo kakvoj povorci, u kojoj nastupaju i druga narodna društva i korporacije, stupa samo na čelu povorke. Jedini izuzetak u tom pogledu jesu vojničke čete, ako stupaju pred Sokolstvom.

12.

Ovaj red potvrdi i menja zbor župnih načelnika.

SOKOLSKI SABOR

Organizacija sokolskega sabora v Zagrebu.

I. Ođseki.

Na II. sokolskem saboru v Zagrebu bo pripravljalo predloge za plenarno sejo sabora pet ođsekov, in sicer: ođsek za načelna vprašanja, savezni prednjaški zbor, organizačni ođsek, savezni prosvetni odbor ter literarni in novinarski ođsek.

Vsak ođsek bo sestavljen tako, da pošlje vanj starešinstvo JSS. enega ali več referentov (poročevalcev), župe pa pošljejo v vsak ođsek po enega ali dva zastopnika vsake župe. Te odposlance žup naj določijo posamezne župe ter naj jih priglasijo še pred začetkom zborovanj saveznemu starešinstvu.

Sestava ođsekov:

1.) Ođsek za načelna vprašanja: Poročevalci starešinstva JSS. in od vsake župe po en odposlanec.

2.) **Savezni prednjaški zbor:** Načelnik JSS., tehnični odbor JSS., od vsake župe župni načelnik in župna načelnica, odnosno njihova namestnika.

3.) **Organizačni odsek:** Poročevalci starešinstva JSS., od vsake župe po en odposlanec.

4.) **Prosvetni odbor:** Predsednik in člani saveznega prosvetnega odbora, od vsake župe predsednik župnega prosvetnega odbora ali njegov namestnik.

5.) **Literarni in novinarski odsek:** Poročevalec starešinstva JSS., zastopniki sokolskega tiska (uredniki sokolskih glasil), od vsake župe po en odposlanec, zastopniki Sokolstvu naklonjenih listov (samo člani Sokola).

Župam priporočamo, da pošljejo kot odposlance v posamezne odseke v vsak odsek drugega člana, ker zboruje po več odsekov sočasno.

II. Gradivo in poročevalci starešinstva JSS.

1.) **Odsek za načelna vprašanja** obravnava:

a) Naše naloge. Poročevalec br. Engelbert Gangl.

b) Sokolstvo, narod, država in politika. Poročevalec brat Engelbert Gangl.

c) Sokolstvo in verstvo. Poročevalec br. Engelbert Gangl.

č) Sokolstvo in narodna vojska. Poročevalec br. Miroslav Ambrožič.

d) Sokolstvo na deželi. Poročevalec br. Miroslav Ambrožič.

e) Sokolstvo in šola. Poročevalec br. Ivan Bajželj.

f) Sokolstvo in druge organizacije v narodu. Poročevalec br. Ivan Bajželj.

2.) **Savezni prednjaški zbor** obravnava vprašanja vzgoje v Sokolstvu ter organizacije tehničnih organov. Poročevalec načelnik JSS.

3.) **Organizačni odsek** obravnava naslednja vprašanja:

a) Sedež saveznega starešinstva;

b) vprašanje rednega članstva;

c) pravila in poslovniki, kolikor pridejo pred sabor;

č) kataster in statistika;

d) kroji;

e) prihodnji sabor.

Poročevalci starešinstva JSS.: br. Nande Marolt, Verij Švajgar, dr. Oton Fettich.

4.) **Prosvetni odbor** obravnava način prosvetnega dela v Sokolstvu. Poročevalec starešinstva JSS. predsednik saveznega prosvetnega odbora ali njegov namestnik.

5.) **Literarni in novinarski odsek** obravnava: Prospeh strokovne literature v Sokolstvu in propagande za Sokolstvo. Poročevalec starešinstva JSS. br. Miroslav Ambrožič.

III. Sokolska ustava.

Besedilo sokolske ustave sestavi na podlagi rezultatov posvetovanja v posameznih odsekih posebna komisija, ki jo tvorijo:

a) starosta in podstaroste JSS.,

b) načelnik JSS.,

c) tajnik JSS.,

č) saborski poročevalci starešinstva JSS.,

d) predsednik pravnega odseka JSS.

IV. Spored.

Dne 13. avgusta 1924.

Zjutraj ob 7. uri: **Seja odseka za načelna vprašanja** v I. lokalu.
Seja organizacijskega odseka v II. lokalu.

Popoldne ob 16. uri: **Seja literarnega in novinarskega odseka** v I. lokalu.
Nadaljevanje seje **organizacijskega odseka** v II. lokalu.

Dne 14. avgusta 1924.

Zjutraj ob 7. uri: **Seja saveznega prednjaškega zbora** v I. lokalu.
Seja prosvetnega odbora v II. lokalu.

Popoldne ob 16. uri: Nadaljevanje seje **prednjaškega zbora** v I. lokalu.
Nadaljevanje seje **organizacijskega odseka** v II. lokalu.

Dne 16. avgusta 1924.

Dopoldne ob 10. uri: **Seja starešinstva JSS.**

Popoldne ob 16. uri: **Seja Komisije za ustavo.**

Dne 17. avgusta 1924.

Ob 12. uri opoldne: **Svečana otvoritev sabora** z naslednjim dnevnim redom:

- 1.) Pozdrav in otvoritev sabora.
- 2.) Sprejetje poslovnika za sabor.
- 3.) Volitev predsedništva in sabornih funkcionarjev.

Dne 18. avgusta 1924.

Seja sabornega plenuma:

1.) Poročila o načelnih vprašanjih (po redu, kakor so označeni pod II.).

2.) Poročilo saveznega načelnika.

3.) Poročilo prosvetnega odbora.

4.) Poročila organizacijskega odseka.

5.) Poročilo literarnega in novinarskega odseka.

6.) Predlog za ustavo Sokolstva.

*

Opomba. Zastopstvo na saboru se mora izvršiti po pravilih, ki jih je ustanovil I. sokolski sabor v Novem Sadu, in to je: Vsako društvo pošlje za prvih sto članov po enega zastopnika in za vsakih nadaljnjih dvesto članov po enega zastopnika. Vsaka župa pošlje razen tega po tri svoje zastopnike.

Starešinstvo JSS.

Predlogi sokolskega društva Zagreb I.

I. Ime i sjedište Saveza.

Sokolsko društvo I. u Zagrebu najodlučnije stoji na stanovištu, da godišnji sokolski sabor u Zagrebu nesme mijenjati temeljne misli prvog sokolskog sabora u Novom Sadu.

II. Organizacija.

Sokolsko društvo I. stoji na stanovištu, da današnja organizacija Saveza posvema odgovara svojoj svrsi, jer takva organizacija provada zблиžanje i koncentraciju rada i misli unutar sokolskih redova, kao prvi i bitni uslov za jedinstvo misli i rada Jugoslavenskog Sokolskog Saveza. Ovo je zблиžavanje moguće samo tako, ako se u sokolskoj organizaciji nalazi jedinstveno vodstvo kako u tehničko-prosvjetnom tako i u organizatorsko-administrativnom pogledu. Zato se naše društvo najodlučnije protivi nekakovoj decentralizaciji Saveza u podsaveze sa nekim posebnim pravima u pogledu

rada i misli u Sokolstvu. Ovi podsavezi doveli bi do toga, da se i onako komplicirani administrativni i tehnički aparat još više komplicira, a izvukao bi i zadnje sile radnice, kojima naše Sokolstvo baš ne obiluje. Napokon ovi podsavezi, koji bi svakako u jednu ruku dobili neku vrstu autonomističkog položaja, doveli bi do toga uslijed lokalnih i inih prilika, da se i preko volje započne sa cijepanjem sokolskih redova u smjeru koji je protivan sokolskom i narodnom jedinstvu. Sve su to činjenice, koje danas govore protiv organizacije nekih podsaveza. Pogotovo se Sokolsko društvo I. u Zagrebu najodlučnije izjavljuje, da bi u diskusiju došlo kakovo pitanje promjene organizacije Saveza onamo, da to bude povodom, da bi se vratili u predratna vremena triju plemenskih Sokolstva.

III. Teritorijalna podjela župa.

U svrhu unifikacije naše narodne i državne misli, provada se sve više teritorijalna podjela na oblasti. Uvaži li se, da će u sijelima oblasti biti neke autonomističke ustanove sa posebnim referentima za tjelesni odgoj, koji će se baviti tim pitanjem u svojim oblastima, onda je sa čisto praktičnog sokolskog stanovišta potrebno, da se teritorij sokolskih župa po mogućnosti podudara sa teritorijem oblasti izbjegavajući pri tome ma i najmanju misao, da se podjela župa vrši prema političkom programu pojedinih stranaka. Ako pako to nije moguće, onda neka se nastoji, da u sedištu oblasti bude sedište makar koje župe, kako bi župske uprave Sokolstva imale utecaja na one državne organe, koji će upravljati sa telesnim odgojem u oblastima. O protivnom vršio bi se telesni odgoj u oblastima bez utecaja Sokolstva. Nismo protivni nazivu župa po historijskim imenima, ali tražimo da se imena mešaju, t. j. slovenačka u hrvatske krajeve, hrvatske u srpske i obratno.

IV. Sokolski praznici.

Neka se uvedu obligatni sokolski praznici, koje će biti cijelokupno Sokolstvo dužno da proslavi radom, i to: 1.) Dan 1. decembar neka bude dan narodnog i državnog ujedinjenja, kao dan Jugoslavenskog Sokolskog Saveza. Taj dan neka je dan sjećanja kako nam je bilo pod ropstvom i neka bude dan sjećanja državnog ujedinjenja i odgajanja građanske svijesti u Sokolstvu. 2.) Dan 30. aprila, dan smrti hrvatskih velikana, Petra Zrinjskog i Krste Frankopana, neka bude dan sjećanja na vse one žrtve, koji padoše za slobodu i ujedinjenje. 3.) Dan Vidovdan neka bude dan ujedinjenja Jugoslavenskog Sokolstva, neka bude to dan, kada će cijelokupno Jugoslavensko Sokolstvo sjećati se početka rada za ideju oslobođenja. Neka se toga dana cijelokupno Jugoslavensko Sokolstvo odgaja u duhu provođenja sokolske svijesti, sjetivši se toga dana svih naših zaključaka, bilo skupština, bilo sabora, koji sačinjavaju bitnost naše sokolske ideje. To neka bude dan odgoja sokolske svijesti. 4.) Neka se spominje dan rappalskog ugovora sa Italijom, kao dan sjećanja na našu neoslobodenu braću i to ne samo dan tužan po nas, već naprotiv dan koji će stvarati u nama uvjerenje, da će naša neoslobodena braća postati slobodna. Neka to bude dan ujedno rada odbora za manjine. To je dan odgoja borbene svijesti u Sokolstvu. Osim toga neka se iz života našeg naroda, a naročito Sokolstva izabere još nekoliko praznika, na koje dane neka se priređuju naše sokolske priredbe, bilo članske, naraštajske, bile to karaktera prosvjetnog ili tehničkog, kako bi se duh Sokolstva spojio sa duhom rada, bilo ličnosti, ili događaja u našem narodu.

V. Sokolska štampa.

Sokolska štampa u mnogom je nerazvijena. Ona, ma da bi imala biti jako propagandističko sredstvo, nije danas takova, te se suzila na nekoliko listova,

koji su jedino pristupačni članstvu. Javna štampa veoma se malo interesuje za Sokolstvo, a i sami članovi Sokolstva ne poduzimaju korake, da u javnoj štampi tretiraju svoja pitanja kako bi ideja Sokolstva postala pitanje naše javnosti, kao što je to slučaj kod športa. Radi toga treba, da se kod Saveza uredi neki dopisni ured, koji će voditi o tome brigu, što štampa i kako piše o Sokolstvu. Netačne činjenice ispravljati, a onda razne vijesti o Sokolstvu šiljati izravno svim novinama. Ujedno neka se na isti način uredi društveni i župski novinari, koji treba da budu članovi prosvjetnog odjeljenja, kojima će biti zadatak širenje ideje Sokolstva u dnevnim i političkim novinama. List «Sokolčić» po našem mišljenju ne odgovara svrsi jer je određen, da ga čita dijete od 6 i član naraštaja od 18 godina. Radi toga trebalo bi taj list razdijeliti na dvoje, t. j. list za djecu od 6 do 12 godina, a drugi od 12 do 18 godina. Osim toga potrebno je razbistriti pitanje, je li to stručni i odgojni list naraštaja.

VI. Sveslavenski sokolski savez.

Sokolstvo je u biti svojoj sveslavenska sokolska ustanova. No po današnjoj svojoj formi tome ne odgovara, jer vidimo slavenskih naroda van ove organizacije, te ne postoji jedan jedinstveni sveslavenski sokolski savez. Stoga je od prijekne potrebe, da sokolski savez raspravi ovu temu, te da se pozove česko-jugoslavenski sokolski savez, da odmah započne sa svim mogućim predradnjama i dogovorima za osnutak takovoga saveza. Držimo, da bi bilo potrebno, da naš savez u sporazumu sa ČOS. poradi na tome, da list «Praški Soko» kao Matica svega Slavenskog Sokolstva pretvori se u organ «Svesokolskog slavenskog saveza», koji bi kao takav donosio članke sveukupnog slavenskog Sokolstva na svim jezicima i tretirao pitanje stvaranja jedinstvene ideologije, taktike, metode i rada cijelokupnog slavenskog Sokolstva.

VII. Sokolstvo i šport te slične organizacije.

Odnosaj Sokolstva prema športu i sličnim organizacijama poznat je i izrađen u mnogim rezolucijama Saveznih skupština, a osim toga proizlazi i tumačenje iz bitnosti ideje Sokolstva. Istina, sve ove rezolucije nisu dale decidirane upute, već je više manje sve prepušteno lokalnim prilikama i u javnosti pojedinih voda. No po samom Tyršu Sokolstvo je dužno, da od drugih srodnih institucija preuzme sve ono, što je dobro i korisno za ideju Sokolstva. Toga je mnjenja i Sokolsko društvo L, koje konkretno predlaže, da se u sistem uvede sve ono, što je kod drugih institucija naprednije i modernije i to s čisto praktičnog razloga kako bi Sokolstvo unutar svoje organizacije zadržalo sve delove tjelesnoga odgoja. Tu je u prvom redu letovanje i neki delovi odgoja sokolske dece po skautskom sistemu kao taborenje, izleti, princip samostalnosti i rad djece u društvu. Kruta gimnastika i rad u dvorani ne zadovoljava danas potpuno djecu. Treba mu doći s nečim ususret što će njegovu dušu sljubiti sa Sokolstvom, a tome baš odgovara način skautskog rada. Jednako neka se iz sporta uzme princip natjecanja pojedinačkoga. Takmičenje između pojedinih društava i pojedinaca pa i župa u t. zv. narodno junačkim igrama diglo bi član članstva i duh u sokolanama, jer bi došla do izražaja ona prava strana Sokolstva, da se radi u pravcu savršenstva pojedinih disciplina. Osim toga da se dozvoli da kao što ima društava, koja ne vežbaju sustav prostoga vežbanja (narodne junačke igre) t. j. diskos, koplja, bijeg, trk i slično, isto tako, da se dozvoli osnivanje društava, koja nemaju sprava, a koja bi vježbala narodne junačke igre, redovne i proste vježbe, dok bi sav ostali odgoj bio u duhu sokolskome. Na taj način bi se predusrela osnivanje športskih institucija, koje danas uveliko smetaju radu Sokolstva. Držimo, da treba prednjački zbor Saveza da raspravi pitanje, da se dozvoli članovima Sokolstva da smiju takmičiti se s ostalim športskim institucijama noseći boje Sokolstva.

VIII. Pitanje odora sviju kategorija.

Sokolstvo naše još uvijek nije uređeno u pitanju sokolskih odora. Prije svega odora braće je posve nepraktična, jer posjeduje utegnutu surku i nepraktičan ovratnik, a isto je i kod crvene sokolske košulje. Radi toga predlažemo neka ovratnik kako kod surke tako i kod košulje bude spušten. Sama dolama neka dobije vanjske žepove, a na mjesto sadanjeg slabog znaka, neka se uvede uz pero oficirski emailski znak u državnim bojama sa sokolskim emblemom u sredini. Sadanja kokarda sokolska neka se posvema ukida, jer ne odgovara svrsi kako u kombinaciji, tako i u jeziku. U koliko je u slovenštini opravdan naslov Sokol u toliko se srpski kaže Soko, pa je nakaza jezika kad se ćirilicom piše Sokol. Dalje neka se uvede jak kožni pojas na vojničku, a spona neka bude masivni emblem sokola-ptice. Sestrama neka se uvede svečana odora za javne nastupe iz duha naše narodne nošnje, a u dvorani za vrijeme vježbi neka se odbaci nespretna suknja i uvede zgodno vježbaće odijelo, koje će omogućivati vježbu na spravama. Naraštaju kako muškom, tako ženskom neka se dade praktično vježbaće i svečano odijelo, koje djeci može da služi kao za reprezentacije, tako i za praktičnu upotrebu, a naročito neka se za naraštaj muški odredi za vježbu kratke hlačiće sa slobodnim pojasom, a cijelo ostalo tijelo potpuno slobodno. U pitanju odora smatramo, da se riješi i pitanje znački funkcionara. Kod osobito velikih sastanaka Sokola, sletova i t. d. opazalo se, da u velike smeta duhu discipline, da se ne raspoznavaju društveni, župski i ostali funkcionari, kako od upravnog odbora, tako i od tehničko-prosvjetnoga vodstva. Tu onda redovito nastaje raspitivanje i potraga, koja u veliko otežava sporazumijevanje, brzo uredovanje i duh discipline. Da se ovome stane na put, neka se na svečanim sokolskim odorama uvedu za sve funkcionare jednostavne ne napadne funkcionske oznake.

IX. Samostalnost rada ideje Jugoslavenskog Sokolstva.

Moramo da konstatujemo činjenicu, da naše Sokolstvo u veliko imituje rad i organizaciju čehoslovačkog Sokolstva. Kako u tehničkom, pa tako i u organizatorskom pogledu slijedimo njihov put ne ispitujući često da li to odgovara našim prilikama i da li se to može primjeniti na naš narodni život. Ova okolnost u veliko smeta našem Sokolstvu. Zato je potrebno da se u mnogočem postavimo na čisto onaki rad, koji odgovara duhu, prilikama i težnjama našega naroda i tipa našega čovjeka. Naše Sokolstvo treba da pokaže svoju snagu i da dade izraz našega naroda. Naše vježbe imadu biti odraz temperamenta htjenja i volje našega naroda, a nemaju da budu puka kopija 60godišnjeg tehničkog rada drugog Sokolstva. U ovom pravcu neka se vodi i težnja kako za odore tako i za cjelokupan ostali organizatorski prosvetni rad.

X. Osnutak dječjih društava na selima.

Ako promotrimo današnje stanje u Sokolstvu, onda opazamo, da je u mnogim mjestima zbog političkih borbi starijih, odgojenih u doba ropstva, nemoguće osnovati sokolsko društvo i raditi za Sokolstvo. No što je nemoguće sa starima to je moguće sa omladinom. Radi toga neka se pretrese pitanje, da li je moguće imati sokolsko društvo od 6 do 18 godina sa upravom starije braće, ako to ne, da li može da postoji sokolsko odjeljenje omladine ili odsjek obližnjega društva. Korist od toga bila bi velika, jer bi obuhvatili lakše omladinu za ideju Sokolstva i intenzivnim sokolskim radom spremili dobar kader Sokolstva, a osim toga mnogi učitelji veoma bi rado osnovali sokolske čete u svojim školama. Primjer rada u školama djelovao bi odgojno i na ostalu djecu i u školama proveo bi se duh Sokolstva.

XI. Sokolstvo i politika.

Sokolstvu u poratnom vremenu najviše je škodila politika, jer se ona u širokim neukim masama najbolje dala izrabiti protiv Sokolstva. Općenito se sudilo po funkcionarima, koji su zauzimali viši položaj u Sokolstvu. Da bi se izbjeglo svakog pomisli, a pogotovo uplivima političkih partija na Sokolstvo, to se predlaže, da na čelu jugoslavenskog Sokolstva, naime saveza, župa i društava, ne budu vodeće uloge u Sokolstvu zauzimali aktivni eksponirani partijski političari.

(Slična predloga sta dospela od sokolskih žup Maribor in Kranj.)

XII. Sokolstvo i socijalizam.

U ovom pitanju zauzimamo stanovište, da Sokolstvo i socijalizam po demokratskoj biti idejno su srodni i nemaju se pobijati organizatorski i načelno, jer smo mnijenja, da poratni evolucijoni socijalizam bilo nacionalni ili internacijonalni u našoj državi kao i u ostalim slavenskim zemljama nije nikakva anacijonalna institucija, jer naglašavanje njegova internacijonalizma nije ništa drugo, nego evolucija humanosti i altruizma. To su u ostalom i vrline Sokolstva. Zato u Sokolstvu može da bude mjesto svakom onom, koji se zanaša socijalističkim principima, a koji ne traže diktaturu klase nad klasom, već pravo klase (staleža) da on živi, razvije se i dobiva svoju određenu vrijednost u društvenom i narodnom životu. Socijalni položaj radništva s obzirom na njihove sindikalne organizacije u kojima vide rešenje svoga životnog problema ne može se uzeti kao jedna protusokolska organizacija. Budemo li socijalizam pobijali, dovest će se do toga, da ćemo radnika posvema otuđiti Sokolstvu i da ćemo pokraj sokolskih organizacija imati i radničke, a to nije naša svrha, već obratno prikupljenje sviju sila, a naročito siromašnih delova našega naroda, kome treba najviše odgoja u duhu Sokolstva.

XIII. Sokolstvo na selu.

Unutar redova sokolskih i kod izvjesnih društava vlada mišljenje kao da Sokolstvo nema da širi ideju na selu, školi i vojsci i da ne stupa u zajednicu rada sa tima faktorima našega narodnoga života. Međutim mi u tom pogledu stojimo na obratnom stanovištu, naime da Sokolstvo imade da ulazi u sve institucije i da svoj sustav odgoja kako u pogledu tijela, tako u pogledu duše i morala ima da širi u svima institucijama, a naročito u selu, vojsci i školi, nastojeći, da naš javni život živi, razvija se i odgaja se u duhu odgoja sokolskog. Radi toga Sokolsko društvo I. u Zagrebu izjavljuje, da se u pogledu odnošaja Sokolstva spram sela, škole i vojske ima ostati na stanovištu, kako je to predvidio i zaključio prvi sokolski sabor u Novom Sadu, uzevši kod toga sve one pozitivne i negativne strane, bile one prilikom naših sletova ili ostalih sokolskih priredaba. Tu našu tvrdnju potkrijepljujemo sa intencijama ideologije dra. Tyrša, koji kaže, da sve dotle nismo ispunili svoju zadaću, dok cijeli narod ne bude odgojen u duhu Sokolstva, a naše je duboko uvjerenje, da samo tako radeći može ideja Sokolstva postati ideja naroda, u protivnom da ćemo postati malovaroška gimnastička institucija. No opaža se, da sistem sokolskog rada u gradu nije moguće primijeniti na rad u selu. Naš seljak u većini tvrd od poljskih radova nije fizički ni duševno odgojen tako, da može da od njega postane elastični gradski gimnastičar i Soko. U drugu ruku nema sokolskih domova sa potrebnim spravama. Tu treba nastojati, da se iz sokolskog sustava kako za odgoj fizički, tako i duševno-moralni uzme onaj dio sokolskog sustava, koji će provadan kao takav odgojiti naše selo u duhu Sokolstva u gradu, te približiti gradskim sokolskim društvima, a osim toga na taj način približiti će se u radu za rod, grad i selo. S ovim prilikama i ovim mislima, treba da računa u prvom redu pred-

njački zbor našega saveza, koji treba da zaključi, da se u tehničkom vodstvu saveza osnuje posebni odbor tehničara, koji će voditi računa o primjeni ideje Sokolstva među široke mase naroda, za koju će takvi odbor spremi posebne vježbe za rad Sokolstva na selu. Ne prejudiciramo zaključku tehničkog odbora saveza, ali mislimo, da bi narodne junačke igre (sustav lake atletike), zatim redovne i proste vježbe, a kraj toga prosvjetno odgajanje našeg sela u duhu sokolskom bilo dostatno za naše selo. Još jedno moramo da spomenemo: jasno je samo po sebi, da Sokolstvo ne možemo dijeliti po klasama na gradsko i seljačko, jer ono može biti samo jedno, ali stoji i to, da moramo privući u kolo sve one, koji sačinjavaju 90 % našeg naroda, a to je naš seljak bez čega Sokolstvo ne može da doživi konačnog svoga cilja, a to je da cijeli narod bude odgojen u duhu Sokolstva. Ovdje je to po našem mišljenju glavno naći metod i zajedničke dodirne tačke rada sela i grada, vodeći Sokolstvo u selu i u gradu istaknutom cilju Sokolstva.

XIV. Sokolstvo u školi.

Što se tiče škole stojimo na stanovištu, da osim nekoliko slabijih pokušaja Sokolstvo u tom pogledu nije mnogo učinilo i ako je prvi sokolski sabor naglasio, da će raditi da duh tjelesnog odgoja Sokolstva proдре u škole, i ako je od tadašnjih predstavnika države i vlade bila obećana svekolika pomoć kako materijalna tako i moralna. Istina jest, da smo u cilju tih zaključaka prvog sokolskog sabora dobili nekoliko naredaba u pogledu telesnog odgoja u školama na principima Sokolstva, ali cijeli ovaj rad je bio bez sustava i nesređen, a naročito je na razne načine tumačen. Radi toga mora da u ovom pitanju postoji jedan sustav i određeno mišljenje u pogledu uvadjanja sokolskog sustava u školama. Taj će sustavni rad biti samo tako moguć, ako se učitelstvo predobije za Sokolstvo i ako se ono odgoji za pionire Sokolstva u našem podmlatku i na taj način spoji rad škole i rad Sokolstva. Radi toga predlažemo, da se unutar saveza uredi učiteljsko-pedagogijski odsjek za djecu, kome će biti svrha, da spremi učitelje strogo na sokolskim principima za rad sokolski među školskom sokolskom omladinom. S time u vezi predlažemo, da pošto je odgoj naraštaja posebna i najteža zadaća rada u Sokolstvu, to se ovaj deo rada u dvorani mora da preda u ruke stručno pedagoški odgojenih prednjaka. Radi toga je potrebno unutar prednjačkih zborova, župe i saveza da postoje posebni naraštajski odsjeci, koji će se baviti odgojem našeg naraštaja, a koji će dobivati upute od učiteljsko-pedagogijskog odsjeka Saveza, koji radi po prijedlozima i zaključcima prednjačkog zbora saveza. U tima naraštajskim odsjecima ne smije da falj ni liječnik, ni učitelj. S tim u vezi treba da se razčisti i pitanje dječje samouprave, a to jest da dijete u Sokolstvu ne može da ostane samo objekt rada nego subjekt rada u Sokolstvu, a to znači potrebno je unutar naraštajskog odsjeka da postoji poseban odbor od samih naraštajaca (-jki) koji pomažu naraštajskom odsjeku i vrše neke funkcije u sokolskome radu, te pod nadzorom starije braće spremaju se za radnike u Sokolu.

XV. Sokolstvo u vojsci.

Kako za selo i za školu, tako vrijedi i za vojsku. Iz sokolskog sustava treba uzeti onaj deo koji je za vojsku, koji odgovara potrebama i prilikama vojske, a kraj toga, da taj rad ide u duhu ideja Sokolstva, kako bi vojska, kroz koju prođe skoro cijeli naš najbolji deo naroda, bio odgojen u duhu Sokolstva i kao takav, kad dođe kući, postao propagator i radnik ideje Sokolstva. No, mora se i u Sokolstvu da radi i obratno, to jest u sustav Sokolstva, koji to već predviđa, moraju se uzeti neki delovi vojničkog vježbanja, kako bi Soko stupanjem u vojsku olakšao rad sebi i vojsci i da odgojem u sokolskim društvima bio bi odgojen i za vojnike naše narodne

države, koji bi već tim odgojem skraćivao rok svoje službe u vojsci, a s tim povećao i materijalno stanje naše države. Sokolstvo, radeći tako, postalo bi faktor za uvadanje narodne milicije. Radi toga je potrebno, da unutar organizacije društva, župe i saveza postoje posebni referenti, za vojsku, koji će realno provadati zajednicu misli i rada između Sokolstva i vojske.

Predlog sokolske župe v Osijeku.

Da bratski Sokolski Sabor zaključi osnutak triju plemenskih potsazeva: srpskog, hrvatskog i slovenskog pod teritorijalnim, reprezentativnim Jugoslovenskim sokolskim savezom, a prema tomu neka se izmijeni zaključak Vidovdanskog Sabora iz godine 1919., kojim je zaključeno ustrojstvo sadanje organizacije.

Predlog sokolske župe v Celju.

Namesto sedanjega rednega članstva se uvede zopet stara razdelitev v podporno in izvršujoče članstvo. Izvršujočim članstvom se smatra samo ono, ki telovadi ali sodeluje v odboru ali prosvetnem odseku. Podporno članstvo ima samo aktivno volilno pravico, izvršujoče tudi pasivno. V tem zmislu je urediti sedaj veljavna društvena pravila.

Resolucije starešinstva JSS.

I. Naše naloge.

Upoštevajoč želje in stremjenja jugoslovenskega naroda, je Sokolstvo naše kraljevine na svojem prvem saboru na Vidovdan v Novem Sadu leta 1919. izvršilo popolno uedinjenje vseh na njenem teritoriju obstoječih sokolskih organizacij. Na tem temelju gradimo svojo sokolsko stavbo. Smatrajoč za svojo glavno nalogo: služiti v svobodni domovini svojemu narodu in svoji državi z vsemi fizičnimi in moralnimi močmi, jugoslovensko Sokolstvo ponovno poudarja, da smatra ideje ustanovitelja Sokolstva dr. Miroslava Tyrša kot neomajno podlago za svoje sokolsko delo, črpajoč iz bogastva in globokine njegovih idej vedno novo moč in nove pobude.

Svojo po njem nam dano nalogo: vzgojiti ves narod k najvišji telesni in nravni popolnosti, k pravi svobodi in k razvitju in uveljavljanju njegovega izrazitega značaja, smatramo za svoj glavni namen, ki naj nakazuje smer javnemu in zasebnemu življenju vsakega Sokola in vsake Sokolice.

Dati in ohraniti hočemo narodu najpopolnejšo moč, ki s svojo vedno se dovršujočo mogočnostjo nepremagljivo in trajno zagotavlja narodu življenje v neskončni čvrstosti, zavesti in neminljivi navdušenosti. S harmonično telesno in duševno vzgojo, ki temelji na težnji, doseči absolutno telesno in duševno svobodo in samostojnost, in ki ji je podlaga prosveta, napredek in lastna sodba vsakega posameznega človeka, ter s harmonično telesno, nravno in duševno vzgojo, ki jo vodi težnja, doseči absolutno samospoznanje in samoceno vsakega posameznika v vsakem oziru, v telesnem, duševnem in nravnem, z vzgojo, ki temelji na popolni enakosti, bratski ljubezni in človečnosti, odkritosti in na vseh lastnostih čistih značajev — hočemo doseči svoj namen in smoter.

Nravno in telesno vzgojo smatramo kot podlago vsemu življenju naroda, podlago njegovemu zdravju, njegovi čilosti in njegovi delavnosti. Sokolstvo mora biti mogočna opora vsemu stremljenju naroda po višjih ciljih, mora biti izraz njegove moči in njegove zavednosti.

Za glavno nalogo Sokolstva v svobodni državi smatramo: vzgojiti vsakega člana — in s tem tudi vsakega pripadnika jugoslovenskega naroda — v dobroga, telesno, duševno, nravstveno harmonično razvitega zdravega človeka.

Po doseženem cilju — po uedinjenju in osvobojenju našega naroda — mora Sokolstvo predvsem sodelovati pri zgradbi trdnega in stalnega temelja pridobljene samostalnosti. Podlago tega pa tvori zdrav, izobražen, npravno in samozavestno živeč državljan.

II. Sokolstvo, narod, država in politika.

Jugoslovensko Sokolstvo ponovno naglaša, da smatra uedinjenje jugoslovenskega naroda za dovršeno dejstvo. Sokolstvo hoče ostati last celotnega jugoslovenskega naroda. En narod, ena država, eno Sokolstvo!

Jugoslovensko Sokolstvo bo z ozirom na to branilo vsak trenutek edinstvo jugoslovenskega naroda, edinstvo in neodvisnost jugoslovenske države proti vsem notranjim in zunanjim sovražnikom.

Sokolstvo se v svoji svobodni državi, ki jo je pomagalo graditi ne samo s svojimi idejami, temveč tudi s svojimi najboljšimi brati, ne more odreči vplivu na zgradbo in utrditve te države v duhu sokolskih načel: napredka, demokratizma in socialne pravičnosti.

V duhu teh načel se mora prevzgojiti vsakega člana iz nezadovoljnega, odvisnega in nezavednega v svobodnega in politično zavednega državljana.

V notranji politiki ostane Sokolstvo čuvar notranjega reda in državnega ustroja in bo delovalo na to, da se vse naše državno življenje izpopolnjuje v duhu sokolskih načel.

Jugoslovensko Sokolstvo je nepolitična organizacija, toda vsakemu Sokolu naj bo svet Tyršev ukaz, da imej vsakdo trdno in lastno politično prepričanje, ki odgovarja sokolskim načelom. Odklanjamo programe političnih strank, ki so v nasprotju s temi načeli! Politično delovanje vsakega Sokola v ostalih političnih strankah bodi uravnano po sokolskih načelih. Vsem članom sokolske organizacije, ki delujejo v javnem življenju, se nalaga, da uravnajo svoje javno delovanje v zmislu teh načel. Člani Sokolstva naj bodo kritični pripadniki svojih političnih strank in tudi v politični agitaciji ne smejo prekoračiti mej sokolskega bratstva, strpljivosti in dostojnosti.

Vse članstvo sokolske organizacije je dolžno, da se seznanj z ustavo in z vsemi državljanskimi dolžnostmi in pravicami ter da si vzgoji čut za soodgovornost o odločanju usode lastne države, katere vsa moč izhaja iz zavednega ljudstva in katere največja slabost je nezavedno, neizobraženo in nepozrtyovalno ljudstvo.

Sokolstvo zahteva od vseh svojih članov, da se povsod, to je v privatnem in javnem življenju, kjerkoli se križajo lastne zahteve v zahtevami drugih, ravnavo brezizjemno po zahtevah socialne pravičnosti in sokolskega bratstva.

Jugoslovensko Sokolstvo izraža svoje simpatije tlačanim in zarobljenim plastem našega naroda in se hoče pobrigati za njih telesno, duševno, npravno, gospodarsko in politično povzdigo, neodvisnost in svobodo.

III. Sokolstvo in verstvo.

Sokolstvo priznava svobodo prepričanja in mišljenja vsakega posameznika in zahteva od svojega članstva, da bodi moralno neoporečno in da spoštuje vsako iskreno mišljenje in pošteno prepričanje in mišljenje drugih.

Glede vere stojimo na stališču, da je vera najintimnejši in najsvetejši del notranjega življenja vsakega posameznika. In ta bistveni del človekovega svetovnega nazora Sokolstvo ceni in spoštuje. Obsoja pa vsako zlorabo tega plemenitega bistva človekove duševnosti v kakršnekoli neverške namene, ravno tako kakor obsoja izrabljanje kakršnihkoli kulturnih in političnih organizacij za uveljavljanje svetne moči kateregakoli verstva.

Sokolstvo spoštuje vsako versko prepričanje.

IV. Sokolstvo in druge organizacije v narodu.

Napram vsem organizacijam v narodu, ki Sokolstvu niso nasprotne in katerih program ni v nasprotju s principi Sokolstva, zavzema jugoslovensko Sokolstvo prijazno in prijateljsko stališče. Članstvo lahko sodeluje v teh organizacijah in njihovih odborih.

Sokoli in Sokolice, ki so člani organizacij, ki ne nasprotujejo ideji Sokolstva, so dolžni, da se tudi kot člani nesokolskih organizacij brezpogojno ravna po sokolskih načelih.

V. Sokolstvo in vojska.

Sokolstvo rešuje vprašanje občnega medsebojnega razmerja Sokolstva kot ideje in kot organizacije napram jugoslovenski narodni vojski na podlagi temeljnih načel sokolske misli, izmed katerih se dotika tega vprašanja v prvi vrsti načelo, da moramo stremeti za tem in delovati na to, da pride v sokolski krog ves narod, da bo ves narod deležen sokolske vzgoje.

Jugoslovenska narodna vojska je važen in odličen del našega naroda. Pot sokolske ideje vodi torej tudi v našo vojsko, kakor spada naša vojska v naše članstvo.

Da ne delamo nikake stanovske izjeme, ki bi prizadela načelo enakosti, ki velja za nas v našem notranjem delovanju, kakor tudi za narod z našega gledišča, poudarjamo predvsem:

Dolžnost vseh posameznih sokolskih edinic je, da dajo članom naše narodne vojske čim ugodnejšo priliko postati člani naše organizacije in postati deležni sokolske vzgoje.

Sokolstvo si obenem nalaga dolžnost, da v onih primerih, ko bi bili zaradi nerazumevanja ali podobnih činjenic vojaki od strani vojaške oblasti ovirani v pristopanju v sokolsko organizacijo ali v sodelovanju pri sokolski vzgoji, izkušajo vojaškim oblastim pojasniti pomen sokolske vzgoje in z njimi najti sporazum, ki bi odstranil vse zgoraj omenjene ovire.

Ne kršeč načelo enakosti, smatra poleg tega Sokolstvo za svojo dolžnost, da išče ožjih stikov z jugoslovensko narodno vojsko, Sokolstvo smatra vojsko za sporedno narodno ustanovo ter se zaveda, da s svojo vzgojo v svoji organizaciji podpira delo vojske v mirni dobi s tem, da vzgaja krepkejši, okretnejši in moralno silnejši material za narodno vojsko, kakor je samo v korist vojske in našega naroda, da se prenese v občno telesno vzgojo vojske, ki tvori važen del strokovne telesne vzgoje vojaka, sokolski telesnovzgojni sistem in sokolski duh.

Obenem se pri tej priliki mora poudariti, da se izvedbi sokolskega vzgojnega sistema v posameznih društvih mora posvečati pozornost tudi v oni smeri, da izvajamo vaje, ki merijo na strokovno vojaško vzgojo, kolikor imamo za to potrebnih sredstev in se to vrši v zvezi z vsestransko sokolsko vzgojo.

Končno vidi Sokolstvo v jugoslovenski narodni vojski priliko za najizdatnejše širjenje sokolske ideje v jugoslovenski narod.

V zmislu tega načelnega stališča sklepa sokolski sabor v zadevi jugoslovenske narodne vojske naslednjo resolucijo:

1.

Tehničnemu vodstvu JSS. nalagamo nalogo:

1.) da izdela na podlagi sokolskega sestava vadbeni načrt za vsestransko telesno vadbo vojaka, ki se ima vršiti vsak dan. Vadbeni načrt mora obsegati vaje iz vseh panog sestava, vendar morajo biti vaje izbrane tako, da odpade nabava posebnega orodja, temveč da vojaški oddelki lahko uporabljajo primitivna sredstva za svojo vadbo.

Vadbeni načrti morajo zadostiti popolnoma zahtevkom vsestranosti, zanimivosti in raznovrstnosti ter naj obsegajo poleg prostih vaj in vaj s priročnim orodjem predvsem vaje v različnih skokih, metanju kamna, v teku, plezanju, rokoborbi ter vaje, ki pospešujejo spretnost v premagovanju terenskih zaprek.

Metodična navodila naj odpravijo vsako duhomornost ter naj poudarjajo higiensko potrebo, da vojak izvede svoje telesne vaje brez težke obleke. Dalje naj obsegajo ta navodila vsakoletne tekme in javne nastope vojaštva.

Te vadbene načrte s točnimi metodičnimi navodili in tekmovalnimi redi naj Sokolstvo predloži gospodu ministru vojne in mornarnice, kateremu naj tudi v ostalem dá na razpolago svoje strokovno znanje v svrhu izboljšanja telesne vzgoje v vojski.

2.) V posameznih društvih naj se ustanovijo strelski odseki, ki bodo imeli nalogo, vaditi telovadeče članstvo v streljanju. Vojaške oblasti naj se ob ustanovitvi prosí, da dajo na razpolago za vadbo potrebne puške in strelivo.

V posameznih društvih naj se ob priliki pešizletov članstva in moškega naraščaja intenzivneje vadi čitanje kart in proučavanje terena.

2.

Pri posameznih vojaških oddelkih, oziroma v posameznih vojašnicah, naj se ustanavljajo prostovoljni sokolski krožki, to je skupine članov-Sokolov in vojakov, ki prostovoljno pristopajo k tem krožkom. V teh krožkih se vrši v prostem vojakovem času sokolska vzgoja pod vodstvom prednjakov, ki so člani krožkov in prednjakov bližnjega sokolskega društva.

Sokolske krožke imajo v evidenci bližnja sokolska društva ter jim dajejo priliko za javne nastope in jih podpirajo v vsakem pogledu. Pri saveznem tehničnem odboru naj se ustanovi poseben referent za vojaške sokolske krožke.

3.

V vsakem sokolskem društvu, ki ima člane tudi pri vojaki, se ustanovi odsek, ki vzdržuje trajen stik s svojimi člani-vojaki na ta način, da z njimi dopisuje ter jim pošilja novosti iz domačega društva, jih spodbuja k sokolskemu delu pri vojaki, ustreza njihovim željam, kolikor zadevajo te želje sokolsko delovanje in jim preškrbuje sokolsko literaturo.

IZ ŽUP

III. slet sokolske župe Bačke bio je održan na dan 15. i 16. juna 1924. god. u Starom Bečeju. Raspored sleta:

Na dan 15. juna u 6 časova bila je utakmica nižih odeljenja članova, članica i naročita utakmica pojedinaca. Članovi (5 odeljenja) takmičili su se: u prostim vežbama (druga Sarajevska), na vratilu, na razboju, konju na š., u puzanju (uže), u bacanju kugle, u skoku u daljinu i u trčanju na 100 y. Prvo je bilo I. odeljenje iz Novoga Sada dobivši 85 %, drugo II. odeljenje iz Novoga Sada 78 %; treće odeljenje iz Starog Bečeja 77 %, četvrto iz Sombora 75 %, a peto III. odeljenje iz Novoga Sada 64 %. — Za sprave je bila određena druga vežba (nižih odeljenja) Sarajevska. Za proste vežbe bilo je i nastupanje. Na utakmicama odeljenja bila su zastupana samo tri društva, a to je prema broju društava (25) Bačke župe vrlo malo. Sam Novi Sad imao je 3 odeljenja. A ostala društva kao: Subotica, Petrovaradin, Karlovci i t. d.? Inače je bio uspeh utakmice vrlo dobar. Od pojedinaca najbolji je bio br. Novak Ruškuc dobivši punih 100 % (iz Novoga Sada).

Članice takmičile su se (3 odeljenja): u prostim vežbama, na gredi, u skoku u daljinu, u bacanju lopte i u trčanju na 75 m. Za proste vežbe bilo je određeno nastupanje. Prvo je bilo odeljenje iz Novoga Sada 75 %, drugo Stari Bečej 64 % a treće Srbobran 60 %. — Na utakmicama članica isto tako učestvovala su samo tri društva — i to baš ista društva kao na utakmicama članova. Dakle učešće razmerno malo. — Kao pojedinac najbolja je bila sestra Tezka Malinka iz Novoga Sada dobivši 88 %.

U naročitoj utakmici pojedinaca (članova) učešće bilo je ovako: bacanje kugle 8 članova, diskos 3, koplje 3, lopta 4, teret (50 kg) 5, skok motkom 4, skok u daljinu 4, skok u visinu 4, troskok 3, trčanje (100 y) 4, plivanje 9 (100 m). Najbolji rezultat postigao je: kod bacanja kugle br. Lazar Mudrinski iz Srbobrana 10·45 m, diskos br. L. Mudrinski 31·50 m, koplje br. Vojislav Plavšić iz Sombora 38·10 m, lopta br. L. Mudrinski 48·43, teret br. Slobodan Petrović iz Kule 17puta, skok motkom br. Vojislav Plavšić 2·90 m, skok u daljinu br. Đorđe Ilić iz Novoga Sada 5·82, skok u visinu br. Milan Stojković 1·60 m, troskok br. Đorđe Ilić 11·10 m, trčanje br. Đorđe Ilić 100 y za 12 sekundi, plivanje br. L. Mudrinski 100 m za 75 sekundi. Svi ovi utakmičari morali su se takmačiti i u prostim vežbama kao pojedinci. Ocena se nije računala. Uspeh ove utakmice bio je odličan. Kod trčanja nije mogao uspeh da bude bolji, pošto zbog jednog časovnika mogao je trčati uvek samo jedan član, što ide na štetu uspeha, pošto nema takmaca. To isto je bilo i kod trčanja u odelenjima članova i članica.

Celokupan uspeh utakmice bio je vrlo dobar. Sve je išlo glatko, brzo. Sudije osim braće i sestara iz tehničkog odbora župe Bačke bili su i iz Beogradskog društva (matice).

U 9 časova počela je proba za zajedničke vežbe uz glazbu.

U 20 časova mornari rečne flotilje priredili su osvetljenje na Tisi.

U 20½ časova bila je sokolska akademija pod vedrim nebom. Osim vežbanja bilo je i pevanje koje je izvelo Crkveno Pevačko Društvo i Zanatlijsko Pevačko Društvo iz Starog Bečaja i muški zbor Starobečejskog sokolskog društva. Raspored vežbanja: 1.) ženska deca iz Srbobrana: proste vežbe; 2.) ženski podmladak iz Novog Sada: končići; 3.) ženska deca iz Mola: proste vežbe; 4.) članice iz Subotice: «devetku» proste vežbe; 5.) članovi iz Novog Sada: vežbe na razboju; 6.) članice iz Subotice: vežbe sa šalovima; 7.) članice iz Subotice: ritmičke proste vežbe; 8.) članice iz Beograda (matice): vežbe sa sitama; 9.) članovi iz Beograda (matice): «Pad Tirana». Vežbalo se je uz pratnju klavira. Uspeh vrlo dobar. Poseta ogromna. Čisti prihod 10.000 dinara.

Na dan 16. juna uz sitnu kišu dovršena je bila naročita utakmica. Osim toga bila je i utakmica vojnika, i to: 3 odeljenja VII. pešad. puka i 1 odeljenja mornara, svi iz Novoga Sada. Takmičili su se u vežbi sa puškama (četvrta vežba br. Vojinovića), u bacanju kugle, u skoku u daljinu, u skoku u visinu i u trčanju na 100 y.

U 11 časova bila je svečana povorka sa vežbališta kroz grad. U povorei sa starešinstvom Bačke sokolske župe bili su i zastupnici vojske, zastupnik Ministarstva Prosvete i članovi Beogradskog Sokolskog Društva (matice) sa svojom novom zastavom na čelu kao i zastupnik Jugoslovenskog sokolskog saveza. Svega je bilo: članova u svečanom odelu 232, članica u vežbačkom odelu 146, muškog podmlatka 317, ženskog podmlatka 268, muške dece 97, ženske dece 85 (deca samo iz Staroga Bečaja), sokolska konjica (u svečanom odelu) 17, vojske: pešaka i mornara 167, skauta 35 (sa državnom zastavom). Pred članovima je bila zastava društva iz Iriga. — Povorka sa vojnom glazbom išla je glavnim i lepim ulicama i stala je pred gradskom vešnicom. Tu sa balkona kao izaslanik g. Ministra Vojnog govorio je Sokolima i narodu pukovnik g. Švabić, starešina Bačke sokolske župe br. dr. Pao-

las, predsednik grada Starobečejskog, kao izaslanik g. Ministra Prosvete i Jugoslovenskog sokolskog saveza br. Miroslav Vojinović, i kao izaslanik sokolske župe Zagrebačke br. dr. Branko Mrvoš. — Svi govori puni sokolske težnje i značaja pozdravljeni su bili sa velikim oduševljenjem. — Posle toga bilo je defilovanje Sokolstva i vojske.

U 16 $\frac{1}{2}$ časova točno počelo je javno vežbanje na sletištu kod železničke stanice. Sletišta je bilo veoma lepo udešeno. Bile su i tribine s jedne strane. Vežbalište lepo, ravno, bez prašine. Samo nove plehane značke (za vežbače) nisu se ponele. Pošto su tanke, vrlo lako daju se saviti i pri malom dodiru sa strane lako se izvade. Trebale bi da budu od jačeg materiala. Raspored vežbanja: 1.) članovi na broju 338: proste vežbe Sarajevske (se-ljački redovi); 2.) muška i ženska deca 162 (samo iz Starog Bečaja: proste vežbe br. Bogunovića; 3.) ženski podmladak na broju 288: proste vežbe ženskog podmlatka sa Praškog sleta 1920. god.; 4.) muški podmladak 346: vežbe kratkom palicom br. Vrana; 5.) članovi vežbe na spravama: 2 vratila, 2 razboja, puzanje na užetu i skokovi preko visokog konja na širinu i uzduž (Beograd); 6.) članice 147: proste vežbe Sarajevske; 7.) vojska: VII. pešad. puk 120 i mornari 35, svi iz Novog Sada: vežbe sa puškama br. Vojinovića.

Vežbano je bilo uz vojnu glazbu. Najboljom tačkom bile su vežbe sa puškama: po izvođenju, po disciplini i po ravnanju — vojnici odneli dakle pobjedu. Tačka proste vežbe članova uspela je vrlo dobro — no bilo je i takvih vežbača, koji nisu vežbali baš pravilno i nisu se umeli ravnati (naročito pri vežbi IV. i V.). Tačka dece (muške i ženske) vežbana je bila tako polako, da je činila utisak svega mogućega, samo ne utisak dečiji. Vežba dece mora biti živa, radosna, kako to sam dečiji karakter zahteva. Vežbe podmlatka sa palicama, i ako su bile izvedene dosta složno, nisu uspele. Pre svega palice nisu se mnogi put ni videle (bez boje), a drugo razmak preko jedne značke za sitnu omladinu nije dobar. Suviše su bili rastegnuti i razmak među njima velik. Boja palice treba da bude takva, da se lepo razlikuje od boje tela, zemlje i svega. Članovi na spravama bili su vrlo dobri, neki i odlični (Novi Sad, Beograd). Tačka ženskog podmlatka bila je teška za podmladak naš u većem broju, ravnanje se vrlo teško da održati pri njima. Tačka članica: prva vežba bila je vrlo dobra, druge dve trebale su biti mnogo bolje.

Da se svi naši vežbači ne umeju dovoljno ravnati, pokrivati, da ne umeju pri hodanju zbijati se i razvijati kako treba, da ne umeju održati pojedinačan rad u vezi sa disciplinom i sa tačnim, ponosnim izvođenjem svakog pokreta, to su pojave, koje susrećemo na svim našim sletovima i protiv kojih stalno se borimo i — ne uspevamo. Tim nedostacima treba dodati još i neznanje dužnosti mnogih vodnika i vodnica pojedinih kolona, koji vodeći poverene vežbače lutaju sa njima po vežbalištu. Ovim celokupnim nedostacima ne može se postići nikad puni uspeh, nikad čisti rad, nikad lepa, prijatna i vaspitna skladnost, koju na sokolskim vežbalištima želimo videti i osetiti — celinom.

A od imenovanih nedostataka bilo je i na sletištu u Starom Bečaju. Ne toliko da se ne bi moglo govoriti o uspehu, ali bilo ih je. Dužnost je onih, koji su grešili, da u buduće budu uzorni. Naročito sestre.

Inače je uspeh celokupnog vežbanja prema svim ostalim župama bio vrlo dobar. Brojevima vežbača pak Bačka župa nadmašuje sve ostale.

Tačka za tačkom išla je glatko, brzo, u punom redu i usled praktičnih, kratkih nastupanja vežbanje je bilo završeno u 18 $\frac{1}{4}$ časova, dakle za nepuna dva časa.

Samo u raspored vežbanja trebalo je uvrstiti dečije razne igre, za pomladak ili za razne druge vežbe: skokovi, nadvlačenje, različenosti i t. d., da bi slika telesnog vežbanja bila svestranija i potpunija.

Foseta na javnom vežbanju bila je velika. Najviše je bilo seljačkog sveta iz Starog Bečaja i okoline.

Celokupnim izvođenjem sleta upravljao je načelnik župe br. Milan Teodorović i sestra načelnica Liduška Mihalova uz pomoć članova i članica tehničkog odbora župe.

Stari Bečej ima 20.000 stanovnika, od kojih ima 8000 Srba, a ostali su Madari ili pomadareni stanovnici. Rad Sokolstva sa vojskom zajedno — sletišta — utakmice, povorka, izaslanici ministarstva i Sokolstva, sokolsko-narodni govor, javno vežbanje, akademija — to je nešto, čime se nije Stari Bečej nikad pre mogao ponositi. Sve je to izazivalo poštovanje i divljenje. Sa narodno-vaspitnog gledišta ovaj slet bio je zamašna značajka. Mnoštvo seljačkog naroda iz okolice došlo je, da vidi Sokolstvo i sokolski rad. A najviše je sokolski rad progovorio sreću i dušu baš tog naroda. S toga je i razumljivo, da su se mnogima, naročito starijima, suze radosnice pojavile u očima.

Bačka sokolska župa radi zbilja veoma uspešno za osveštenje svoga naroda, koji se bio otudio i koji beše zalutao za gospodstva Madara. Osim toga ista župa ubraja se u najjače i najurednije župe u savezu. Ima još i tu sreću da se nalazi u najbogatijem kraju cele države. I za ishranu za vreme sleta dobiveno je na darovima 600 kg brašna, mnogo masti, mesa i koječega. Toga nije bilo još kod ni jedne druge župe. Za ishranu brinula su se sa požrtvovanjem vredna ženska društva u Starom Bečeju, na čelu sa sestrom Popovićevom, ženom starešine Bečejskog sokolskog društva, brata dra. Milana Popovića. Svi su se hranili odlično i jeftino.

III. slet Bačke župe je završen! Stari Bečej bio je sokolski kao nikad. A takav će i ostati. Starobečejsko sokolsko društvo ima u tom pravcu veoma delikatnu ulogu i zadatak.

A sama Bačka župa? Kako tehničko tako i upravno vodstvo može biti samo ponosno na rad društava i članstva svoje župe. A ponosna mogu biti i sva društva i sve članstvo. Takvim se radom ide samo napred. A tek na osnovi reda, discipline, požrtvovanja i ljubavi Sokolstvo postaje zbilja pravim Sokolstvom. M. Vjć.

IV. slet Banatske sokolske župe u Vel. Kikindi. Banatska sokolska župa priredila je ove godine svoj slet u Vel. Kikindi. Velika Kikinda nalazi se na severnoj granici naše države, nekoliko kilometara je daleko od nje rumunska granica, a ni mađarska nije daleko od nje. Po prostoru svome vrlo je to velik grad, trgovački nerazvijen, ali sa mnogobrojnim srpskim seljačkim svetom. I pre rata važila je Kikinda kao najveće, najmnogobrojnije srpsko mesto u austro-ugarskoj monarhiji. Po broju srpskih duša zaostajao je za njom pre rata i sam Novi Sad. Kikindsko sokolsko društvo, koje je imalo da pripremi ovogodišnji slet župe, najstarije je društvo u Vojvodini. Osnovano je 1910. godine; u pravila svoja unelo je, da može osnivati filijale po drugim mestima, a to s razloga, što je tadašnja mađarska vladala vrlo teško i nerado dopuštala osnivanje sokolskih društava. Takvih filijala imala je Kikinda u Banatu u nekoliko mesta. Pre rata sa svojim filijalama, obično na Vidovdan, priređivala je svoje sletove. Za vreme rata bilo je optuženo sokolsko društvo u Vel. Kikindi za izdaju države, starešina i podstarešina bili su osuđeni i ganjani, i drugih oko 20 članova toga društva, i ako nisu bili osuđeni, imali su dosta da pretrpe za vreme rata. Po oslobođenju ovo društvo razvilo je ponovno živ rad. Vežbači i vežbačice, po stalno utvrđenom rasporedu, vežbaju u dvema sokolanama. U jednoj sokolani podignuta je pozornica, podigli su je članovi svojim rukama i trudom. U toj sokolani vežbaju ženska odeljenja i priređuju se u jesenjoj i zimskoj sezoni dobro posećena sela svake nedelje. Na slikama po zidu ove sokolane vidi se cela istorija kikindskog sokolskog društva, sve u njojzi odaje dobar red i istrajan

rad. U drugoj sokolani vežbaju članovi, gimnastičke sprave su u punome redu, najnovije, a ima ih toliko, da je malo društava u državi, koja su ovako sa spravama snabdevena. Organizacija sokolskog društva u Kikindi potpuno je izvedena. U društvu postoje sva odeljenja i svi odseci, koji su potrebni u dobro organizovanom sokolskom društvu. Tu imamo i konjaničko odeljenje pod vodstvom prednjačkog zbora. Prosvetno odeljenje ima ove odseke: predavački, diletantski, tamburaški i pevački, kao i fanfaru. Preko godine sokolsko društvo u Kikindi poslednjih godina priređuje stalno 14 do 16 sela sa raznovrsnim programom uz sudelovanje sviju svojih odseka, osim toga po 2 do 3 akademije; sudeluje prilikom sviju nacionalnih manifestacija, u mnogome pomaže ostala prosvetna društva u mestu. Ne samo u mestu, nego i na strani, priređivanjem javnih vežbi, akademija, zabava u susednim mestima širi sokolsku misao i pomaže slabijim društvima. Ovo je društvo pripremlilo i organizovalo taj slet, i to na opšte zadovoljstvo u svakom pogledu, a dalo je i najveći broj vežbača.

Izaslanik starešinstva JSS. bio je prilikom sleta podstarešina saveza br. Gjura Paunković, a izaslanik tehničkoga odbora JSS. br. Vladimir Kušćer. Prijetan utisak na građane izazvao je dolazak jednoga dela beogradskog sokolskog društva I. pod vodstvom br. dr. Voje Kujundžića. Sletu je ukazao svoju pažnju g. komandant Potiske divizijske oblasti, general M. Damjanović, time što je iz Subotice došao na slet.

Slet je bio brižljivo pripremljen. Primeran i uzoran red vladao je u svakome pogledu. Razmeštaj po dvoranama, određenim za članove i članice, tekao je neverovatnom brzinom tako, da posle pola časa po dolasku u grad, ne samo da je svako društvo bilo smešteno u prostrije, za njega određene, nego je i svako mogao biti na mestu gde mu je prehrana određena. Gostioničare su za to posebno određeni ljudi kontrolirali i može se reći, da je prehrana dobra bila. Pri povorkama, na sletištu, na akademiji i zabavi vršili su redari svoj posao tako, kako se samo poželeti može. Tribina podignuta na sletištu, koja je mogla da primi 1200 gostiju na sedištima i 250 u ložama, bila je vrlo lepo i solidno sagrađena i ukusno okićena kao uopšte i celo sletišće. Osim tribine svud unaokolo oko sletišta bila su postavljena sedišta. Građenje tribina, udešavanje i kićenje sletišta vršili su članovi sokolskog društva u Kikindi. Mnogo je pomogao odboru ondašnji garnizon svojim radom i prevoznim sredstvima.

Na sletu su sudelovala ova društva: Velika Kikinda, Banatsko Arandjelovo, podružnica kikindske konjice iz Mokrina, Srpski Krstur, Nova Kanjiža, Bašajid, Padej, Novi Bečej, Srpski Elemir, Veliki Bečkerek, Perlez, Srpski Itebej, Vršac, Opova, Čenta, Bela Crkva, Crepaža i Beograd I. kao gost. Vežbali su vojnici 27. peš. i 5. i 21. art. puka. Pri povorkama i na sletištu svirala je sokolska fanfara iz Vel. Kikinde, vojna glazba iz Vel. Bečkereka i glazba vojničke glazbene škole iz Vršca.

15. juna pre podne u 11 časova stigla su na kikindsku željezničku stanicu sva društva iz celoga Banata, sa gostima iz Beograda, osim društva iz Ban. Arandjelova, koje je ranije došlo. Ovo društvo zajedno sa svima članovima sokolskog društva iz Vel. Kikinde konjicom kikindskom i mokrinskom i sokolskom fanfarom dočekalo je ostala društva na stanici. Po napred utvrđenom propisanom i pojedinih društva saopštenom rasporedu postrojila se sva društva pred kolima u kojima su došla. Načelnik kikindskog sokolskog društva svrstao je društva i glazbe pred željezničkim stanicom. Starešina kikindskog sokolskog društva pozdravio je izaslanike saveza i bratska sokolska društva kao goste. U kratkome govoru istakao je značaj sokolskih sletova za propagandu sokolske ideje, zahvalio se svima, koji ovom prilikom pomažu, da sokolska misao u Kikindi i okolini ojača. Na pozdrav je otpozdravio starešina župe br. Milivoj Moljac. U svome govoru napomenuo je,

da je Kikinda i pre rata dobro vršila svoje sokolske dužnosti, da veliki zadaci još očekuju sva naša sokolska društva, da Sokolstvo neprestano mora da se razvija i napreduje, a napredovaće, ako u njegovim članovima bude dobre volje i energije za rad. Na dati znak krenula su sva društva u grad. U 12 časova bili smo u centru grada, u 12 $\frac{3}{4}$ svako je bio već za obedom.

Posle podne u 2:30 časova održana je utakmica na sletištu. Na sletištu je moglo biti prisutno oko 3000 gledalaca. Predviđeno je bilo natecanje članova u odeljenjima i pojedinačke prema redu natecanja JSS. članica u odeljenjima i pojedinačke prema redu natecanja za I. jugosl. svesokolski slet u Ljubljani 1922, muškog i ženskog naraštaja prema istom redu natecanja. Natecanje članova i članica nisu se vršila usled premalenog broja prijava — a tomu se nije ni čuditi, ako se uzme u obzir, da je ova župa tek u početku svog razvoja i da je većinom sastavljena iz malih seoskih društava. Naprotiv se je natecanje muškog naraštaja (3 odeljenja iz Vršca, Vel. Bečkerek i Vel. Kikinde sa 20 pojedinaca) i ženskog naraštaja (po 1 odeljenje iz Vršca i Vel. Bečkerek, svega 13 natecateljica), provelo u potpunom redu i sa dobrim uspešima.

Toga dana uveče u 8:30 časova održana je akademija u Narodnom Vrtu. Program su ispunila društva iz Vel. Kikinde, Vel. Bečkerek, Vršca i Beograda (sokolsko društvo I.). Može se reći, da je ova akademija bila najlepši deo programa izvedenoga u toku 15. i 16. juna. Svima društvima služi na čast, da su mogla sa tako lepim tačkama na ovoj akademiji da izadu pred publiku. Sve tačke bile su dočekane i ispraćene burnim aplauzom od strane mnogobrojne publike, a naročito vežba jedanaestorice Beograđana.

16. juna, drugog dana sleta, vreme je pomutilo program rada. Za predpodne zakazana proba nije mogla biti održana, jer je padala kiša. Održana je samo povorka i defilovanje. Impozantnu sliku pružala je povorka, na njenom čelu razvila se konjica, u povorci su svirale sve tri glazbe, za njome je išla vojska. Na balkonu gradske kuće toplim rečima pozdravio je gradskog načelnika i grad starešina župe br. M. Moljač. Gradski načelnik u svome govoru i otpozdravu župskome starešini pokazao je svu onu ljubav, koju je pre toga i on i njegov grad prema Sokolima u svakoj prilici pokazao, a na kraju svoga govora, u kome je naročito bila istaknuta misao jedinstva triju plemena našega naroda obratio s Sokolima s apelom, da i dalje i još intenzivnije nastave svoj rad a u tome radu naićiće na pomoć sviju onih, koji razume uzvišenu misao Sokolstva. Na kraju je govorio Sokolima stari Soko br. Djura Paun k o v i ć, zamenik starešine saveza. Naglasio je u svome govoru, da svaki dalji slet mora da svedoči o obnovljenoj i pojačanoj snazi sokolskih društava, mora da bude znak neprestanog njihovog napretka, fizičkog i moralnog jačanja njihova. Zatim je sa kule gradske kuće zasvirala fanfara sokolskog društva iz Vel. Kikinde fanfarski marš. Ovo odelenje kikindskog društva, koje radi tek nešto više od 2 meseca, svojim intenzivnim radom, svojim dobrim držanjem, odeveno u puno sokolsko odelo, obratilo je na sebe pažnju cele publike i zaslužuje puno priznanje. Posle toga nastupilo je defilovanje Sokola i vojske. Uzornim redom dobrog držanja prolazile su čete jedna za drugom i vojnički pozdravljale izaslanika saveza, komandanta Potiske divizijske oblasti i starešinstvo župe.

Posle podne u 4 časova održana je javna vežba na sletištu s ovim programom: Obvezatne zajedničke vežbe: Proste vežbe članova («Seljački radovi» brata M. Vojinovića), proste vežbe članica, proste vežbe muškog naraštaja, vežbe lukovima ženskog naraštaja, vežbe palicama muškog podmlatka, vežbe zastavicama ženskog podmlatka; dalje vežbe sa puškama, koje su izveli vojnici 27. pešad. i 5. i 21. artiljerijskog puka, proste vežbe i vežbe puškama vojne glazbene škole iz Vršca, vežbe članova na spravama, proste vežbe učenica rusko-srpske gimnazije na krugovima, zacrtanim na sletskom

prostoru i vežbe konjice. Vežbe članica iz Vel. Bečkereka sa raketima (tenis) kao i dečje igre morale su zbog kratkog vremena izostati. Sve su vežbe dobro izvedene, i ako je bilo još nedostataka, tako n. pr. u ravnanju članova, a naročito članica. Vandredno dobro su uspele proste vežbe muškog naraštaja, a i vežbe muškog podmlatka sa palicama. Bio je impozantan broj muškog i ženskog podmlatka, preko 450, odn. 400. Tu je budućnost župe! Zbog slikovitosti najbolje su se svidale vežbe ženskog naraštaja s lukovima, i vežbe učenica rusko-srpske gimnazije na krugovima. Primititi nam je, da su učenice rusko-srpske gimnazije nastupile pored toga mlade zajednički sa ženskim naraštajem, starije sa članicama u obvezatnim vežbama. Najveće oduševljenje izazvala je svojim nastupom vojska (430 vojnika) uzorno izvedenim vežbama. Primećujemo, da je kikindsko sokolsko društvo dalo 880 od 2052 nastupajućih. Na sletištu je moglo biti publike 5000 do 6000, i ona je s vremena na vreme davala znake svoga oduševljenja.

Uveče je održana zabava. Program je dalo kikindsko sokolsko društvo. Tom prilikom se videlo da kikindsko sokolsko društvo ima ne samo dobre vežbače, nego i dobar pevački i tamburaški zbor. Gosti su se prijatno osećali, ne samo uživajući u saznanju da su svoju dužnost kao Sokoli ispunili, nego i zbog intimnoga i dobrog dočeka od strane domaćih.

Razišli smo se iz Velike Kikinde sa verom, da mesno sokolsko društvo i Banatska sokolska župa imaju mnogo uslova, da se u kratkoj budućnosti naglo i znatno razviju. Sa tom željom smo se i oprostili od svoje braće i sestara.

Iz zagrebačke župe. Zagrebačka župa kralja Petra Svačića nalazi se ove godine pred velikim zadatkom, a to je priredba velikog pokrajinskog sleta i tehnička priprava za sokolski sabor. Sav ovogodišnji rad u župi posvećen je isključivo ovim dvema priredbama, koje su apsorbirale ne samo župske tehničare i funkcionare, već i gotovo sveukupno članstvo. Sudeć po svima dosadanjim pripravnim radovima jasno se može već danas ustvrditi, da će slet i sabor biti jedna jaka manifestacija sokolske i nacionalne misli. Iz svih krajeva države bez razlike javljaju se učesnici sleta, pa će i taj slet biti lijepa smotra našega Sokolstva, koja će biti još uveličanija boravkom naše braće Čeha i prijateljskih Slavena. Svi glavni radovi za slet su dovršeni. Sada pojedini sletski odsjeci dogotavljaju ovo veliko djelo u detaljima. Izgradnjom tribina na sletištu, u centru grada, tik željezničke stanice, započelo se ovih dana, a jednako se već započelo i uređenjem garderoba, kao i uvedenjem vodovoda i ostalih sletskih naprava. Da bi pako same vježbe što bolje uspjele i bile dotjeranije za bilo koju vrstu kategorija, odredbom prednjačkog zbora župe razići će se prednjaci ovih dana po cijeloj državi, da na licu mjesta u svakom pojedinom društvu, gdje to iziskuje potreba, izvježbaju i poprave vježbe, tako da bi se s vježbama na sletu istupilo onako, kako to dolikuje našem Sokolstvu.

Natječajni jury dovršio je svoje poslove i odabrao sletsku značku i plakat. Jedno i drugo ističe se svojom originalnošću. Jury, u kojem su bili prvi umjetnici profesori sa visoke umjetničke škole, odabrao je za sletsku značku rad skulptora umjetničke akademije u Zagrebu, Kršinića. Značka je izrađena u formi krila. Na njemu se jakom skulpturom ističe stilizovani soko ptica u oštrom pogledu a okolo cijele značke prigodni napis. Plakat je opet djelo poznatog hrvatskog umjetnika Otona Ivekovića. Sam plakat jest narodni ćilim u bogatoj narodnoj ornametici. U srednjem velikom crvenom polju poteže se lipova grana u cvatu, na kojoj je ptica soko u času kako će da poleti u lazurne visine. Jedna i druga umjetnina lijepo djeluje pa je naišla na obću dopadnost, a to tim više, što se ističu karakteristikom našega nacionalnog stila kako u kiparstvu, tako i u slikarstvu.

U samoj župi bilo je do sada ipak, kraj tako opsežnog rada za slet, i priredaba. Ponajprije se obdržavao okružni slet krajiškog okružja u Petrinji. Uvaži li se, da je ovo okružje osnovano da što više širi ideju Sokolstva u narodu samom, u našem seljaštvu, pa kada se vidjelo ono vježbanje seljaka, počam od malene djece pa do starijih, onda doista dobivamo uvjerenje, da je sokolska ideja zdrava i jaka i da je jedino ona kadra, da okupi oko sebe sve slojeve naroda. Slet ovoga okružja kako u tehničkom, tako i u moralnom pogledu bio je preko svake nade. Sve kategorije članstva u prostim vježbama i na spravama pokazale su lijepe rezultate rada, pa se uspjehu ovoga okružja možemo radovati. Brežički Sokol opet slavio je svoj jubilej. I ova lijepa spomenpriredba bila je jedna jaka manifestacija našega Sokolstva. Sjetili smo se unatrag 20 godina onih lijepih događaja, kada se u slovenskom Posavlju unatoč pritisku austrijskih vlasti tako odlično stalo razvijati Sokolstvo, a jedna od najjačih kula bio doista Sokol u Brežicama. Sama proslava, kao i javna vježba bile su odlične, a posetile su jednu i drugu priredbu, vojna glazba i po jedna četa vojnika iz Zagreba, koji su nastupili u posebnim sokolskim vježbama. Uzorna bijaše javna vježba zagrebačkog sokolškog društva I, koje je ujedno s tom vježbom na dan 19. juna o. g. obavilo i razviće svog naraštajskog barjaka. Zagrebački Sokol I. ovom svojom vježbom pokazao je vrlo lijepe rezultate i to osobito u prostim vježbama, pa i u vježbama na spravama nije mnogo zaostajao za prvima. Sve kategorije članstva izvele su sve za zagrebački slet propisane vježbe i doista savršeno. Mnogobrojno općinstvo priznalo je to. Dirljiv je bio prizor razvića naraštajskog barjaka. Momenat, kada su mali Sokolići prisizali na novi barjak i zaklinjali vjernost Sokolstvu, mnogome je izmamio suzu na oko. Novi barjak zagrebačkog naraštaja vrlo je lijepa umjetnina, izrađena od svile po udruzi gospođa sa sokolskim emblemima i u skroz nacionalnom stilu, pa će, nema sumnje, i ovaj najmlađi barjak našega naraštaja zauzimati časno mjesto uz ostale barjake naše sokolske uzdanice.

Eto to je u kratko rad zagrebačke župe. On je velik, ali nevidljiv, jer se gubi u onom silnom unutarnjem radu pojedinih društava i u velikom pripremanju za pokrajinski slet. Račun o tom radu polagat će se na samom sletu, a taj je pred vratima.

T u n a.

BELEŽKE

Ministarstvo finansija je poslalo starešinstvu naslednje rešenje: Da se «Jugoslavenski Sokolski Savez» iz Ljubljane oslobodi plaćanja takse po T. Br. 1 taksene tarife zakona o taksama za sve predstave koje podnosi državnim vlastima izuzev onih u građanskim parnicama. — Ovo rešenje saopštiti Savezu i izdati mu ga u overenom prepisu a vlastima državnim dostaviti ga na znanje objavom preko «Službenih Novina».

RAZNOTEROSTI

Masaryk pravi: Mislim, da zdrav človek brez sokolskega dela, brez kakega sportnega delovanja ne more biti, oziroma ne bi mogel biti.

ČOS priredi na novo otvorjenem letnem telovadišču smichovskega sokolskega društva posebni prednjaški tečaj za vodstvo telovadne vzgoje na letnem telovadišču.

40letnico sokolskih žup je praznovala ČOS. Dne 4. maja t. l. je poteklo 40 let, ko je bila na Češkem v Kolínu osnovana župa Tyrševa. Važnost župne

organizacije se je takoj pokazala. Sokolstvo je ob srednji Labi znatno enotneje in boljše napredovalo kot tam, kjer so bila društva brez skupnih zvez.

Iz dnevnega življenja. Na Češkem, v polnem vlaklu, je pričel neki komunist žaliti neko Sokolico. Nato je prešel na žaljenje Sokolstva, države in naroda... V vlaklu je bilo tudi nekaj Sokolov z znaki. Noben ni imel poguma braniti žaljeno Sokolico in tudi ni zinil besede v obrambo organizacije, naroda in države. — Toda mahoma se je pojavil tudi Sokol — brez znaka — in je z energično besedo takoj zaprl govor zgovornemu komunistu, da je takoj utihnil. — Ta brez znaka je bil pravi Sokol, oni z znaki pa ljudje, ki nosijo samo sokolski znak, Sokoli pa niso; kajti, kdor nosi znak, ne sme pri takih žalitvah molčati in držati rok v žepu, ampak mora brez strahu vedno, kjerkoli in proti vsakemu prav ostro nastopiti, ako bi se kdo drznil žaliti Sokolstvo, narod in državo. Šv.

Kaj pravi Sokol minister? Prej, kakor sem postal minister, sem bil že 40 let član Sokolstva in če bom dolgo živel, gotovo že dolgo ne bom več minister, toda Sokol bom vedno. Tako je govoril brat Udržal, češkoslovaški minister narodne obrane.

Kriza. Češka orlovska glasila napovedujejo konec ČOS. že več let. No, ta želja se jim ni izpolnila, pač pa so se pojavili v listih češkega Orlovstva resni glasovi, ki govore o krizi v Orlovstvu. Kot vzroka navajajo, da cela organizacija nima pravega temelja, da je prehitri razvoj onemogočil ojačanje zavesti posameznih članov, pomanjkanje delovnih ljudi, pomanjkanje vadiateljev in zanik navdušenja. — Tako čitamo v raznih njihovih listih. — Mi pa pravimo, da nimamo vzroka dvomiti o resničnosti teh vesti, ugotavljamo le, da je kriza tam, kjer je Orli sami niso pričakovali — pisoci poročila o razpadu Sokolstva.

Delavska olimpijada v Pragi se vrši bržkone 1. 1926.

Češkoslovaška delavska telovadna društva so štela skupno 45.700 članstva. Zanimivo je dejstvo, da Praga prav za prav ni središče celotnega delavskotelovadnega gibanja.

Zveza češkoslovaškega Sokolstva v Ameriki je štela v letu 1923. 5 čeških in 18 slovaških žup. Župne prednjaške zборе je imelo pet čeških in sedem slovaških žup. Dalje so imele štiri župe tudi samostojne prednjaške zборе žen. Razmerje med Čehi in Slovaki je bratsko in iskreno. Šv.

V Ameriki se pripravlja zveza jugoslovenskega in češkoslovaškega Sokolstva kot prva stopnja za kesnejšo ustanovitev vseslovske sokolske zveze v Ameriki. Šv.

Lužikosrbsko Sokolstvo napreduje. Ni dolgo, kar smo pisali, da je bilo tamkaj ustanovljenih do sedaj pet društev — zopet jih je več. Število društev je poskočilo na deset, vendar članstva ni še toliko, kot po drugih krajih. Vzrok temu je, ker je srbske inteligence zelo malo, narod sam pa je zelo nezaveden. Za zvezo se mnogo brigata župa Fügnerjeva in Sokol Pražský, ki pošiljata letno vadiatelje v Lužico.

Ruski Sokoli izven Rusije so začeli izdajati svoj list «Ruski Sokol», ki ga vodi redakčni odsek petih bratov v Pragi. Prva številka je izšla 1. aprila z uvodnim proglasom prof. Verguna.

Češko Sokolstvo v Avstriji, združeno v Dolnorakouski župi, šteje v 14 društvih 1566 članov in 636 članic. Naraščajnikov 340, deklc 268, moške dece 671, ženske dece 781. Telovadi 340 članov in 190 članic.

Italijanski fašisti ustanavljajo, kakor poročajo njihova glasila, na jugoslovenski meji posebna telovadna društva s politično tendenco, kjer goje baje tudi telovadbo.